

T.C.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GAZETECİLİK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**15 TEMMUZ 2016 DARBE GİRİŞİMİNİN
ULUSLARARASI BASIN YANSIMALARINDA
TÜRKİYE ALGISI**

HAZIRLAYAN

Laura Georgiana Ramona CRISTESCU-SİMION

2501141309

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Ali Murat VURAL

İSTANBUL – 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : LAURA GEORGIANA
RAMONA CRISTESCU
SIMION Numarası : 2501141309

Anabilim Dalı /
Anasanat Dalı / Programı : GAZETECİLİK/YÜKSEK
LİSANS Danışmanı : PROF. DR. ALİ MURAT VURAL

Tez Savunma Tarihi : 13.09.2019 Saati : 10.00

Tez Başlığı : 15 TEMMUZ 2016 DARBE GİRİŞİMİNİN ULUSLARARASI BASIN YANSIMALARINDA
TÜRKİYE ALGISI

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış,
sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE** OYBİRLİĞİ / **YÜKSEKLİĞİNE** karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. ALİ MURAT VURAL		Kabul
2- PROF. DR. ENVER ÖZGÜR GÖNENÇ		KABUL
3- DOÇ. DR. BARIŞ BULUNMAZ		KABUL

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. GÜVEN NECATİ BÜYÜKBAYKAL		
2- DR. ÖĞR. ÜYESİ KORHAN MAVNACIOĞLU		

ÖZ

**15 TEMMUZ 2016 DARBE GİRİŞİMİNİN ULUSLARARASI
BASIN YANSIMALARINDA TÜRKİYE ALGISI**

Laura Georgiana Ramona Cristescu-Simion

Medyanın dijitalleşmesi, her gelişme ve bilginin artık meydana geldiği ya da üretildiği anda doğrudan olay yerinden kamuoyuna ulaşmasını sağlamaktadır. 15 Temmuz 2016 tarihinde Türkiye'de gerçekleşen darbe girişimi ve ardından gelişen olaylar da dijitalleşmiş medya tarafından anlık bir hızla tüm dünyaya yayılmış, girişimin yankıları ve ortaya çıkardığı sosyal, siyasal ve ekonomik etki büyük olmuştur.

Başarısız sonuçlanan darbe girişiminin, uluslararası medyada geniş şekilde yer alması, örneklem olarak seçilen yayınlardaki haber ve yorum metinlerinin kaynak, mesaj ve mesajların taşıdığı duygusal değerler çerçevesinde incelenmesini önemli kılmıştır. Haber ve yorumlarda yer alan düşünce ve söylemin, nitel araştırmalarda kullanılan bir analiz tekniği olarak ethos, logos ve pathos temsillerine göre analiz edilmesi, Türkiye'ye ilişkin var olan derinlikli düşünsel ve duygusal yaklaşımı ortaya çıkarması açısından anlamlı bulunmuştur. Çalışmada birer veri olarak kabul edilen 87 metin, çalışmaya örneklem olarak alınan, Rusya basınının Izvestia, Büyük Britanya'nın The Guardian, Amerika Birleşik Devletleri'nin The New York Times, Romanya'nın Jurnalul Național ve İspanya'nın La Razon uluslararası internet gazetelerinin, 15 Temmuz - 15 Ağustos 2016 tarihleri arasında yayımladıkları haber ve yorumlardan seçilerek çözümlenmiştir. Bu çözümlemelerin ardından, örneklem olarak alınan gazetelerden seçilen birer medya profesyoneli ile görüşme ve ayrıntılı yazışma yapılmış, kendilerine yöneltilen sorulara alınan cevaplar da çalışma açısından birer veri olarak değerlendirilmiştir.

Çalışma dört hipoteze dayandırılmıştır. Elde edilen verilere göre araştırmanın birinci ve üçüncü hipotezleri kısmen, ikinci ve dördüncü hipotezleri ise tamamen doğrulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Darbe, Türkiye, Ethos, Logos, Pathos

ABSTRACT

**PERCEPTIONS OF TURKEY IN INTERNATIONAL PRESS
RELEASES REGARDING THE 15 JULY 2016 COUP ATTEMPT**

Laura Georgiana Ramona Cristescu-Simion

The digitalization of the media enables every information and update to reach the public directly from the scene of an event as it occurs or it is produced. On 15th of July, the coup attempt that took place in Turkey and the developing events spread rapidly in the world with the use of digitalized media, creating great social, political and economic repercussions.

The fact that the unsuccessful coup attempt was covered by the international media made it important to examine the news in the selected publications within the representation of the source, message and the emotional valences of the message. Analyzing the thoughts and discourses contained in the news and comments, through a qualitative method of research, the discourse/ speech analysis of ethos, logos and pathos representation, was found significant in terms of revealing deep intellectual and emotional approaches which are related to Turkey. Individually, the 87 texts which are accepted as data in the study and included in the study as a sample, were selected and analyzed from news and comments published by different international newspapers: Izvestia from Russia, The Guardian from United Kingdom, The New York Times from the United States of America, Jurnalul National from Romania and La Razon from Spain, between July 15 and August 15, 2016. Following these analyzes, interviews and detailed correspondences were conducted with media professionals, selected from the newspapers taken as samples, and the answers to the questions posed to them were evaluated as data for the study.

The study is based on four hypotheses. According to the data obtained, the first and third hypotheses of the study were partially confirmed and the second and fourth hypotheses were completely confirmed.

Key Words: Coup, Turkey, Ethos, Logos, Pathos

ÖNSÖZ

Öncelikle danışmanım Prof. Dr. Ali Murat VURAL'a teşekkür ederim. Onun anlayışı ve zorlandığım noktalarda desteği olmadan bu tezi yazamazdım. Kendisine, bana her konuda verdiği rehberlik için teşekkür ediyorum.

Ayrıca, İstanbul Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü'nden, Prof. Dr. Aslı GÖNENÇ, Prof. Dr. Suat GEZGIN ve Prof. Dr. Özgür GÖNENÇ'e de bana verdikleri kıymetli destek için teşekkür ediyorum.

Laura Georgiana Ramona CRÎTESCU-SÎMÎON

İSTANBUL, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM MEDYA VE DEĞİŞİM

1.1. Medya ve Dijital Değişim	8
1.2. Medya ve Sosyal Değişim	11

İKİNCİ BÖLÜM

BİR DARBE GİRİŞİMİ ÖRNEĞİNDE TÜRK MEDYASI

2.1. Geçmişin Dönüm Noktaları ve Darbe Girişimlerinde Türk Medyası	13
2.2. 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi.....	14
2.3. Darbe Girişimin Sonrası Türk Medyası	16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DARBE GİRİŞİMİNİN YABANCI MEDYADAKİ YANSIMALARI ÜZERİNE BİR ALAN ÇALIŞMASI

3.1. Problem	17
3.2. Amaç ve Önem	18
3.3. Hipotezler.....	18
3.4. Sınırlılıklar	19
3.5. Yöntem.....	19
3.5.1. Nitel Araştırma Tekniği olarak İçerek Analizi	19
3.5.1.1. Konuşma / Söylem Analizi	20
3.5.1.2. Konuşma / Söylem Unsurları	21

3.5.1.3. Bağımsız İletişim Değişkenleri Olarak Ethos, Logos ve Pathos Analizi.....	23
3.5.2. Bilgisayar Destekli İçerik Analizi.....	25
3.5.2.1. İçerik Analizinin Avantajları ve Dezavantajları	28
3.5.3. Araştırma Soruları ve Veri Köprüsü	29

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. İzvestia İnternet Gazetesi – Rusya – www.iz.ru	30
4.1.1. Türkiye Genelkurmay Başkanlığı Ülkede Gücün Orduya Devredildiğini Açıkladı.....	31
4.1.2. Türkiye, ABD Hava Kuvvetleri'nin "İncirlik" Askeri Üssünü Kullanmasını Yasakladı	31
4.1.3. Mısır, Türkiye'deki Darbeyle İlgili BM Güvenlik Konseyi kararının Kabul Edilmesini Engelledi	32
4.1.4. Çavuşoğlu, Gülen'in İadesi ile Alakalı Kerry ile Görüştü	33
4.1.5. Erdoğan Darbe Gecesi Halka Neden Akıllı Telefon Üzerinden Hitap Ettiğini Açıkladı.....	33
4.1.6. Ankara'da Kuvvetli Bir Patlamanın Görüntüsü Ortaya Çıktı	34
4.1.7. Türk Makamları WikiLeaks Portalını Engelledi.....	34
4.1.8. NATO Türkiye'yi Gerçekten Çıkarabilir.....	35
4.1.9. Avusturya Dışişleri Bakanlığı, Erdoğan'ı Destekleyen Mitinglerden Sonra Türkiye Büyükelçisini Çağırıldı.....	35
4.1.10. Antalya'daki Patlama Yetkilileri Desteklemek için Gerçekleştirilen Bir Mitingde Meydana Geldi	36
4.1.11. Türkiye'de Darbe Girişiminden Sonra Gözaltına Alınanların Sayısı 26 Bine Ulaştı	36
4.1.12. Türkiye, Rus Ajansı Sputnik'in Bulunduğu Sitenin Engelini Kaldırdı ...	37
4.1.13. Erdoğan Mektubunda Putin'den Rusça Özür Diledi	37
4.1.14. NATO, Türkiye'nin İttifaktan Atılma Olasılığını Reddetti.....	37

4.1.15. Erdoğan ABD'ye İki Seçenek Sundu: Türkiye ya da Gülen	38
4.1.16. Erdoğan ABD'nin Ültimatomenü Öne Sürdü.....	38
4.1.17. Türkiye'nin Güneydoğu'sunda Meydana Gelen Patlamada Aralarında Bir Çocuğun da Bulunduğu Üç Kişi Hayatını Kaybetti.....	39
4.2. The Guardian Online Gazetesi- Birleşik Krallık – www.theguardian.com	39
4.2.1. Türkiye Askeri Darbe Girişimi	40
4.2.2. Çılgın Türkler Demokrasi İçin Ayaklandı, Erdoğan için Değil	40
4.2.3. Türkiye'de Darbe Girişiminin Sonu Kanlı ve Sert Olacak.....	41
4.2.4. Darbe Girişimi, Türkiye'nin ABD ile Olan İttifakındaki Kırılmaları Büyütüyor	42
4.2.5. Kederli Türk Aileleri Ölülerini Teslim Almak için Bekliyor	42
4.2.6. Türk Londra topluluğu, Ülkedeki Askeri Darbeye Tepki Gösterdi	43
4.2.7. Bu Türkiye Tarihindeki En Büyük Cadı Avı.....	43
4.2.8. Türkiye Cumhurbaşkanı, Gülen ile Bağlantılı 1000 Özel Okulun Kapatılması Talimatını Verdi.....	44
4.2.9. Türkiye'de İşten Çıkarmalar Daha Çok Tasfiye Gibi.....	44
4.2.10. Batı ile Gerginlikler Artarsa, Erdoğan Putin'in Dostluğuna Sığınabilir ..	45
4.2.11. Türkiye, Başarısız Darbe Girişimiyle Alakalı Olarak 42 Gazeteci Hakkında Emir Çıkardı	45
4.2.12. Türkiye'de Darbe Kalkışması: Eski Gazeteciler Hakkında Yakalama Kararı Çıkarıldı	46
4.2.13. Türk Tetkililer, ABD'den Fethullah Gülen'in İadesini Talep Etti.....	46
4.2.14. Basın Özgürlüğü Grupları Türk Medyasındaki Baskıyı Kınadı	47
4.2.15. Erdoğan, Batı'nın Terörü Desteklediğini İddia Ediyor.....	48
4.2.16. Türkiye Amerika Menşeli Vaiz Fethullah Gülen Hakkında Yakalama Kararı Çıkardı	49
4.2.17. Türk Yetkililer İstanbul'da Darbe Karşıtı Miting Düzenledi	49

4.2.18. Can Dündar, Cumhuriyet Gazetesi Editörlüğünden İstifa Ettiğini Açıkladı	50
4.3. The New York Times Online Gazetesi-Amerika Birleşik Devletleri – www.thenytimes.com	50
4.3.1. Türkiye’de Darbe Girişimi.....	51
4.3.2. Türkiye’de Ayaklanma: Baş Aktörler.....	52
4.3.3. Türkiye Cumhurbaşkanı Askeri Darbe Başarısız Olunca İstanbul'a döndü	53
4.3.4. Darbe Gecesi	53
4.3.5. Türkiye Cumhurbaşkanı İstanbul’da Konuştu	54
4.3.6. Türkiye'de Karşı Darbeler.....	56
4.3.7. Kürt Lider Darbeyi Kınadı.....	56
4.3.8. Türkiye'deki Ölümlele İlgili İlk Raporlar	57
4.3.9. Gülen Darbeyle İlgisi Olduğu İddialarını Reddetti.....	59
4.3.10. Erdoğan İsyarla Karşı Karşıya, ABD Daha Dengesiz Bir Zeminde	60
4.3.11. Türkiye İhtimal Dışı Bir Darbe Girişiminin Kurbanı Oldu	61
4.3.12. John Kerry,Türkiye Darbesine ABD'nin Müdahil Olduğu İddialarını Reddetti	62
4.3.13. Türkiye’de Demokrasiyi Kutlama Zamanı Mı?	63
4.3.14. İdam Cezası Türkiye’yi Avrupa Birliği’nin Dışında Bırakabilir	65
4.3.15. Türkiye ABD’den Vaizin İadesini Talep Ediyor	66
4.3.16. Erdoğan’ın Acımasız İntikamı	67
4.3.17. Türkiye’de 3 Ay Boyunca Olağanüstü Hal İlan Edildi.....	68
4.3.18. Obama’nın Erdoğan’a Desteği, ABD'nin Türkiye'ye Verdiği Değeri Belirtten Bir Hatırlatma	69
4.3.19. Obama Türkiye’deki Darbe Girişiminin Ardında Amerika’nın olduğu İddialarını Reddetti	70
4.3.20. Türkiye Medya Organlarını Kapatarak Tasfiyeyi Genişletiyor	71
4.3.21. Türkiye ABD ile İlişkileri Korumak İçin Tonunu Yumuşattı	71

4.3.22. Erdoğan Batı'nın Terörü Desteklediğini Söyledi	72
4.3.23. Erdoğan, Türkiye'deki Başarısız Darbeyi Atatürk'ün Yerini Almak İçin Kullanıyor	73
4.4. Jurnalul Național Online Gazetesi – Romanya – www.jurnalul.antena3.com	74
4.4.1. Türkiye: Kamu Kanalı Sıkıyönetim İlanını Duyurdu	75
4.4.2. Ordu Gücü Ele Geçirdiğini Açıkladı	76
4.4.3. Erdoğan Halkı Darbeye Karşı Çıkmak İçin Sokağa Çıkmaya Davet Etti	76
4.4.4. Obama Sukunet Çağrısı Yaptı ve Seçilmiş Hükümetin Desteklenmesi Gerektiğini Söyledi	77
4.4.5. Silahlı Askerler Teslim Olmaya Başladı.....	78
4.4.6. Dışişleri: Türkiye'de Kayıtlı Romen Vatandaşları Arasında Yaralanan Yok.....	78
4.4.7. Ponta: Dün Gece, Türkiye Gerçek Vatandaşların Ülkesi Olduğunu Gösterdi.....	79
4.4.8. Türk Darbesinin Sırrı; Her Şeyi Erdoğan Planlamış Olabilir	80
4.4.9. Türkiye: Başarısız Girişimin Bilançosu 290 Ölü.....	81
4.4.10. Türkiye'de Başarısız Darbe Girişimi: 103 General ve Amiral Tutuklandı	81
4.4.11. Türkiye'de Askeri Darbe ve Muhaliflere Baskı Zamanı	82
4.4.12. Erdoğan: Türkiye İdam Cezası Konusundaki Uluslararası Taahhütlerini Geri Çekebilir.....	83
4.4.13. 15.000'den Fazla Eğitim Çalışanı Görevden Alındı; Gülen'le İlgili Medya Kanallarının Lisansları İptal Edildi.....	84
4.4.14. Türkiye'deki Karmaşa, Turizm Sektörünün İçinde Bulunduğu Krizi Derinleştirecek	84
4.4.15. Türkiye: Olağanüstü Hal: İlk Etkiler	85
4.4.16. Türkiye: 11 Bin Pasaport İptal Edildi ve Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alayı'ndan Yüzlerce Kişi Tutuklandı.....	86

4.4.17. Sultan Uzakta, Aptallar Aramızda	87
4.5. La Razon Online Gazetesi – İspanya – www.larazon.es	87
4.5.1. Türkiye’de Darbe	88
4.5.2. Türkiye'ye Yapılan Saldırıda En Az 17 Polis Öldürüldü ve Bir Helikopter Vuruldu	89
4.5.3. Türkiye'nin Demokratik Tarihinde Beş Askeri Darbe	89
4.5.4. Sultanın Arzuladığı Şans Darbesi	90
4.5.5. Erdoğan, ABD’den Din Adamı Fethullah Gülen’in İadesini Talep Etti..	91
4.5.6. Vaiz Gülen: Darbenin İdeoloğu Mu Yoksa Türk'ün Başı Mı?	92
4.5.7. Erdoğan'ın Tasfiye Şekilleri.....	92
4.5.8. Juncker: "Türkiye Kısa Veya Uzun Vadede AB'ye Üye Olacak Konumda Değil"	93
4.5.9. Türkiye, başarısız darbe girişiminden sonra hapsedilen 820 askeri serbest bıraktı	94
4.5.10. Erdoğan, Ölüm Cezasını Parlamentoda Öne Sürüyor.....	94
4.5.11. Türkiye, "Tweet" Yüzünden Bir İspanyolu Sınır Dışı Ediyor	95
4.5.12. Polis, Üç İstanbul Mahkemesini 173 Kişiyi Tutuklama Emriyle Denetledi	96
4.6. Analiz Edilen Gazetelerin Editörleri İle Derinlikli Görüşmeler	96
4.6.1. Izvestia – Rusya	98
4.6.2. The Guardian - Büyük Britanya.....	99
4.6.3. The New York Times – ABD	100
4.6.4. Jurnalul Național – Romanya.....	101
4.6.5. La Razon – İspanya.....	103
SONUÇ	106
KAYNAKÇA.....	116

GİRİŞ

“15 Temmuz 2016 darbe girişiminin uluslararası basın yansımalarında Türkiye algısı” çalışmasının temel amacı, 15 Temmuz 2016 tarihi ve sonrasında gerçekleşen olaylarla ilgili olarak, farklı yabancı gazetelerin Türkiye’nin iç ve dış işlerinin gidişatını konu alan yayımlarındaki kavramları tanımlamak ve araştırmaktır. İçerik nitelikli sosyal bilim araştırma yöntemi ve iletişimin bağımsız değişkenleri (kaynak, mesaj ve kanal) ile analiz edilmiştir. İletişimin bağımsız değişkenleri, bir konuşma / söylem analizi olan ethos, logos ve pathos temsilleri ile analiz edilmiştir. Veri toplamada kullanılan ikincil araştırma yöntemi görüşme ve ayrıntılı yazışmalardır. Bugün, araştırmacılara, bir yandan söylem analizi, metin analizi ve sözlükbilim denilen, diğer yandan da kısmen veya tamamen geleneksel, elle yapılan işlemleri değiştirebilen hatta yenilerini oluşturabilen bilgisayar programlarına sahip bulunmaktadır. Bir iletişim süreci olarak, bir konuşma veya metin yalnızca kelimelerle değil, konuşmacının veya yazarın paylaşmaya çalıştığı mesajla da sınırlıdır. İletişimin bağımsız değişkenleri (kaynak, mesaj, kanal ve alıcı) bir konuşmanın veya söylemin bir parçasıdır olup, ethos, logos ve pathos temsilleri ile analiz edilebilir.

Nitel araştırma, bir olayın anlaşılması gibi durumlarda bazı özelliklerin veya davranışların belirtilmesi için önemli bir rol oynamaktadır. Nitel analiz, temel olarak görüşme ve ayrıntılı yazışmalardan, transkriptlerden veya haberlerden gelen metin verileri analizidir. Nitel analizde önemli olan öngörme veya açıklamadan ziyade "duyu kazanma" veya bir olguyu anlamadır. Beş farklı uluslararası yayında: Izvestia - Rusya, The Guardian – Büyük Britanya, The New York Times - ABD, Jurnalul National - Romanya ve La Razon – İspanya gazetelerinin online yayınlarında 15 Temmuz ve 15 Ağustos 2016 tarihleri aralığında yayımlanan haberleri detaylı bir şekilde araştırarak darbe ve sonraki olayların uluslararası medya kuruluşlarında hangi şekilde sunulduğu derinlemesine araştırılmıştır. Bilgisayar tabanlı bir analizden farklı olarak, konuşma veya söylem analizi maliyet ve zaman açısından daha değerlidir ve bir araştırmacının çalışmalarına dayandığından sonuçlar kesinlikle daha güvenilirdir. Bir metnin veya söylemin karmaşıklığı ve içerdiği mesaj, kullanılan karmaşık dil (tek bir kelimenin farklı

anlamları, ses tonları, deyimler vb durumlar) yapısı nedeniyle bilgisayar programlarınca değil, insan eliyle çok daha iyi anlaşılabilmekte ve analiz edilebilmektedir. Dahası, içerik analizi doğrudan metinler veya transkriptler aracılığıyla iletişimi çözümler ve sosyal etkileşimlerin merkezine doğru yön alır. Bu, metne yakın olmayı, insan düşüncesi ve dil kullanımının karmaşık modellerine dair fikir edinilmesini sağlar.

Değişen bu medya ikliminde, internet gazeteciliği basılı medyaya göre çok daha ekonomik ve hızlı bir yayıncılığı ortaya çıkarmış ve büyük bir fark yaratmıştır. Örneğin, dijital medya, haber ve yorumlardaki bağlantılara, tartışmalara ve ani gelişen güncel olaylara olanak sağlamaktadır. Dijitalleşme yoluyla, mesaj artık halka saniyeler içinde ulaşabilmekte ve yerel olaylarla alakalı haberler, globalleşmeyle karakterize edilmiş modern bir dünyada en uzak noktalara dahi ulaşabilmektedir. Bu durum çalışmayı tasarlarken beş çevrimiçi gazeteyle odaklanılmasını sağlayan sebeplerin başında gelmektedir.

Kitle iletişim araştırmalarının çoğu insanları gözlemleyip onlara sorular sorar veya insanların davranışlarını inceler, bu sebeple nitel analiz yöntemini kullanır. Bu tarz araştırmaların veri analizi ve sonuçların raporlanması da etik değerler gözetilerek yapılmak durumundadır. Çevrimiçi araştırmalar pasif araştırma veya aktif araştırma olarak etiketlenebilir ve genellikle etik değerlerle alakalı soruları göz önünde bulundurmaz. Pasif araştırma yaklaşımının kullanıldığı ve bu çalışmada da kullanılan araştırma mecraları; web siteleri, sohbet odaları, mesaj panoları, bloglar ve gazetelerden oluşmaktadır.

Kitle iletişim araştırmalarındaki dört temel etik prensibe bu çalışmada da tam olarak bağlı kalınmıştır. Tüm araştırma dört temel değer üzerine inşa edilmiştir; hesap verilebilirlik, aslına uygunluk, dürüstlük, adalet ve şefkat. Yapılan tüm görüşme ve ayrıntılı yazışmaların konularıyla alakalı gerekli bilgilendirmeler taraflara tam olarak yapılmış ve araştırmadaki tüm katılımcılara saygı, adalet ve bütünlük çerçevesi içinde yaklaşmıştır.

15 Temmuz 2016 yılında Türkiye’de meydana gelen olaylarla alakalı olarak yazdıkları haberleri oluştururken neyi temel aldıklarını daha iyi anlayabilmek adına ve

araştırmanın sınırlı, tek taraflı bir söylem/konuşma analizi olması sebebiyle beş ana görüşme ve ayrıntılı yazışma yapmakla işe başlanmıştır. Görüşme ve ayrıntılı yazışma çalışmasına kendi özgür iradeleriyle katılım sağlanmıştır. Mahremiyetlerini ve çıkarlarını gözetme ve katılımcılara çalıştıkları gazeteler hakkındaki sorulara cevap verebilecekleri bir platform sağlanmıştır.

Çalışma çerçevesinde, 2016 yılında Türkiye’de gerçekleşen askeri darbe girişimiyle alakalı uluslararası haberler analiz edilmiştir. Bu haberlerin araştırılmasının bir başka sebebi ise spesifik olarak geleneksel basına göre dijital mecrada daha fazla yer almış olmasıdır. Hergeçen gün gerçek dünyadan çok daha fazla zaman harcanan internette bu tarz haberlerin yayılım alanı büyük oranlara ulaşabilmektedir. Sosyal ağların ve çeşitli çevrimiçi araçların yardımıyla haberler kolayca ve hızlı bir şekilde yayılabilmektedir. Bunun yarattığı güçlü sosyal etkisi ise bu çalışmaya katkıda bulunan bir başka noktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MEDYA VE DEĞİŞİM

Oxford Sözlüğüne göre “medya toplu olarak ele alınan başlıca kitle iletişim araçlarını (yayın, yayıncılık ve İnternet) temsil eder”. Cambridge Sözlüğünde ise “grup olarak kabul edilen internet, gazete, dergi, televizyon vb.” olarak tanımlanmaktadır. İş Sözlüğünde “haberlerin, eğlencenin, eğitimin, verilerin veya tanıtım mesajlarının yayıldığı iletişim kanalları; medya, gazeteler, dergiler, TV, radyo, reklam panoları, doğrudan posta, telefon, faks ve internet gibi tüm yayın ve yayın araçlarını içerir; medya, çoğul ortamdır ve amaçlanan anlama bağlı olarak çoğul veya tekil bir fiil alabilir”.

Eski medya formları gazeteler, dergiler, bültenler ve diğer basılı materyallerdir. Bu yayınlar ortak olarak yazılı medya olarak bilinir ve son dönemde teknoloji hızla geliştiği için düşüşü belirginleşmeye başlamıştır. **Yazılı ve görsel yayın araçları** televizyon, radyo, müzik, film, video oyunları vb. içerir. **İnternet**, medyayı hızla dönüştürmektedir çünkü web siteleri geleneksel medyanın tüm işlevini yerine getirebilmektedir. Web ayrıca, kişilerin kişiselleştirilmiş web portalları, haber grupları, podcast'ler ve RSS yayınları aracılığıyla aldıkları haberleri kişisel olarak uyarlamalarını sağlayarak daha etkileşimli bir yaklaşım sağlar. Bu yeni medya türü çoğunlukla multimedia olarak adlandırılır. (Monnet, 1998: 9).

Bu bilgi yolları birçok faktörün kesişmesi nedeniyle geleneksel gazeteciliğin şeklini değiştirmektedir:

- Medyada konverjansı - gazeteci, yazılı habere göre, aynı zamanda radyo, televizyon ve bloglar için mesajlar üretmekle yükümlüdür;
- Hipermedya - çeşitli yöntemlerle tüketiciyi sonsuz bir mesaj sarmalı içine sokan bazı metinlerin yaratılmasıdır;
- Etkileşim - izleyiciler yorum yapma veya metin yazma ile (blog yazarlarında olduğu gibi) aktifleşmekte ve yaratıcılık sürecine katılmaktadır.

- Mesajların bölünmesi ve kişiselleştirilmesi - aktif bir kitleyle çalışılmaktadır, bu nedenle bilgilerin siber alana göre (birden fazla insan topluluğunun bilgisayar aracılı iletişim kullandığı sanal alan) düzenlenmesi gerekmektedir (Coman, 2007: 26).

Bir günde yapılan hemen her şey internet üzerinden sağlanmaktadır. Fakat bu yeni ortamın getirdiği en çarpıcı değişiklikler, iletişim kurma şekliyle, bilginin iletilme ve alınma yöntemleridir. Mesaj oldukça kişiseldir ve okuyucu o anda yayıncı olma şansına sahiptir. Klasik kitle iletişim araçlarının tanımı artık internet için geçerli değildir. Şu anda sadece profesyoneller tarafından büyük, heterojen, pasif bir halk için oluşturulmayan mesajlarla muhatap olunmaktadır çünkü aracılı iletişim ile kişilerarası iletişim arasındaki sınırlar kaybolmaktadır. Halk neyle ilgilendiğini ve bundan daha fazlasını seçebilmekte ve geleneksel medya tarafından daha önce sağlanmayan bir düzeyde geri bildirim verme şansına sahip olabilmektedir. (Ulmanu, 2009: 635).

Geleneksel iletişim türlerinden olmayan ve bugün en önemli ve en çok kullanılan iletişim türlerinden biri de sosyal medyadır. Sosyal medya sayesinde insanlar sadece pasif izleyici değil etkileşime girebilen, tartışabilen ve yaratıma dahil olabilen konumuna geçmişlerdir. Sosyal medyanın en önemli tarafı, katılımdır. “Kullanıcılara içerik yaratma ve paylaşma veya sosyal ağlara katılma olanağı sağlayan web siteleri ve uygulamalar” olarak tanımlanır. 1993 yılında, Bruce Sterling, interneti “başı boş, anarşik, milyonlarca alanı kapsayan ve mantar gibi türeyen” bir şey olarak tanımlamıştır ve 2013 yılında Edward Snowden, onu “yalnızca keyif alabilmek için kendimizi ortaya koyduğumuz bir sistem” veya “sizi izleyen bir televizyon” olarak tanımlamıştır. Bütün bunlar herkesin bu olgudan etkilendiğini ve buna dahil olduğunu, ve bunun kişisel, politik, dini veya daha başka sebeplerde kaynaklanabileceğini ortaya koymaktadır. (Madden, 2013: 3-4).

Geleneksel olarak, tüketiciler interneti, basitçe içerik tüketmek için kullanmışlardır: okumuş, izlemiş, ürün ve hizmet satın almak için kullanmışlardır. Bununla birlikte, gittikçe artan bir şekilde, internet içeriği oluşturmak, değiştirmek, paylaşmak ve tartışmak için içerik paylaşım siteleri, bloglar, sosyal ağlar ve wiki'ler gibi platformlardan yararlanılmıştır.

Sosyal medya, aşağıdaki özelliklerin çoğunu veya tamamını barındıran bir grup yeni tür çevrimiçi medya olarak kabul edilir:

- Katılım: sosyal medya, medya ile izleyici arasındaki çizgiyi bulanıklaştırarak ilgili herkesin katkılarını ve geri bildirimlerini teşvik eder;
- Açıklık: İçeriğe erişim ve içerik kullanımında herhangi bir engel yoktur ve sosyal medya hizmetlerinin çoğu geri bildirim ve katılıma açıktır (oylama, yorum yapma, paylaşma);
- Konuşma: tek yönlü iletişime dayanan geleneksel medyanın aksine, sosyal medya iki yönlü bir iletişim süreci olarak görülmektedir;
- Topluluk: sosyal medya, toplulukların ortak çıkarları paylaşarak hızlı ve etkin bir şekilde iletişim kurmalarını sağlar;
- Bağlantılılık: sosyal medyanın çoğunluğu diğer insanlara, web sitelerine, kaynaklara linkler aracılığıyla bağlanır (Mayfield, 2008).
- Sosyal medyayı geleneksel medyadan olumlu yönde ayıran bazı özellikler mevcuttur:
- Ulaşılabilirlik: Sosyal medyaya ulaşım kolaydır ve kullanımı çok az veya sıfır maliyetle yapılır, kullanması kolaydır ve diğerleriyle bağlantı kurmak veya bir topluluğun parçası olmak oldukça basittir (herkes konuşmaya teşvik edilir);
- Hız: Yaratılan içeriğin tamamı yayınlandığı anda herkesin ulaşımına açıktır; cevaplar anlık olarak gelir. Bu yüzden diyaloglar anlık olarak gerçekleşir;
- Etkileşim: geleneksel medyadan farklı olarak sosyal medya iki taraflı bir iletişim seçeneği sunar ve kullanıcılar birbirleriyle etkileşime geçebilir;
- Sosyal medya içeriği uzun vadede, hatta sonsuza dek ulaşılabilir. Dahası içerik düzenlenebilir, güncellenebilir ve herhangi bir zaman silinebilir;
- Erişim: İnternet mevcut erişime sınırsız ulaşım sağlar. Herhangi biri bu içeriğe herhangi bir yerden ulaşabilir ve sosyal medya kullanıcılara istedikleri her şeyi istedikleri herhangi biriyle paylaşma olanağı sunar. (Taprial, 2012: 28-29).

Sosyal medya ile ilişkili internet hizmetleri aşağıdakileri içerebilir;

- Bloglar; blog, ters kronolojik bir sırada sayfaların görüntülediği online bir günce(günlük)tür.

- Wikiler; Herhangi bir katılımcının herhangi bir sayfayı değiştirmesine veya Web tarayıcısını kullanarak yeni bir sayfa oluşturmasına izin verilen toplu bir web sitesidir;
- Sosyal imleme: Kullanıcılara linkleri dñzenleme ve websitelerinde paylaşma imkanı sağlarlar;
- Sosyal medya siteleri: “Bireylerin sınırlı bir sistemde herkese açık veya yarı herkese açık bir profil oluşturmalarına, bağlantılarını paylaştığı diğer kullanıcıların listesini dñzenlemelerine ve bağlantı listelerini ve sistemde başkaları tarafından yapılanları gñrñntñlemelerine ve geçişlerine olanak tanıyan web tabanlı hizmetler’’dir (Boyd ve Ellison, 2007).
- Durum- gñncelleme servisleri: Mikroblogging servisleri olarak da bilinen bu servisler insanlara kişiler ve olaylar hakkında kısa gñncellemeler yapmalarını ve başkaları tarafından yapılan gñncellemeleri gñrmelerini sağlayan platformlardır;
- Sanal Dñnya İçerikleri: Kullanıcıların etkileşim içerisine girdiği oyun bernzeri sanal ortamlardır (örneğin; birbiriyle etkileşen avatarlar - simge ve resimler - oluşturarak);
- Medya paylaşım siteleri: Kullanıcıların video, mñzik ve fotoğraf paylaşmasına olanak sağlar (Dewing, 2012: 1-2).

Medyada gerçekleşen bu değişimler içerisinde sosyal medya, önemli bir role sahip olan tek tñr değildir. Dijital gñnlñkler ve online gñnlñkler insanlar yazılı medyaya çok fazla zaman ve para harcamadıkları bir dñnemde ortaya çıkmıştır. Dijital gñnlñk yazılı içeriğin matbaa veya yazılı basın yolundan ziyade internet üzerinden dağıtıldığı bir aędař basın formudur. Tñm ùrñn sadece yazılı veya metin, ses kaydı, video veya başka etkileşimsel biçimlerle birleştirilir ve dijital platformlar aracılığıyla yayılır (Franklin, 2013: 1).

Dijital basının etkisi çok bñyñk olmuş ve bñyñk bir değişiklikler yaratmıştır. Örneğin bu tñr, geleneksel yayının kendi başına sunmadığı seviyelerde bağlantı ve tartışmaya olanak sağlamaktadır. İnsanlar haberler hakkında yorum yapabilmekte ve bunlar hakkında konuşmak için tartışma panoları başlatabilmektedirler.

İnternette önce, hiç karşılaşmayan okuyucuların aralarında bir tartışma yapmaları mümkün değildi. İnsanlar artık hikayelerine ekleyebilmekte ve aynı konuyla ilgilenen diğer insanlarla bağlantı kurabilmekteler. Bu bölüm dijital yayıncılığın büyük bir bölümünü temsil etmektedir.

Yeni medya bileşenlerini kullanarak, dijital yayıncılık, ses, video, fotoğrafçılık gibi çeşitli medyalarından oluşabilmektedir. Dijital yayıncılık, hızlı yanıt verme ve kısa sürede haberleşme nedenleriyle, son dakika haberlerinin birkaç saniye içinde hızlı, verimli ve doğru bir şekilde raporlanmasını sağlamaktadır. Gazeteciler sadece birkaç saniye içinde okuyucuları güncellemelerden haberdar edebilmektedirler. Bir hikayenin hızlı bir şekilde yayınlanmasının iki yönü vardır: yazılı basın halka hızlı bilgi verilmesine olanak sağlayamamıştır, ancak diğer yandan, bu yüksek paylaşım hızı doğru olmayan bilginin paylaşılmasına da sebep olabilmektedir.

Dijital gazetecilikte gerçek bir “editör” olmaması kişilerin bireysel yayınlar yapmalarına da fırsat vermektedir. İnternet nedeniyle birçok insan bilgi ağına erişebilmekte ve kendi istedikleri biçimlerde paylaşım yapabilmektedirler. Bu, aynı zamanda kişilerin profesyonel olmadıkları alanlarda paylaşım yapmalarına da sebebiyet vermektedir. Paylaşım özgürlüğü sınır ihlali şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Örneğin, normalde basın tarafından araştırılmayan bir bilgi, vatandaşlar tarafından yayılabilmektedir (basın sansürünün yüksek veya basın özgürlüğünün sınırlı olduğu ülkelerde). Bunun etkili ve başarılı olması için, vatandaşlar arasında da düzenleyiciler olması, bu kişilerin insanları doğru bilgi paylaşımı konusunda yönlendirmesi ve kullanıcılar arasında aracılık etmesi gerekmektedir. Ayrıca, kişilerin bireysel olarak sağladığı bilgilerin daha sona profesyonel editörler tarafından işlenip düzenlendiği durumlar da olmaktadır (Bentley, 2011: 100-110).

Yazılı basın eski; para ve zaman kaybına neden olan bir araç olarak görülmeye başlanmış, bu da insanların internet gazetelerine yönelmelerine sebep olmuştur. Elektronik gazete, bilgiyi elektronik ortamda elde eden ve saklayan, geleneksel gazetenin ekonomik, yeniden kullanılabilir ve yenilenbilir bir versiyonudur. Mantıklı bir şekilde düşünüldüğünde, gelecekte yeni medya, internet ve teknolojinin gelişimi vardır,

bu yüzden gıda gibi temel ihtiyaçlarımızı karşılamak için evimizden çıkmak zorunda kalmadığımız , İnternet sayesinde evden, bilgisayar karşısında çalışabildiğimiz, mekan ve mesafenin küçüldüğü bir dünyada insanların bilgi alma sürecini basitleştirmek, bir içerik oluşturmada yer alma veya birisinin oluşturduğu bir içeriğe ekleme yapma seçeneğine sahip olarak ya da sadece aynı ilgi alanına sahip diğer kişilerle birlikte yorum yapma gibi yollarla bilgiyi daha hızlı ve kişisel hale getirmek istemeleri oldukça anlaşılırdır.

Dünya değişmektedir, bu yüzden elbette yazma yöntemi de değişmelidir. Bugün gazeteciler, internet sayfası için kısa ve öz bir şekilde nasıl online yazılar yazacaklarını öğrenmek durumundadırlar. Halkın bilgiye ulaşmasını sağlayacak video haberlerini, sesli haberleri veya herhangi bir içeriği oluşturmak zorundadırlar. Öte yandan, okuyucular tüm bu uzantıların hızlı bir şekilde biraraya getirilmesini beklemektedirler. Sonuçta, insanların metroda büyük boyutlu bir gazete okuduğuna rastlanılmadığı bir çağdayız, ancak elinde Kindle, tablet veya akıllı telefon olan insanlar görülmektedir.

1.1. Medya ve Dijital Değişim

Bugün internet ağları web 2.0 hizmetlerini kullanarak küresel yayılımı hızlandırmaktadır. Bu nedenler yeni medyanın eski medyanın yeni teknolojiyle birleşerek gelişen bir şey olduğu ifade edilebilir, ancak bu yeni medyanın devam eden yayılımının bir devrim olduğu söylenebilir mi? Bu sürecin tam olarak ne anlama geldiğini keşfetmek için araç (medium), devrim ve teknolojik devrimin dijitalleşme açısından tam olarak ne anlama geldiği netleştirilmesi gerekmektedir.

McLuhan'a göre "araç (medium) mesajdır". McLuhan, bir aracın kendi başına, sahip olduğu içerik olmaksızın çalışmanın nesnesi olması gerektiğini belirtir. Aracın, sadece ilettiği içerik aracılığıyla değil, ayrıca kendi özellikleriyle de, rol aldığı toplumu etkilediğini ifade etmiştir.

McLuhan, aracın kendisinin "insan birliğinin ve eyleminin ölçeğini ve biçimini" şekillendiren ve kontrol eden şey olduğuna inanıyordu. İfadesini ispatlamak için, filmi örnek olarak kullanmış ve bu aracın hız ve zaman kavramlarıyla oynama ve "sıra ve

bağlantı dünyasını yaratıcı biçim ve yapılara” dönüştürme şeklini tartışmıştır. Bu sebeple, film aracının “çizgisel bağlantılar”dan “biçimler”e bir köprü görevi görmektedir.

Daha ileriye giderek, “herhangi bir aracın içeriğinin her zaman bir başka araç olduğunu”. Bu nedenle yazının içeriğinin konuşma ve basın olduğunu ve yazılı basının kendi başına telgrafın içeriği olduğunu belirtmiştir.

“Araç”ı daha geniş bir manada ele alırsak, McLuhan ampülü “araç, mesajdır” kavramının iyi bir örneği olarak tanımlamıştır. Ampül, bir gazetenin köşe yazıları veya bir televizyonun programları gibi bir içeriğe sahip değildir, ama sosyal etkilere sebep olan bir araçtır (bir ampül gece boyunca diğer türlü karanlık olacak bir ortamda insanlar için alan sağlar). McLuhan’a göre ampül içeriği olmayan bir araçtır. “Bir ampülün sadece varolarak bir araç yarattığını” ifade etmektedir ((McLuhan, 1964: 8-9).

Toplum teknoloji nedeniyle kendini sürekli değerler, kurallar ve gelenekler değişimi içinde bulmaktadır ve bu bizleri sosyal uygulamalar ve medyanın etkilerini daha iyi anlamaya yönlendirmektedir.

İnternet, dünyanın hızlı değişimi ve teknolojinin hızlı ilerlemesi ile değiştirilebilecek ve gözlenebilecek anlamda büyük bir giriş yapmıştır. Her seviyedeki iletişim giderek büyümekte ve daha da karmaşıklaşmaktadır. Dijital teknolojilerin icadıyla dijital dünya, medyayı günlük yaşamın etkilerinin iyileştirebileceği bir süreç olarak değiştirmiş; bu dijital teknolojinin ve fikirlerin kullanımı tüm dünyada standart hale gelmiştir. Şimdi kişiler birbirleriyle hiç olmadıkları kadar etkileşim içerisindeyler. Dijital teknoloji ve internet ekonomik bir sıçramaya ve farklı ulusların gelişmesine yol açma, coğrafi sınırları silme ve tüm insanları birbirine bağlama ve sanal bir ağ yaratma yoluyla dünyayı daha küçük bir yer haline getirmiştir.

Scott Breannen ve Daniel Kreiss genellikle yakından ilişkili olan ve birbirinin yerine kullanılan “dijitalleştirme” ve “dijitalleşme” kavramları arasındaki farkları gözlemlemeye ve açıklamaya çalışmıştır (Breannen ve Kreiss, 2014).

Oxford İngilizce Sözlüğüne göre, dijitalleştirme “dijitalleştirme hareketi veya işlemi; Analog verilerin (görüntü, video ve metin) dijital formata dönüştürülmesi”

anlamına gelir. Öte yandan, dijitalleşme “dijital veya bilgisayar teknolojisinin bir organizasyon, endüstri, ülke vb. tarafından kullanılması veya benimsenmesi” anlamına gelmektedir.

Birçok bilimcinin eserlerini inceleyen Brennen ve Kreiss dijitalleşme teriminin “analog bilginin 1 ve 0’lı dijital parçalara dönüşerek ayrı ve sonsuz değerlerle teknik bir dönüşüm akımı süreci” olarak kullanıldığı sonucuna varmışlardır.

Dijitalleşme iki temel kısımdan oluşmaktadır: sembolik boyut anlamına gelen maddi olmayan kısım - analog sinyalleri bitlere ve malzeme boyutuna dönüştürür - “dijitalleşmiş bilgi belirli bir materyal seti ile sınırlı değildir, yine de, son durumda, materyal biçimlerinde sabitlenmiştir”.

Odaklanılacak şey, yeni bir toplumu ve yeni dönemi tanımlayan bir bilgisayar tarafından desteklenen iletişim ve araştırma bağlamında “toplumun dijitalleşmesi” terimi olan “dijitalleşme” terimidir. Şu anda toplumların tüm normlarını, geleneklerini, değerlerini ve faaliyetlerini birbirine bağlayan tek bir iletişim kanalı ve altyapısı kullanılmaktadır.

Dijitalleşme geri dönüşü olmayan bir süreçtir - ekonomik-sosyal, politik-kurumsal ve kültürel-zihinsel-ideolojik boyutun karmaşık ve sistematik değişimidir. Genel medya olarak bilgisayar ağlarına dayanan bir medya devrimidir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında istisna veya farklılık olmadan, her ülke, toplum, ulusal devlet, köy, bölge ve kıta bundan etkilenir (Rückriem, Angstein ve Erdmann, 2015).

Akıllı telefonları örnek verirken, birçok medyanın nasıl tek bir yerde toplandığı daha iyi anlaşılabilir (akıllı telefonlar şu an telefon, bilgisayar, kamera, ses kaydedici, takvim, hesap makinası, not defteri gibi birçok eski düzeneğin yerini almıştır). Bu da insanların iletişim ve medyaya daha kolay bir şekilde ulaşmasını sağlamıştır. Eski iletişim araçlarıyla bu yeni medya ve iletişim çağında gerçekleştiği gibi kısa bir sürede gerçekleşemiyordu. Yine de dijitalleşmenin bir diğer önemli ve büyük etkisi toplumun fikirlerine basit ama geniş bir şekilde atıfta bulunmasıdır. Kısacası, herkes haberleri, bulguları, prensipleri okuyabilir ve anlayabilir, ancak ek olarak bunlara yorum yapma, kültürel üretim ve bilgi üretimi yaparak, bilgiyi hızlı bir şekilde yayarak katkıda da

bulunabilir. Bugün bireyler yaratma isteği ve inançlarıyla dijital eşyalar yapmakta ve bunları dağıtmaktadırlar.

“Wikipedia gibi bilgi üretimine ve kültüre yapılan milyonlarca bireysel katkı, dijital platformlarla bir araya getirildiğinde, kendi başlarına son derece önemli hale gelebilir” (Culture Digitally, *Digitalization and digitization*, son güncelleme 2014, <http://culturedigitally.org/2014/09/digitalization-and-digitization> , erişim 15.10.2017).

Akıllı telefon ve tablet dijitalleşmenin taşıyıcısı olmuş, bilgi transfer kapasiteleri hızla genişlerken, konuşma amacına git gide daha az kullanılır hale gelmişlerdir.

1.2. Medya ve Sosyal Değişim

Mesaj üreticileri, kitle iletişim araçları ve tüketiciler arasındaki ilişki ile ilgili çok sayıda araştırma ve tartışma, medya kurumlarını kamuoyuna, genel bir planda ise siyasi, ekonomik ve kültürel sistemleri alanlara bağlayan karmaşık bir karşılıklı bağımlılığa yol açmaktadır. Böylece, toplum, bilgi endüstrisinin (kitle iletişim araçlarının cevap vermesi gereken) yanı sıra iletişim endüstrilerinin gelişimi için gereken finansal ve zaman kaynaklarını ve bunların serbestçe faaliyet gösterebilecekleri kültürel iklimi de oluşturmaktadır. Buna karşılık kitle iletişimi değişimi teşvik etmekte, sunulan hizmetler için talepleri hızlandırmakta, kültürel ve politik özgürlük ortamına katkıda bulunmakta ve yeni fikirleri ve inovasyonu yaymaktadır (McQuail, 1987: 96).

Mesajlar finansal ve teknolojik bir bileşene işaret eden bir genelleştirilmiş dağıtım sistemine sahip olmaksızın halka ulaşamamaktadır. Medyanın etkisi ve ulaşılabilirlik hızından oluşan sonuncusu, bireylerin yaşam ve düşünme şekillerini etkileyen yeni fikirleri yayan “büyük çoğaltan” olarak adlandırılır.

Modern dünya küreselleşme ile karakterizedir. A. Giddens’a göre bu uzak mesafelerle global ilişkileri yoğunlaştırmaktadır. Öyle ki yerel bir ölçekte meydana gelen olay başka bir yerde meydana gelen olayları şekillendirebilmektedir. Tüm olumsuz yanlarıyla beraber globalleşme yine de eksiksiz ve doğru bilgiye ücretsiz bir şekilde hızlı erişim sağlamayı başarmıştır (Giddens, 1990: 65).

W.A.Hatchen’a göre, büyük Batı şirketlerinin yayın modellerinden sonra üretilen bilginin dünya çapında yayılmasının bazı büyük sonuçları olmuştur:

- Batı gazeteciliğinin başarısı ve genelleştirilmesi;
- Tüm dünyada kitle kültürünün empoze edilmesi;
- Tüm dünyadan kitlelerin oluşturulması, özellikle ‘‘küresel’’ etkinlikler için;
- Tarihi olayların hız kazanması (bilginin hızlı ve geniş bir şekilde yayılması nedeniyle ilerleme süresi kısalmıştır);
- Uluslararası politikaların ve diplomatik yöntemlerin değişmesi;
- Belirli alanların ve etkinliklerin dışarıda bırakılması ve bazılarının daha çok ön plana çıkması;
- Açıklık ve halkla ilişkilerin küreselleşmesi vs. (Hatchen, 1998: 27-32).

Bu nedenle, kamuoyunun belirli bilgilere ulaşma talebi, büyük oranda mesajın dağıtıldığı medya kanalına bağlıdır. Bugünlerde en hızlı olanı çevrimiçidir, dolayısıyla yeni medyanın bir parçası olan ve bir diyalog kadar hızlı bir şekilde güncellenebilen ve değiştirilebilen çevrimiçi medyadır.

İKİNCİ BÖLÜM

BİR DARBE GİRİŞİMİ ÖRNEĞİNDE TÜRK MEDYASI

2.1. Geçmişin Dönüm Noktaları ve Darbe Girişimlerinde Türk Medyası

Yerel medya Türkiye Cumhuriyeti Tarihi’nde hemen hemen tüm dönüm noktalarında, kaotik durumlarda ve darbe girişimlerinde aktif rol oynamış ve sonuçları direkt olarak etkilemiştir.

Türkiye’deki geçmiş darbe girişimlerine ve medyanın yaklaşım şekline bakıldığında bu sonuçların örnekleri hakkında bilgi bulunabilir. 27 Mayıs 1960 askeri darbesi saat 05.25’te radyoda yayınlanmıştır. Albay Alparslan Türkeş, ‘‘Türk Silahlı

Kuvvetleri halkı radyoları başına davet edecek” duyurusunu yapmıştır. Yirmi yıl sonra 12 Eylül 1980’de TRT sözcüsü Mesut Mertcan tarafından yine radyoda benzer sözler tekrarlanmıştır: “Türk Silahlı Kuvvetleri devlet idaresini komuta ve komuta zincirini tamamen ele geçirmiştir”.

Radyo bu darbe girişimi üzerinde etkili olan tek teknoloji değildi. Bu sözler insanların evlerine daha yeni girmeye başlayan televizyonda da yayınlanmıştır. Kenan Evren halka açık olarak TRT ekranlarına çıkmış, siyasetin demokrasiyi tek başına kontrol edemediğini ve TSK’nın demokrasiyi sağlam temellere yerleştirmeyi hedeflediği gerçeğine vurgu yapmıştır. Ekrandan topluma yayılan bu mesajlarla, darbe sadece “yazılı” olarak değil, “sesli” ve görkemli ve korkutucu bir “görsel”likle de iletilmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından 15 Temmuz 2016’da başlatılan kanlı darbe girişimi ise bu noktada hem darbe hem de medya psikolojisi ve sosyolojisi açısından oldukça yeni sayılabilecek paradigmlar üretmiştir. Bu girişim 27 Mayıs ve 12 Eylül tarihlerinde ya da 28 Şubat’tan sonra atılan askeri adımlara benzememektedir. Ordunun doğrudan darbeye karşı çıktığı bu kanlı kalkışma, tamamıyla Türk Silahlı Kuvvetleri’nin emri dışında gerçekleştirilmiştir. Bu bakımdan, askeri darbe girişimi askeri içeriklidir, ancak ordu tarafından desteklenmemiştir. Bu ayırım, ilk müdahalenin o zamandan itibaren medya ve halk tarafından takdir edilip doğrulandığı gerçeğine dayanmaktadır.

Hemen hemen her fırsatta, bu girişim ağında bulunanların askerler yerine “terörist” olduğu kabul edilmiştir. Bununla birlikte, sosyal medyada “linç” edildiği veya ”başının kesildiği” iddia edilen bir askerin asılsız görüntüleri hızla yayılmıştır. Daha sonra, bu bilgilerin gerçekliği yansıtmadığı ve fotoğraf karelerinin başka olaylardan alınarak içeriklere kopyalandığı anlaşılmıştır.

2.2. 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi

15 Temmuz 2016 saat 22.00’da Boğaziçi ve Fatih Sultan Mehmet köprüleri askerler tarafından kapatılmış, Ankara Genel Kurmay Başkanlığı’ndan silah ve uçak sesleri iki şehirde de belirsiz bir gerilime ve kargaşaya sebep olmuştur. Olağandışı görünen bu duruma rağmen, ilk zamanlarda kimse bunun bir çeşit “darbe” girişimi

olabileceğini düşünmemiştir. Ancak bir saat sonra, bunun bir darbe girişimi olabileceği ihtimali, askelerin silahlı bir şekilde caddeleri doldurmasıyla anlaşılmıştır. Bu sırada, sosyal medyada dolaşan söylentilerle birlikte televizyon kanalları da olayları derinlemesine incelemeye çalışmıştır.

A Haber ve NTV kanallarına canlı olarak bağlanan Başbakan Binali Yıldırım, bunun Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde komuta zinciri olmadan yasadışı bir ayaklanma olduğunu ifade etmiştir. Gece yarısı, darbe girişiminin ordu içinde barınan FETO terör örgütü tarafından gerçekleştirildiği ortaya çıkmıştır. O ana kadar Paralel Devlet Yapılanması Sözcüsü Can Erzincan Televizyon Kanalı, Hükümetin darbe girişiminin ilk saatlerinde ülkeyi kaybedeceğini ima eden video arşiv görüntüleri yayınlamış, girişimin başarısız olacağı anlaşıncaya tavrını değiştirmiş ve “bilinmeyen bir örgüt tarafından yapılan bir girişim” şeklinde ifade etmeye başlamıştır. Sonuç olarak terör yanlısı yayın yapan kanalın lisansı alınmış ve diğer FETO medya organları ile birlikte kapatılmıştır.

Öte yandan, Türk medya tarihi açısından en kritik anlardan biri 00:03'te gerçekleşmiştir. TRT'yi işgal eden FETO örgütü üyeleri spiker Tijen Karas'ı darbeye ilgili bir rapor okumaya zorlamıştır. Gerilim ve sestan anlaşıldığı üzere, Karas'ın okuduğu metin zorlama ve uydurma bir metin olarak hazırlanmıştır. Bununla birlikte, bu bildirinin TRT'de okunması, unutulmuş bir travmanın toplum zihninde yeniden canlanmasına neden olmuştur. Bu geçersiz ve boş bildiri metni, yine de sadece bugüne ve geleceğe değil aynı zamanda geçmişe de vurgu yapmayı amaçlamıştır.

“Anayasal ihlal”, “tehdit”, “ideoloji”, “ihamet”, “laik ve demokratik hukuk düzeni” gibi bazı klişeleri takip eden Milliyetçi ve Kemalist askeri raporlara atıfta bulunulurken, ana vurgu PDY söylemi türündedir. Bildirinin en çarpıcı kısmı, bürokrasideki yolsuzluk ve hırsızlık vurgusudur. Bu iddia, geçmişteki 17 ve 25 Aralık darbe girişimlerinin temel argümanı olmuştur. Sonuç olarak, Sıkıyönetim kapsamında ikinci bir emre kadar dışarı çıkmanın yasak olmasına rağmen, insanlar sokaklarda darbeye karşı protesto gösterileri yapmaya ve televizyon programları, sosyal medya ve akıllı telefon uygulamalarıyla örgütlenmeye başlamışlardır. Aslında, halkı motive eden

şey TRT'de okunan metnin oldukça trajik olmasıdır ve belki de ilk defa travma kitlesel bir olayda yapıcı bir işlev haline gelmiştir.

Kuşkusuz, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın CNN Türk'te yaptığı konuşmadan sonra darbe sistematik olarak İstanbul ve Ankara'da engellenmiştir. CNN Türkiye Ankara Temsilcisi Hande Fırat, başarılı bir gazetecilik refleksi ile akıllı telefonunun kamerasını çevirerek ve mikrofonu saat 00.26 da telefonun yanına getirerek Cumhurbaşkanı ile Facetime üzerinden bir konuşma sağlamıştır. Erdoğan, iPhone telefonlarında “görüntülü konuşma” sağlayan FaceTime uygulamasını kullanarak, tüm Türk vatandaşlarını azınlığın gerçekleştirdiği darbe girişimi ile yüzleşmeye davet etmiştir. Darbe girişiminin sonunu getiren en kritik hamle bu olmuştur. Bu tarihi görüşmenin videosu neredeyse anında sosyal medya ağları üzerinden yayılmıştır. Cumhurbaşkanı'nın çağrısına cevap verenler vahşi saldırılara maruz kalmış, ancak “yayılan görseller” kişileri teşvik etmiş ve darbe girişimini etkisiz hale getirmiştir.

Medya, hem güvenlik birimlerinin strateji geliştirilmesinde hem de halkın darbe karşıtı direnişinde hayati bir rol oynamıştır. Bir adım daha öteye giderek medya FETO askerlerinin planlarının bozulması ve halka yönelik ortak tutumu ile tüm alanlarda rol oynamıştır. İletişim teknolojileri tarafından üretilen görseller ve görüntüler, darbe karşıtı tepkilerin gelişmesini, ulusun egemenliğine dayalı demokrasinin teşviki, kitleler arasında “şehitlik” vurgusunun artmasını ve dünyaya “tek bir ses” olarak mesaj verilmesini sağlamıştır.

15 Temmuz 2016'dan bu yana üniversitelerde verilen derslerin konusu olan “medyanın gücü veya iktidarının medyası” tartışmasına yeni bir cevap eklenmiştir: Medya, kendi içinde bir güçtür (Demir, 2016: 8-18).

2.3. Darbe Girişimini Sonrası Türk Medyası

Türk medyasının çoğu, toplumdaki darbe karşıtı farkındalığı teşvik etmiş ve bu nedenle darbe girişiminin sona ermesini sağlamıştır.

15 Temmuz 2016'daki başarısız darbe girişiminden sonra 131 medya kuruluşu kapatılmış, 35'i “terör örgütü üyeliği” ile suçlanan 117 gazeteci tutuklanmıştır. Darbe

girişiminin ardından Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Hükümeti gönüllü sürgünde olan din adamı Fethullah Gülen ve Hizmet Hareketi ile bağlantılı medya ve diğer özel sektör şirketlerini kapatmıştır. Türkiye Basın, Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü 620 gazetecinin akreditasyonunu iptal etmiştir. Bu önlemler sonucunda 2.308 medya işçisi ve gazeteci işini kaybetmiştir. Türkiye'nin medya temizliği çevrimiçi olarak da gerçekleşmiştir: düzenleyiciler haberlerle ilgili en az 30 web sitesine erişimi engellemiştir. Wikileaks ve Leman gibi Gülen hareketi ile bağlantılı olmayan web siteleri de Türkiye içinde engellenen siteler arasındadır. Ek olarak “The Independent” dahil olmak üzere, 48 online haber kanalının yayını durdurulmuştur. Ayrıca Wikipedia’ya ya erişim de Nisan 2017’den bu yana engellenmiştir.

21 Temmuz Perşembe günü, başarısız darbe girişiminden altı gün sonra, Türkiye parlamentosu, hükümetin üç ay boyunca kararname ile hüküm vermesine olanak sağlayan olağanüstü hal ilanı tasarısını onaylamıştır. Aynı gün, Erdoğan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin askıya alındığını açıklamıştır. Türk Anayasasına göre, Olağanüstü Hal durumunda hükümet, uluslararası yasalara saygı duyduğu sürece temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasını engelleyebilmektedir. Ancak, Anayasa’nın 15. Maddesi AİHS’nin askıya alınamayacağını belirtmektedir. Bu bağlamda 40.000 tutuklama ve 160.000 görevlinin işine son verilmiştir. 27 Temmuz’da, üç resmi kurum, 16 televizyon kanalı, 23 radyo kanalı, 45 gazete, 15 dergi ve 29 yayınevi bir Kararname ile kapatılmıştır. Olağanüstü hal şartları altında, “tüm mallar, varlıklar, haklar ve medya kuruluşlarına ait belgeler ücretsiz olarak, temyiz edilmeksizin Türk Hazinesine transfer edilmiştir. Hükümeti devirme girişiminde yer aldığı iddia edilen 89 gazeteci için tutuklama emri çıkarılmış, aynı hafta boyunca 17 gazeteci, hükümetin bir terörist grup olarak gördüğü Gülen hareketine üye olmakla suçlanmıştır. 5 Ağustos’ta, bu rakam 36 gazeteciye yükselmiştir. Türk hükümeti tutuklamaları güvenlik nedeniyle meşrulaştırmış ve gazetecilerin cezai faaliyetlere katıldıkları gerekçesiyle soruşturulduğunu ve haklarında dava açıldığını söylemiştir. 27 Ağustos’ta bir basın özgürlüğü grubu olan Bağımsız Gazetecilik Platformu (P24), darbeden bu yana tutuklanan gazetecilerin sayısının 108 olduğunu belirtmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DARBE GİRİŞİMİNİN YABANCI MEDYADAKİ YANSIMALARI ÜZERİNE BİR ALAN ÇALIŞMASI

3.1. Problem

Bilginin yüksek hızda yayıldığı bir dünyada, 2016 Türkiye darbe girişimi gibi siyasi, ekonomik, sosyal alanlarda yüksek etkiye sahip olan bir konunun, uluslararası medyada nasıl algılandığı ve aktarıldığı çalışmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Analiz edilecek olan gazetelerin yayınladıkları haber ve yorumlarda 15 Temmuz 2016 ‘da Türkiye’de gerçekleşen askeri darbe girişimi olarak adlandırılan bu olayın temsil ettiği sosyal temaların incelenmesi ve konuya ilişkin bilginin aktarılmasında kullanılan içerik ve söylem, uluslararası kamuoyunun Türkiye’ye ve ülkede olup bitenlere ilişkin algısını, desteğini, karşıtlığını, sempatisini ya da tepkisini belirlemede en önemli unsurlardan biridir ve bu nedenle bu bilgi aktarımları diğer deyişle haber ve yorumları analiz etme ihtiyacı doğmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye’de gerçekleşen talihsiz olayların, çevrimiçi ortamda yayınlanan haber akışındaki yansımaları, beş ülke ve her ülkeden seçilen bir gazete metinleri üzerinden analiz edilecektir.

İncelenen uluslararası çevrimiçi gazeteler şunlardır: Izvestia (Rusya) – www.iz.ru , The Guardian (Birleşik Krallık) – www.guardian.com , The New York Times (Amerika Birleşik Devletleri) – www.thenytimes.com, Jurnalul National (Romenya) – www.jurnalul.antena3.ro and La razon (İspanya) – www.larazon.es.

3.2. Amaç ve Önem

Çalışmada askeri darbe girişiminin bu gazetelerde nasıl tasvir edildiği ve haberlerin temelinde nelerin olduğu analiz edilmeye çalışılacaktır. Metinler bağımsız iletişim değişkenleri olarak kullanılan Ethos, Logos ve Pathos kriterlerine göre analiz edilecektir. Ayrıca incelenecek olan haberlerin temelindeki oluşum sürecinin daha iyi anlaşılması adına bu gazetede çalışan gazetecilerle görüşme ve ayrıntılı yazışma yapılacaktır.

Araştırma iki aşamalı gerçekleştirilmiştir. İlk aşama iletişim süreciyle alakalıdır ve ülke içindeki şiddete ilişkin yapılan haber kampanyalarındaki kullanılan bilginin ana kaynaklarıyla ilgili analizi içermektedir. Kullanılacak gazeteler şunlardır: www.iz.ru , www.theguardian.com, www.thenytimes.com, www.jurnalul.antena3.ro ve www.larazon.es'tir.

Bir mesajın sadece içerisindeki kelimelerle analiz edilmesi yeterli değildir. Bu mesajların daha iyi anlaşılması için, kaynağın, mesajın ve mesaj tarafından iletilen duygusal değerin analizi de yapılmalıdır. Eğer mesaj nesnel veya öznel bir kaynaktan geliyorsa, bazı mesajların arkasında yatan nedenleri araştırmak da önemlidir.

Bu nedenle ikinci aşamada bahsedilen kaynaklardan temsilcilerle yapılan görüşme ve ayrıntılı yazışmaları içerir. Burada, haber yapma sürecinin nasıl işlediği, temsilcilerin yayınlanan haberlerle ilgili görüşleri ve etik değerleri ne kadar göz önünde bulundurdıkları saptanmaya çalışılmıştır.

3.3. Hipotezler

Araştırmanın hipotezleri, 15 Temmuz - 15 Ağustos 2016 tarihleri arasında üretilen mesajlardan yola çıkarak belirlenmiştir.

1. Hipotez: Yayınlarda mesajlar somut cümlelerle bilgiye dayanmaktadır.
2. Hipotez: İletilen mesajlar olumsuz duygusal değerlere dayanmaktadır.
3. Hipotez: Yayınlar güvenilir ve saygındır ancak bilgi kontrolleri eksiktir.
4. Hipotez: Yayınlar etik ve mesajlar objektif ve bilgilendiricidir.

3.4. Sınırlılıklar

Çalışma, nitel bir araştırma yöntemi olan içerik analizi tekniğine göre gerçekleştirilmiştir. Nitel içerik analizi, kronolojik akışı korumayı, hangi olayların kesin sonuçlara yol açtığını gözlemlemeyi ve verimli açıklamalar bulmayı sağlamaktadır. Ayrıca, kavramların gözden geçirilip tamamlanarak teorik engellerin aşılmasına yardımcı olmak için daha ilginç bulgulara ve yeni sentezlere yol açma olasılığı, bu teknik de daha yüksektir.

Nitel içerik analizinin nicel araştırmaya kıyasla tek dezavantajı, iyi yapılandırılmış yöntemlerin eksikliğidir. Ancak pek çok araştırmacı, nitel terimler hakkındaki bilgiyi zenginleştirmenin en iyi çözüm yolunun tüm araştırmacıların sonuçlandırma yöntemlerini, stratejilerini ve metodolojisini nasıl kullandığını paylaşması olduğunu düşünmektedir (Miles, Huberman, 1994). Ana kısım verileri, yukarıda belirtilen çevrimiçi gazetelerde 15 Temmuz - 15 Ağustos 2016 tarihleri arasında yayımlanan yazılar, metinler, haberler ve yorumlar ile seçilen yayınlardan temsilcilerle yapılan yazışmalar oluşturmaktadır.

3.5. Yöntem

3.5.1. Nitel Araştırma Tekniği Olarak İçerik Analizi

Sosyal araştırmalar, sistematik bir planı takip ederek sosyal bilimciler tarafından yürütülen bir araştırmalardır. Sosyal araştırma yöntemleri, nicel ya da nitel süreçlere ayrılmıştır. Nicel yöntemler, geçerli ve güvenilir genel iddialar oluşturmak için birçok vakanın istatistiksel analizine dayanarak, sosyal olaylara nicel kanıtlar yoluyla yaklaşır. Nitel yöntemler, doğrudan gözlemlene, katılımcılarla iletişim kurma veya metin analizi yoluyla sosyal olayları anlama üzerinde durur. İki farklı boyutta sınıflandırılırsalar bile, sosyal analist, iyi ve üretken bir araştırma gerçekleştirebilmek için her iki yöntemi de birleştirir. Klasik sosyoloji ve istatistiklere dayanan yöntemler, siyaset bilimi, medya çalışmaları, program değerlendirme ve pazar araştırması gibi diğer disiplinlerdeki araştırmaların temelini oluşturmuştur.

Bu çalışmanın odak noktası, nitel bir yöntem, daha spesifik olarak konuşma / söylem analizi üzerinedir. Sosyal verilerin analiz metodolojisi olarak söylem analizi yapıcı ontolojiye ve epistemolojiye dayanır. Temel amaç, “gerçek dünya” dan fikirlerin ve nesnelerin sosyal bakış açısıyla inşa edilme şeklini analiz etmek ve araştırmaktır. “Gerçek dünya” keşfettiğimiz bir şey değil, her birimizin sezgi ve anlam dolu etkileşimlerle inşa ettiği bir şeydir. Dil, sözel veriler için bu tür analizlerden yararlanan nitel analist için temel rol oynar. Dil, onu oluşturan bağlamdan türetilmeyen bir araç

olarak görülür, bu nedenle kendi başına bir anlama sahip değildir. Sezgisel dil, yeni nesneler, fenomen ve sosyal gerçekler yaratır.

Bugün araştırmacılara, bir yandan söylem analizi, metin analizi ve sözcükbilim denilen yöntemler, diğer yandan kısmen veya tamamen geleneksel, elle yapılan işlemleri değiştirebilecek, hatta yenilerini oluşturmak için daha iyi olan belli sayıda bilgisayar programı verilmiştir. Bir iletişim süreci olarak konuşma sadece kelimelerle değil, konuşmacının paylaşmaya çalıştığı mesajla da sınırlıdır.

Konuşma sadece kelimelere ya da önerme yapılarına dayalı bir bakış açısıyla ya da mesajın da dahil edilmesiyle analiz edilirse, bu süreçte ne kadar önemli el işi olduğu göz önünde bulundurulduğunda yine de bütünüyle bilgisayar programlarının yardımı ile gerçekleştirilemeyen önemli bir yöntemdir.

3.5.1.1. Konuşma / Söylem Analizi

Konuşma analizi, çeşitli etkiler veya sonuçlar ortaya koymak için, “konuşmanın farklı işlevleri yerine getirmek için nasıl organize edildiğini ve yapılandırıldığını keşfetmeye çalışır. Bu, konuşmanın kalıplarını, içeriğin ya da yapının çeşitliliğini ve benzerliğini tanımlamayı ve yorumlamayı, söylemdeki delilleri arayarak bazı işlev ve etkilere bağlı varsayımları biçimlendirmeyi ve doğrulamayı içerir” (Wood ve Kroger, 2000: 95).

Söylem analizi, metnin dikkatlice okunmasını (muhtemelen bir konuşma metni) ve katılımcıların gerçekliğin bir kısmını nasıl kavradıklarını, etkileşimlerinin yapısını, iletişimsel hedeflerinin dile nasıl yansıdığını daha iyi anlamak için kullanılan dili incelemeyi içerir. Birçok durumda söylem analizi uygulaması, farklı teorik varsayımlardan başlasa bile, benzerdir.

“Söylem analistleri, insanların günlük dil deneyimlerinde içgüdüsel olarak ve büyük ölçüde bilinçsizce yaptığı şeyi yapar: kullanılan dilin kalıplarını ve tipik olarak ilişkili oldukları koşulları (katılımcılar, durumlar, niyetler, sonuçlar) gözlemler. Söylem analistinin bu etkinliğe özel katkısı bilinçli, kasıtlı, sistematik bir şekilde gözlemlemek

ve araştırmanın ortaya koyduğu şeylerle ilgili raporlar (açıklamalar, yorumlar, açıklamalar) üretmektir” (Davies ve Elder, 2004: 133).

3.5.1.2. Konuşma / Söylem Unsurları

Sosyal verilerin analiz metodolojisi olarak söylem analizi yapıcı ontolojiye ve epistemolojiye dayanır. Temel amaç, “gerçek dünya” dan fikirlerin ve nesnelerin sosyal bakış açısıyla inşa edilme şeklini analiz etmek ve araştırmaktır. “Gerçek dünya” keşfettiğimiz bir şey değil, her birimizin anlam ve sezgi dolu etkileşimlerle inşa ettiği bir şeydir. Dil, sözel veriler için bu tür analizlerden yararlanan nitel analiz için temel rol oynar. Dil, onu oluşturan bağlamdan türetilmeyen bir araç olarak görülür, bu nedenle kendi başına bir anlama sahip değildir. Sezgisel dil yeni nesneler, olaylar ve sosyal gerçekler yaratır.

Pratik açıdan söylem analizinde kullanılan veriler, gün geçtikçe kullandığımız ve araştırma faaliyetine başladıkları bağlamdan aktarım anında verilere dönüşen sözel yapılardır (Lemke, 1990: 42).

Verilen transfer işlemi, araştırmacının müdahalesini içerir ve sonuç, verinin bu süreçle birlikte dönüştürülmesi veya şekillendirilmesidir. Sözel verilere dahil edilen dil ve kültürel mesaj; bağlam, sunum modu, bilginin kavramsallaştırılması ve araştırmacı tarafından yapılan seçime bağlıdır. Bu seçim, bazı prosedürler izlenerek yapılmaz çünkü söylemler benzersizdir ve bilginin toplanma şekli kültürel sözleşmelere ve içeriğe bağlıdır. Söylemi oluşturan sözel yapılara bakış açısı konuşma analizi için önemli bir sonuçtur. Örneğin, “demokrasi” gibi bir kelime, kullanıldığı her zaman ve her yerde aynı şeyi ifade edemez.

Bir söylemin unsurları nasıl ifade edilir? Bu soruyu cevaplamak için bir kıyas oluşturmak gereklidir, yani: dış dünyadaki öğeler nasıl ifade edilir? Cevap basittir, dış dünya birbirine yakın olan nesnelerden oluşmaktadır. Söylemelere gelince de benzer bir şey olur. Bir söylem, birbirine yakın olan bir dizi kelime ve sözdizimidir. Analistin rolü, bir konuşmayı oluşturan sözler veya sözdizimleri arasındaki yakınlığı açıklamak ve yorumlamaktır. Süreç uzatılabilir: cümleler, söz öbekleri, bir konuşma oluşturan

paragraflar birbirine yakındır ve konuşma analizini yapanların bu yakınlığı açıklamak için bu unsurlar arasındaki ilişkiyi tanımlamaları beklenir (Hobbs, 2004: 13).

Bağlamın yanı sıra, konuşma anlayışı söylemlerin yorumlama repertuarları tarafından şartlandırılır. Yorumlama repertuarları, konuşma yapanların kimliklerini ve ahlaki durumlarını tanımlamasına bağlı olarak “sınır temaları” veya “sınır konuşmaları” tarafından üretilir (Teampău, 2013: 48). Yorumun temaları ve repertuarları çok fazla ve çeşitlidir. Örneğin, sosyal alanda bir repertuar olarak kurulan en önemli temalardan biri “eşitlik” veya “ayrımcılık” söyleminin yorumlanmasıdır. Bu temalar, hoşnutsuz veya ayrımcılığa uğrayan sosyal grupların söylemlerinde kalıcı olarak mevcuttur. Etkisi olmayan politik güçler söylemlerini “değişimin” repertuarına dayandırabilirler. Batı'ya ait bilimsel konuşmaya “sahtecilik” repertuarı hakimdir. Aynı zamanda, ortaya çıkan bilimsel konuşma, sosyal ve politik dünyadaki bazı farklı konuşma türlerinin unsurlarından etkilenir; örneğin, bilimsel konuşma ile kesişme nedeniyle feminist konuşmalar, ırksal ya da küreselleşmeyle ilgili konuşmalar (Crawford, 2004: 22-25).

Siyasi dünyadaki söylemlere sınır söylemleri / konuşmaları da egemen olmuştur. Örneğin, (1) Winston Churchill'in 5 Mart 1946'da, Missouri'de Fulton'daki Westminster College'dan konuşması - Iron Curtain Speech - uluslararası ilişkilerde yanlış anlaşılmalara ve gerginliklere dile getirme repertuarı olmuştur (2) John. F. Kennedy'nin 26 Haziran'daki konuşması - Ich bin ein Berliner - dayanışmayı ifade eden bir repertuar olmuştur, (3) Martin Luther King Jr.'ın 28 Ağustos 1963'te Washington DC'deki Lincoln Memorial'daki konuşması - Bir Hayalim Var - sosyal ve siyasi özlemlerin doğrulandığını ifade eden bir repertuar olmuştur, (4) Fidel Castro'nun 18 Ekim 1967'de Plaza de la Revolucion'daki La Habana'daki konuşması - Hasta la victoria siempre - tüm dünyada sol devrimcilerin repertuarı olmuştur.

Daymon ve Holloway, söylem analizini kullanan araştırmacıların dilin üç özel yönüne odaklandığını öne sürmektedir (Daymond ve Holloway, 2002:152):

1. Kullanılan dilin şekli ve içeriği
2. İnsanların dili fikir ve inançları ifade etmek adına kullanma şekilleri
3. Dilin kullanım şeklini belirleyebilecek kurumsal ve örgütsel faktörler.

3.5.1.3. Bağımsız İletişim Değişikleri Olarak Ethos, Logos ve Pathos Analizi

Bir iletişim süreci olarak bir konuşma sadece kelimelerle değil, konuşmacının paylaşmaya çalıştığı mesajla da sınırlıdır. İletişimin bağımsız değişkenleri (kaynak, mesaj, kanal ve alıcı) konuşmanın bir parçasıdır ve ethos, pathos ve logosun temsilleriyle analiz edilebilir. Belirtilen temsiller, Aristoteles tarafından tespit edilmiş ve daha sonra R.Smith tarafından halkla ilişkiler bağlamında uyarlanmıştır. Bu da halkla ilişkiler kampanyalarında bir mesajın stratejik planlanmasında bu üç unsuru ifade etmiştir. Konuşma / söylem analizi yöntemini gözlemlene girişiminde, söylem olarak kullanılan belirli yazılı haberlerde uygulanan Ethos, Pathos ve Logos teorisini kullanılmaktadır (Smith, 2002: 21-28).

Ethos, konuşmacının karakterine ve izleyicilerle paylaştığı ortak şeylere dayanan etkili bir iletişime öncülük eder. Etkili bir kaynak, izleyicinin aşağıdaki üç unsura sahip olduğunu düşündüğü kişi veya kuruluş tarafından temsil edilir: a) güvenilirlik, b) saygınlık, c) kontrol.

- Güvenilirlik, dört niteliğin toplamıdır: uzmanlık (ilgili alanda bilgili olan uzman kişi), yetkinlik (mesajı iletmek için bazı stresli durumlarda sakinliğini koruyabilen ve belirli bir alanda bilgi sahibi kişi), statü (belirli bir sosyal statüye veya prestije sahip) ve tarafsızlık (kaynak nesnel, tamamen tarafsız, geçmişte ve şimdi yapılanlar arasında tutarlılık vardır).
- Saygınlık, bir kişinin çekiciliğini kampanya mesajının kaynağı olarak ortaya koyan ve dört özelliğe sahip başka bir önemli unsurdur: aşinalık (kaynağın hedef kitle tarafından tanınma derecesi ve kaynağın kampanya mesajı ile ilişkilendirilme derecesi) , sempati (halkın kaynağa olan hayranlık derecesidir, kaynağın tarafsız olması, herhangi bir tartışmaya karışmaması tercih edilir), yakınlık (halk tarafından kaynakla özdeşleşme derecesini gösterir, belli durumları tecrübe eden sıradan insanların tanınmış kişilere göre daha güvenilir olması muhtemeldir) ve çekicilik (kaynağın gösterdiği çekici fiziksel özellikler, duruş, kıyafet vb.) .

- Kontrol, mesajın kaynak yoluyla etkili iletişiminin üçüncü unsurudur ve iki yolla uygulanabilir: güç (hükmetme, cezalandırma veya ödüllendirme kabiliyeti ile ölçülür) ve otorite (hükme öncülük etme veya diğerlerinin hareketlerini yönlendirme ihtimali ile ortaya çıkar, çünkü kitle az ya da çok dahil olur ve sadık olacaktır).
- Logos söylemde kullanılan rasyonel yapıları temsil eder ve mantıksal argümanlar kullanılarak dört cümleye ayrılır: a) somut cümle, b) varsayım cümleleri, c) değer tipi cümle ve d) sosyal uygulamalar tipi cümle.
- Somut cümleler, bir şeyin varlığını kanıt kullanarak ortaya koyar. Gerçek veriler, anlayışı arttırmak için farkındalığa, bilgiye odaklanmış iletişim hedefleriyle bağlantılıdır.
- Varsayım cümleleri, araştırma örneklerinden elde edilen sonuçlara dayanarak, bir şeylerin gerçekleşebileceği ya da var olabileceği belirtilmiş olan cümlelerdir. Kullanıcıların görüntülenen sonucu onaylamaları önerilir. Bu sayede kabul ve desteğe dayalı hedefler vurgulanmaktadır.
- Değer tipi cümleler, belirli bir alanın belirli değerlerini veya yararlarını tanımlar ve yeni bir nedeni teşvik etmek için argüman olarak kullanılır. Temel aldıkları hedefler, kamuoyunda söylem konusunda artan ilgiyle temsil edilir.
- Sosyal uygulamalar tipi cümleler yeni bir eylem türünü tanımlar ve bunun belirli davranışlar tarafından kullanılmasını teşvik eder.

Pathos, söylemin iletilen mesajların taşıdığı duygusal değerleri göstermektedir:

a) olumlu ya da b) olumsuz.

- Pozitif değerler, sevgi, erdem, mizah, neşe vb. duygularla temsil edilir. Bu duyguların her birinin yoğunluğu değişebilir. Örneğin, sevgi, şefkat, sempati, uyumdan geçebilir ve fanteziye veya nostaljiye ulaşabilir. Erdem görecelidir ve bireylere ve kültürel derecelerine bağlıdır. Mizah, mevcut tutumları güçlendirmek için iyi bir faktördür, ancak bunları değiştirmede etkili değildir.
- Negatif değerler, korku veya suçluluk temelli tepkileri uyandırmak için kullanılır. Olumlu duygular olduğu gibi, onlar da derecelendirilebilir: korku; endişe, huzursuzluk veya şüphe ile başlayabilir ve dehşete kadar gidebilir.

3.5.2. Bilgisayar Destekli İçerik Analizi

Söylem analizi yapmak için bir takım somut prosedür yoktur. Genellikle, veriler mevcut konuşmalardan çıkarılır ve odak, anahtar kelimeler, temalar, metnin kalıplarını belirlemeye yöneliktir. Analist ayrıca kimin konuştuğunu, mesajın bağlamını ve hedef kitleyi incelemelidir. Elbette, söylem analizinin avantajları ve dezavantajları vardır. Örneğin, araştırmacıların derinde saklanan tutum ve algılarını ortaya çıkarmasını sağlar, ancak diğer taraftan çok fazla zaman ve çaba gerektirebilir. Aynı zamanda sadece dile odaklanır, bu nedenle söylem analizinin gözlem gibi diğer nitel yöntemlerle eşleştirilmesi gerekmektedir (Wimmer ve Dominick, 2003: 417-419).

Bugün araştırmacılara, bir yandan söylem analizi, metin analizi ve sözcükbilim denilen yöntemler, diğer yandan kısmen veya tamamen geleneksel, elle yapılan işlemleri değiştirebilecek, hatta yenilerini oluşturmak için daha iyi olan belli sayıda bilgisayar programı verilmiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra toplumumuz değişmeye ve bir bilgi ve iletişim toplumuna dönüşmeye başlamıştır. Sonrasında, çeşitli dilsel içerikler, görüntüler, yazılı metinler, kamu söylemleri ve kurumsal konuşmalar, mesajlar, sohbetler, semboller, yazışmalar, notlar, arşiv belgeleri vb. ortaya çıkmaya ve farklı yerlere ulaşmaya başlamıştır. Bu nedenle, tüm bu verilerin günlük bazda sadece normal bir okuma düzeyinde değil, aynı zamanda sosyal bilimlerin bir hedefi olarak anlaşılması gerekmiştir. Sosyoloji, dilbilim ve tarih, siyaset bilimleri veya iletişim bilimleri veya belgesel olsun amaç aynı olmalıydı: bu bilgileri ve mesajları daha iyi anlamak ve böylece onlarda yetkin hale gelmek ve onları faydalı bir şekilde kullanmak.

Sosyal bilimlerin ihtiyaçlarına bağlı olarak bir konuşmayı analiz etmek için çeşitli yöntemler mevcuttur. Farklı programlar bulunmaktadır: metin istatistiklerinden açık sorulara, önerme soruşturmasından ilgili kelime ağları analizine kadar (Bardin, 2001).

- *Metinsel istatistikler*, örneğin, uyarlanmış bazı bilgisayar programları sayesinde, çok boyutlu analizin eşlik ettiği sözlükbilimsel prosedürler sunar. Prosedürler şunlardır: sözcükleri tanımlamak ve kullanım sıklığı ile listeler oluşturmak, ardından kelimeleri

veri bölümleriyle sınıflandırılmış bir çift giriş tablosunda göstermek. Programlar, kelime kullanım sıklığını kolayca özetleyebilseler de, bağlamı hesaba katamazlar. Örneğin, insan “book” teriminin iki farklı anlamını birbirinden ayırabilir - bir kenara menteşeye bağlı, basılı veya yazılı malzeme, resimler mi yoksa rezerve etmek anlamına gelen geçişli fiil mi olduğunu anlayabilir. Buradan, manuel olarak düzeltmenin gerekliliği ortaya çıkıyor, bu nedenle araştırmacılar bir makinenin veya bir programın sebep olacağı sorunlarla başetmek yerine manuel olarak çalışma eğiliminde olmaktadır (genellikle, programlar otomatik olarak çalışmaktadır).

- *Önermeci söylem analizi* sözcüğün çalışmasına dayanarak yapılmıştır. Üç ana prosedürü vardır: (1) referans-çekirdek terimlerinin gözden geçirilmesi (genellikle, bu referans terimler isimler veya zamirlerdir - okuyucuyu/dinleyicinin aklını konuşmanın ana aktörlerine yönlendiren kelimeler), (2) önerme tahmini analizi (referans-çekirdek terimlerinin sıralamasını ve anlatı yapısını oluşturan referans-çekirdek bir terimin belirlenmesini içerir) ve (3) bilişsel söylemsel analiz (metnin mantığını ve tutarlılığını ve konunun tutarlılığını bulmaya çalışır). *İlgili kelimeler ağ analizi* yalnızca kelimenin kullanım sıklığına değil, aynı zamanda kelimeler arasındaki ilişkiye de dayanır (tam olarak ne seviyede ve ne anlama geldikleri).

Bu prosedürler sadece bazı özel analizlerde kullanılan teknik araçlar değildir, ancak bunların uygulanması insan iletişim mekanizmasının (sosyal bilimlerin sınırlarında) anlaşılmasına katkıda bulunur.

Bilgisayar Destekli/Yardımlı Nitel Veri Analizi (CAQDAS), transkripsiyon analizi, kodlama ve metin yorumlama, özyinelemeli soyutlama, içerik analizi, söylem analizi temelli teori metodolojisi gibi nitel araştırmalara yardımcı olan araçlar sunmaktadır. CAQDAS psikoloji, pazarlama araştırmasında, etnografya, halk sağlığı ve diğer sosyal bilimlerde kullanılır. CAQDAS Networking projesi bir CAQDAS programının sahip olması gereken aşağıdaki araçları listeler: içerik arama araçları, kodlama araçları, bağlama araçları, haritalama veya ağ oluşturma araçları, sorgulama araçları ve yazma ve açıklama araçlarıdır (Paulus ve Lester, 2013: 19).

Bu tür bir yazılım, bilgileri organize etmeye, yönetmeye ve analiz etmeye yardımcı olur. Bu yazılımı kullanmanın avantajları zaman kazanmayı, çok miktarda nitel veriyi yönetmeyi, daha fazla esnekliğe sahip olmayı, nitel araştırmanın geçerliliğini ve denetlenebilirliğini geliştirmeyi ve manuel ve yazışma işlerinden kurtulmayı içerir. Problemler arasında ise giderek daha değişmez ve katı süreçler olması, kodlama imtiyazı ve geri alma yöntemleri; verilerin yeniden tespiti, araştırmacılar üzerinde derinlik ve anlamdan ziyade hacme ve genişliğe odaklanma baskısı oluşturmaları, bilgisayar paketlerini kullanmayı öğrenmek için harcanan zaman ve enerji, artan ticaretçilik ve gerçek analiz çalışmasının dikkatinin dağılması bulunmaktadır (Johnson, 2000: 32).

Niteliksel verilerin ve özellikle konuşma veya söylem analizinin para ve zaman açısından daha yüksek maliyetlere sahip olduğu düşünülmektedir, ancak analistlerin manuel çalışmasına dayandığından, sonuçlar kesinlikle daha güvenilir olacaktır. Böyle karmaşık bir analizin bir bilgisayar üzerinden gerçekleştirilmesi için yapılan girişimler henüz tamamlanmamıştır, bu nedenle bir konuşmanın belirli bir mesaj üzerinde daha fazla yayınlama amacına sahip olduğunu ve bu mesajın sadece bir insan tarafından anlaşılabilmesi mümkün değildir, çünkü dijital bir program değildir. Tüm dillerin karmaşık seviyelerinin (tek bir kelimenin farklı anlamları, ses tonları, özel sözler vb.) aynı zamanda, bir bilgisayar programının aynı araştırmada elle yapılan analizlerle kullanılmasının daha iyi sonuçlara yol açabilecektir.

Tropes V8.4 bilgisayar yazılımı, Pierre Molette ve Agnes Landre tarafından Rodolphe Ghiglione'nin çalışmalarına dayanarak geliştirilmiştir ve 1994'te Fransa'da oluşturulan bir semantik bilgi programını temsil etmektedir. Yazılımın kullanıcıları, teknolojik izleme, serbest yanıtli anketlerin analizi, reklam etkinliği çalışmaları, marka imajındaki değişikliklerin izlenmesi, klinik görüşmelerin analizi, davranış çalışmaları veya analizler ve edebi bir eserin analizi de dahil olmak üzere çok geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Temel olarak, Tropes V8.4 bir metni analiz etmeyi, ana senaryolarını keşfetmeyi, sık kullanılan kelimeleri görmeyi, konuşmanın dayandığı temanın hangisi olduğunu öğrenmeyi sağlar (Ghiglione, Landre, Bromberg ve Molette, 1998: 63-65).

3.5.2.1. İçerik Analizinin Avantajları ve Dezavantajları

Her türlü araştırmada olduğu gibi, içerik analizinin kendi avantajları ve dezavantajları vardır. Başlıca avantajları metodik özelliğidir - sistematik, nesnel ve llebilir bir karaktere sahiptir ve iletişim mesajlarını analiz ederek, sabit elemanların, aynı zamanda değişime sunulabilen boyutların yüksek derecede aydınlatılmasını sağlar. Başlıca dezavantajlar, metinlerin içinde imzanın gerçekleştiği şekilde karmaşık ve değişken süreçleri bulamaması ve tanımlayamamasıdır.

Dahası, içerik analizi: doğrudan, metinler veya transkriptler aracılığıyla iletişime bakar ve bu sayede sosyal etkileşimin merkezi yönünü görür, hem nicel hem de nitel işlemlere olanak verebilir, metinlerin analizi yoluyla zaman içinde değerli tarihsel / kültürel görüşler sağlayabilir, belirli kategoriler ve ilişkiler arasında değişebilen ve aynı zamanda metnin kodlanmış biçimini istatistiksel olarak analiz edebilen metne yakınlık, metinleri uzman sistemlerin geliştirilmesi gibi amaçlarla yorumlamak için kullanılabilir (nk hem bilgi hem de kurallar kavramlar arasındaki ilişkiler hakkındaki açık ifadeler açısından kodlanabilir), etkileşimleri analiz etmenin göze çarpmayan bir yoludur ve karmaşık insan düşüncesi ve dil kullanımı modelleri hakkında fikir verir.

Öte yandan, içerik analizi hem teorik hem de prosedürel olmak üzere birçok dezavantaja yol açabilir: son derece zaman alıcı olabilir, özellikle ilişkisel analiz daha yüksek bir yorumlama düzeyi elde etmek için kullanıldığında hata oranı artabilir, genellikle teorik temelden yoksundur veya bir araştırmada bahsedilen ilişkiler ve etkiler hakkında anlamlı çıkarımlar yapmak için fazla liberal bir girişimde bulunur, özellikle karmaşık metinlerle uğraşırken, genellikle metni üreten bağlamı göz ardı eden ve kelime sayımlarından oluşma eğiliminde olduğu için doğal olarak indirgeyicidir. Bunun yanı sıra, metni üreten bağlamı ve sonrasında oluşan durumları yok ve otomatikleştirilmesi veya bilgisayara geçirilmesi zordur (Marinescu, 2009: 66-67).

3.5.3. Araştırma Soruları ve Veri Köprüsü

İncelenen uluslararası evrimii gazeteler şunlardır: Izvestia (Rusya) – www.iz.ru , The Guardian (Büyük Britanya) – www.guardian.com , The New York

Times (Amerika Birleşik Devletleri) – www.thenytimes.com, Jurnalul National (Romanya) – www.jurnalul.antena3.ro ve La razon (İspanya) – www.larazon.es. Bahsedilen kaynakların temsilcileriyle yapılan görüşme ve ayrıntılı yazışmaları içermektedir ve haber yazma sürecinin nasıl işlediğini ve temsilcilerin yayınlanan haber ve yorumlarla ilgili görüşlerini ve etik değerleri ne kadar göz önünde bulundurdıklarının gün yüzüne çıkarılması amaçlanır. Bu çalışmada kullanılan araştırma soruları ise aşağıdaki gibidir:

S1: Haberlerin kaynakları nasıl sunulmuştur?

S2: Kaynakların en önemli ve görünür özellikleri nelerdir?

S3: Gazetelerin ürettiği haberlerin teması nedir?

S4: Haber yazılarında ne tür mantıksal argümanlar kullanılmıştır?

S5: Haberlerde kullanılan en görünür mantıksal argümanlar hangileridir?

S6: Üretilen mesajlarda hangi tür duygusal değerler temsil edilmektedir (olumsuz ya da olumlu)?

S7: Mesajlarda en çok hangi duygusal değerler mevcuttur?

S8: Kaynaklar olayla ilgili olarak yayımlanan haberleri nasıl algılamaktadır?

Bu araştırma soruları üzerinden yapılan uygulama ile, belirtilen hipotezlerin analizde onaylanıp onaylanmadığı ortaya çıkarılması mümkündür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Çalışmanın ilk kısmı, konuşmanın bir parçası olan ve ethos, pathos ve logos temsilleri yoluyla analiz edilebilen bağımsız iletişim değişkenlerini (kaynak, mesaj, kanal ve alıcı) içermektedir. Analizin bu kısmı, kaynakların nasıl temsil edildiğini, bu mesajların nasıl formüle edildiğini ve ne tür duygular temel alınarak yapılandırıldıklarını inceleyecektir. Analiz için seçilen medya kuruluşlarından gelen her haber veya yorum aşağıdaki sırayla sunulacaktır: kaynağın özellikleri, örneklerin mesajlarında bulunan cümle türleri ve mesajın taşıdığı duygusal değerler (olumsuz veya olumlu).

4.1 Izvestia Online Gazatesi- Rusya – www.iz.ru

Izvestia, Rusya'da uzun süredir faaliyet gösteren, yüksek tirajlı bir günlük gazetedir. Sovyetler Birliği'nde 1917'den 1991'de SSCB'nin dağılmasına kadar geçen sürede yayınlanan bir gazeteydi. Rusya'daki en eski yayınlardan biridir. Pazartesi'den cumaya haftada beş kez yayınlanan gazete, 450 binden fazla okur kitlesine hitap etmektedir. Izvestia, önemli bir iş ve siyasi haber kaynağıdır. Gazete, Rusya ve dünyada siyaset, ekonomi, ticaret, kültür ve sporla alakalı gelişmeleri kapsamaktadır. 2016 yılının sonuna kadar, İzvestia gazetesi en çok alıntı yapılan gazeteler sıralamasında ikinci sırada yer alırken, www.izvestia.ru web sitesi, günlük ziyaretçi sayısı 540 bin kişiye ulaşarak, günlük yayın yapan gazetler arasında en çok alıntı yapılan web sitesi olmuştur.

Gazetenin popülaritesi ve gazetenin çevrimiçi versiyonuna her gün çok fazla insan tarafından ulaşıldığını göz önüne alarak, bu analizde İzvetia gazetesinden örnekler alınmıştır. 15 Temmuz - 15 Ağustos tarihleri arasında www.izvestia.ru adresinde, aşağıdaki analizde gösterildiği gibi, Türkiye ile ilgili 17 haber yayınlanmıştır.

4.1.1. Türkiye Genelkurmay Başkanlığı Ülkede Gücün Orduya Devredildiğini Açıkladı

İletişimin kaynağı tanınmış ve güvenilir bir gazete olan www.iz.ru tarafından temsil edilmektedir.

Ethos: Konuşmacının / yazarın karakterine ve izleyicilerle paylaştığı ortak şeylere dayanarak duygusal iletişim kurmaya olanak sağlar. Kaynak olarak İzvestia gazetesi aşağıdaki dört özelliğinden dolayı güvenilirliğe sahiptir: uzmanlık (dünyanın her yerindeki muhabir gazetecileri ile saygın bir gazetedir), yeterlilik (gazetenin tarihi, zamanla büyüyen bir yeterlilik düzeyi olduğunu gösterir), statü (çevrimiçi gazete tüm ülkede en büyük ve en çok ziyaret edilen gazetedir) ve tarafsızlık (gazete olarak, nesnel ve tarafsız bilgi iletmektedir). Saygınlık unsuru, aşinalık (kaynak halk tarafından anında tanınabilir) ve sempatiyle (ülkedeki en büyük gazetelerden biri olduğu için, insanlar tarafından takdir edilir ve nüfusun çoğu tarafından okunur) temsil edilir. Kontrol,

ethos'un üçüncü unsurudur ve bu durumda, habere entegre edilen mesaj Türkiye Genelkurmayı'ndan geldiğinden, otorite tarafından görülebilir.

Logos: Söylemde kullanılan rasyonel yapıları gösterir ve dört mantıksal argümana bölünmüştür. Bu durumda, mesaj aşağıdaki cümle türlerine sahiptir: somut cümleler (“gücü ülkeye devrettiğini duyurdu”, “Türkiye hükümeti ülkede askeri bir darbeye kalkışıldığını duyurdu”, “Türk polisi Asya'dan Avrupa'ya kadar köprülerin iki tarafını da trafiğe kapattı”, “Atatürk Uluslararası Havaalanı bölgesinde birkaç tank görüldü” vs.).

Pathos: Söylemin iletilen mesajların taşıdığı duygusal değerleri göstermektedir ve bu durumda söylem, olayın neden olduğu üzüntü ve korku ile temsil edilen olumsuz duygulara dayanır.

4.1.2. Türkiye, ABD Hava Kuvvetleri'nin "İncirlik" Askeri Üssünü Kullanmasını Yasakladı

Ethos: Güvenilirlik ve saygınlık unsurları ile analiz edilebilir. Güvenilirliğe gelince, dört özellik de mevcuttur: uzmanlık (gazetenin yüksek profesyonel çalışma seviyesi), yeterlilik (gazetenin tarihçesi ona zamanla genişleyen bir yeterlilik düzeyi sunar), statü (online gazete tüm ülkede en büyük ve en çok ziyaret edilendir) ve tarafsızlık (bir gazete olarak, nesnel ve tarafsız bilgi iletmektedir). Saygınlık unsuru aşinalık (kaynak halk tarafından anında tanınabilir) ve sempatiyle (ülkedeki en büyük gazetelerden biri olduğu için, insanlar tarafından beğeniliyor ve nüfusun büyük çoğunluğu tarafından okunuyor) temsil edilmektedir.

Logos: Yalnızca bir gazetenin vakaları bildirdiğinde normal olan somut cümlelerle temsil edilmektedir: “Ankara, ABD Hava Kuvvetleri ve müttefiklerinin IŞİD teröristlerine saldırmak için İncirlik hava üssünü kullanmalarını yasakladı”, “Türkiye’de 16 Temmuz’da bir grup askerin darbeye teşebbüs ettiğini anımsayın”, “İsyan, kolluk kuvvetleri tarafından bastırıldı”.

Pathos: Söylemde şu gibi olumlu duygusal değerlerle gösterilmiştir: destek, dikkat, empati.

4.1.3. Mısır, Türkiye'deki Darbeyle İlgili BM Güvenlik Konseyi kararının Kabul Edilmesini Engelledi

Ethos: Kaynak aşağıdaki iki özelliğe sahip olarak analiz edilebilir: güvenilirlik ve saygınlık. Güvenilirlik şu şekilde temsil edilmektedir: uzmanlık (gazete, bilgi verme konusunda büyük beceriye sahiptir), yetkinlik (gazetenin becerileri, zaman içinde elde edilmiş, ilerlemekte ve sürekli gelişim göstermektedir), statü (bu yayın çok önemlidir) ve tarafsızlık (herhangi bir gazete bilgi sunarken etiğe önem vermeli ve nesnel olmalıdır). Saygınlık özellikle aşinalık ve yakınlık kavramlarının toplamıdır (okuyucular kaynağı en üst düzey farkındalıkla kolayca tanıyabilir). Kontrol otorite tarafından temsil edilmektedir zira metin Türkiye ve Mısır gibi iki büyük unsurdan söz etmektedir ve tüm bilgi Birleşmiş Milletler gibi önemli bir kuruluştan gelmektedir.

Logos: İki tür cümle ile temsil edilir:somut cümle (“BM Güvenlik Konseyi toplantısında Mısır, Türkiye'deki askeri darbe girişimini kınayan ifadenin onaylanmasını bozdu”, “olay sonucunda 161 kişi öldürüldü, 1.440 kişi yaralandı ve isyanlarda yaklaşık 2.800 katılımcı gözaltına alındı”) ve fikir gibi bir kanıt olmayan varsayım cümleleri (“Mısır delegasyonunun görüşüne göre, BM Güvenlik Konseyi hükümetin demokratik bir şekilde seçilip seçilmediğine karar verecek yetkide değil”, “Amerika tarafı bu ifadeyi önemli ve uygun bulduğu konusunda ısrarcı oldu ve metnin onsuz kabul edilmesinin mümkün olmadığını söyledi”, “ metin saygıya davet etmektedir”).

Pathos: Saygı, empati, onay gibi olumlu duygusal değerleri göstermektedir.

4.1.4. Çavuşoğlu, Gülen'in İadesi ile Alakalı Kerry ile Görüştü

Ethos: Kaynağın güvenilirliği ve saygınlığı, ethos aracılığıyla kolayca tanımlanabilen iki özelliktir. Çok önemli, eski ve popüler bir gazete olarak, Izvestia uzmanlık, yeterlilik ve statü özelliklerine sahiptir. Tarafsızlık, haberin bilgilendirici karakterini göz önüne alarak, güvenilirliğin bir özelliği olarak ortaya çıkmaktadır. Ethos'un ikinci bileşeni olan Saygınlık, okuyucunun bir gazete olarak İzvestia'ya duyduğu aşinalık ve yakınlık ile gözlemlenmektedir. Kontrol otorite tarafından temsil

edilmektedir zira metin direkt olarak Türkiye Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'ndan gelmektedir.

Logos: Metindeki cümlelerde ifade edilmiştir (“Türkiye Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, ABD Dışışleri Bakanı John Kerry ile vaiz Fetullah Gülen'in iadesi için görüşdüğünü belirtti”, “Fethullah Gülen, Türk makamları tarafından ülkedeki askeri darbeyi teşvik eden aktör olarak nitelendirildi”, “Bugüne dek, en yüksek mahkemenin düzinelerce üyesinin yanı sıra, Anayasa Mahkemesinin iki üyesi de tutuklandı” ve varsayım tarzı cümleler (“Gülen en zengin ve en etkili İslami figürlerden biri olarak kabul edildi”, “ABD’yi Türkiye'nin stratejik müttefiki olarak nitelendirdi”).

Pathos: iki tür cümle sonucu ortaya çıkan ve Gülen'e işaret edilen olumsuz duygularla temsil edilir: nefret, suçlama, hesap sorma.

4.1.5. Erdoğan Darbe Gecesi Halka Neden Akıllı Telefon Üzerinden Hitap Ettiğini Açıkladı

Ethos: Daha önce belirtildiği gibi, bir kaynak olarak İzvestia, güvenilirlik ve saygınlığa sahiptir (örneğin: uzmanlık, yetkinlik, statü, tarafsızlık, aşinalık ve yakınlık gibi). Pasif bir kaynak olarak (gazete yorumlayarak yazıyor), Recep Tayip Erdoğan, iktidar ve otorite tarafından temsil edilen ethos'un üçüncü özelliğine sahiptir. Kontrol otorite tarafından temsil edilmektedir, Zira metindeki bilgi Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın sözlerini tanımlamakta hatta alıntılar bulunmaktaydı.

Logos: Bu özel haberde, somut cümlelerle temsil edilir (“neden 16 Temmuz gecesi akıllı telefon üzerinden hitap ettiğini açıkladı”, “akıllı telefonu ve bazı özel TV kanallarını kullandık”, “Darbe girişimcileri anayasanın yetkililer tarafından sürekli ihlal edildiğini belirttiler”), varsayımlar cümleler - Cumhurbaşkanın sözlerinden (“insanlar ulusal televizyon şirketlerinin yayınlarını izleyemedi”) , “ Erdoğan Marmaris'teki otelde 10-15 dakika daha kalmasaydı darbeci savaşçıların onu öldürmüş olabileceğini söyledi” ve sosyal uygulama içeren cümleler - ayrıca Cumhurbaşkanın'ın konuşmasından (“davet etmek istedim”).

Pathos: Empati gibi pozitif duygusal değerleri göstermektedir.

4.1.6. Ankara’da Kuvvetli Bir Patlamanın Görüntüsü Ortaya Çıktı

Ethos: Güvenilirlik (uzmanlık, yetkinlik, statü ve tarafsızlık) ve saygınlık (aşinalık ve sempati) ile temsil edilir. Metinde kontrol özelliği yoktur.

Logos: Yalnızca somut cümlelerle temsil edilir (“Türkiye'nin başkenti Ankara'da büyük bir patlama meydana geldi. Şehrin üzerinden siyah duman yükseliyor”, “Sosyal ağ kullanıcıları olayların fotoğraf ve videolarını paylaşıyor”).

Pathos: Metnin gazetenin beklediği çok fazla bilgiyi içermemesi nedeniyle olumlu bir duygusal değer olan merakla temsil edilir.

4.1.7 Türk makamları WikiLeaks Portalını Engelledi

Ethos: Güvenilirlik (uzmanlık, yetkinlik, statü ve tarafsızlık) ve saygınlık (aşinalık ve sempati) ile temsil edilir. Metinde kontrol özelliği yoktur.

Logos: Sadece somut cümlelerle temsil edilmektedir (“Yazışmaların yayınlanmasından sonra Türkiye'de WikiLeaks portalı engellenmiştir”, ”Site daha önce 500 bin belge ve Türk makamlarına ve ülkenin siyasi yapısına ilişkin 300 bin mektup yayınlayacağını söylemişti”, “Web sitesi tanıtım materyallerine ve gizli belgelere ev sahipliği yapıyor”).

Pathos: Ne olumlu ne de olumsuz duygusal değerleri göstermez, bu durumda, pathosun nötr bir özellik olduğu varsayılmaktadır.

4.1.8 NATO Türkiye’yi Gerçekten Çıkarabilir

Ethos: www.iz.ru, saygın ve tarihsel açıdan önemli bir gazete olan İzvestia'nın bir parçası olmakla birlikte, bilginin okuyucuya daha hızlı ulaşmasını ve gazetenin okuyucular arasında daha fazla popülerlik kazanmasını sağlayan elektronik bir formattır. Bütün bunları göz önüne alarak kaynak güvenilirlik (uzmanlık, yetkinlik, statü, tarafsızlık) ve saygınlık(aşinalık ve yakınlık) gibi ethos temsili ile gözlemlenebilir. Kontrol otorite tarafından temsil edilmektedir,zira metin çoğunlukla savunma ve uluslararası ilişkiler uzmanı Kona Counhlin’in ifadelerine dayanmaktadır.

Logos: Çoğunlukla varsayım tipindeki cümlelerle temsil edilir (“Bunun nedeni, ona göre...”, “Türkiye hükümeti kendi vatandaşlarına yönelik baskıcı önlemlerine rağmen NATO’da kalmayı başardı”, “yazar eğer Erdoğan’ın politikasını değiştirdiği takdirde Türkiye’yi NATO’da tutmayı başarabileceğini düşünüyor”, “Ancak radikal İslamcı tutumuna sadık kalmak istiyorsa, NATO’nun sıkıntılı Türk müttefiğinden kurtulmaktan başka seçeneği kalmayacak” ve birkaç somut cümle (“Bu, pek çok NATO üyesinin yorumlamasına göre Erdoğan tarafından kısıktılan Avrupa göç krizi ile bağlantılı”).

Pathos: Metin eleştirisinin olumsuz duygusal değerinde görülür.

4.1.9. Avusturya Dışişleri Bakanlığı, Erdoğan’ı Destekleyen Mitinglerden Sonra Türkiye Büyükelçisini Çağırıldı

Ethos: Güvenilirlik (uzmanlık, yetkinlik, statü ve tarafsızlık) ve saygınlık (aşinalık ve sempati) ile temsil edilir. Metinde kontrol özelliği bulunmamaktadır.

Logos: Somut cümleler aracılığıyla gözlemleniyor (“Avusturya Dışişleri Bakanlığı, Türkiye Büyükelçisini bu ülkeye çağırdı”, “Avusturya’nın büyük mitingin doğrudan Türkiye’den mi düzenlenmiş olup olmadığını anlamak istediğini söyledi”, “Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ülkede üç aylık süreyle olağanüstü hal ilan etti”).

Pathos: Metindeki olumlu olumsuz duygusal değerlerle gözlenmemektedir.

4.1.10. Antalya’daki Patlama Yetkilileri Desteklemek için Gerçekleştirilen Bir Mitingde Meydana Geldi

Ethos: Güvenilirlik (uzmanlık, yetkinlik, statü ve tarafsızlık) ve saygınlık (aşinalık ve sempati) ile temsil edilir.

Logos: (“Patlamada iki kişi hafif yaralandı”, “Bu mitinglerde, katılımcılar mevcut hükümete olan desteğini ifade ettiler ve 15 Temmuz’da ülkede gerçekleşen darbe girişimini kınadılar”).

Pathos: Bu durumda, olumlu ya da olumsuz belirli bir duygusal değerin bulunmamasından dolayı görünmez.

4.1.11. Türkiye'de Darbe Girişiminden Sonra Gözaltına Alınanların Sayısı 26 Bine Ulaştı

Ethos: Böyle bilgilendirici bir haberde, kaynağın güvenilirliğin dört özelliğine de (uzmanlık, yetkinlik, statü, tarafsızlık) sahip olduğu etkili bir iletişimin ilk bileşeni üzerinden gözlemlenebilir. Ayrıca, bu örneğin, saygınlığa sahip olan bir gazete olan www.izvestia.ru tarafından tek başına temsil edilmenin kaynağı analiz etmeyi mümkün kılan en temel haber türlerinden (bilgi verici) biri olduğu da belirtilmelidir. Bu durumda kontrol özelliği bulunmamaktadır.

Logos: Somut ifadelerle öne çıkıyor (“ülkedeki darbeye teşebbüsün ardından Türkiye'de yaklaşık 26 bin kişi gözaltına alındı”, “ülke vatandaşlarının 74.000'inin pasaportları iptal edildi”, “Bir askeri grubun Türkiye'de 16 Temmuz gecesi, Ankara ve İstanbul'da bir dizi stratejik tesisi ele geçirerek darbe girişiminde bulunduğunu anımsayın”).

Pathos: Olumlu bir duygusal değer olan adaleti sağlama yoluyla gözlenir.

4.1.12. Türkiye, Rus Ajansı Sputnik'in Bulunduğu Sitenin Engelini Kaldırdı

Ethos: Güvenilirlik (uzmanlık, yetkinlik ve statü ile), saygınlık (tanındıklık ve sempati) ve güç yoluyla kontrol (tüm bilgiler güvenilir medya kanalı Sputnik başkanınından geliyor) ile temsil edilir.

Logos: Somut cümlelerle ifade edilir (“Türkiye İletişim Bakanlığı yasağı kaldırdı”, “Sputnik ajansının sitesi Nisan ayı sonunda Türkiye'de engellendi”, “ Daha önce, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan arkadaşı Rusya Cumhurbaşkanı Vladimir Putin'i aradı”).

Pathos: Erdem ve sempati gibi pozitif duygusal değerleri göstermektedir.

4.1.13. Erdoğan Mektubunda Putin'den Rusça Özür Diledi

Ethos: Güvenilirlik ve saygınlığın bir özeti olarak uzmanlık, yetkinlik, statü, aşinalık ve sempati ile temsil edilmektedir.

Logos: Bu durumda somut cümlelerin ve değer tipi cümlelerin toplamıdır. Somut cümleler Türkiye Cumhurbaşkanı'nın eylemleriyle ilgilidir (“Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Rus mevkidaşı Vladimir Putin'e yazdı”, “İbrahim Kalin, mektubun metni üzerinde çalıştı”, “Vladimir Putin hükümete Türkiye ile müzakerelere başlama konusunda talimat verdi”) ve değer türü cümleler mektubun içeriğiyle temsil edilir (“üzgünüm kelimesi özür dilemekten daha anlamlı ve daha az resmidir”, “iki devlet arasında ilişki kurma isteği”).

Pathos: Bu durumda işbirliği, pişmanlık ve anlayışla temsil edilen pozitif duygusal değerler aracılığıyla analiz edilebilir.

4.1.14. NATO, Türkiye'nin İttifaktan Atılma Olasılığını Reddetti

Ethos: İzvetia gazetesinin sembolik güvenilirliği ve saygınlığı ile temsil edilir. Güvenilirlik, gazetenin uzun tarihi, iyi sıralaması ve önemi nedeniyle analiz edilen tüm diğer haberlerde olduğu gibi, bu durumda uzmanlık, yeterlilik, statü ve tarafsızlığı kapsamaktadır. Saygınlık, insanların gazeteyle ilişki kurup kolayca tanıyabileceği ve hatta ülkedeki en önemli gazete olarak adlandırılabilmesi kolay bir yolla temsil edilmektedir. Bu özel durumda, metin başka bir dünyaca tanınan kurumdan, NATO'dan gelen bilgileri içerir ve bu nedenle, bilginin böylesine önemli bir askeri bloktan geldiğini göz önünde bulundurulduğunda ethos ayrıca kontrol, güç ve otorite toplamı yoluyla da analiz edilebilir.

Logos: Burada, Türkiye ve NATO ile ilgili daha önce analiz edilen haberlerden farklı olarak, somut cümlelerle temsil edilmektedir. Yukarıdaki analiz metninde, cümleler çoğunlukla varsayımlar ise, bu durumda doğrudan NATO'dan gelen ifadelerle temsil edilen fiili cümlelere sahibiz (“Türkiye'nin NATO'ya üyeliğine son verilmesi söz konusu değil”, “Türkiye'yi Kuzey Atlantik İttifakı'nda önemli bir ortak olarak nitelendirdi. ”, “ İttifak temsilcisi söyledi”).

Pathos: Pozitif duygusal değerlerle temsil edilir: şükran, güvence, ortaklık.

4.1.15. Erdoğan ABD'ye İki Seçenek Sundu: Türkiye ya da Gülen

Ethos: Mesajın kaynağı olan Izvestia gazetesiyle ilgilidir. Bu nedenle, bu kadar önemli bir tarihsel gazete aşağıdaki özelliklere sahiptir: güvenilirlik (uzmanlık, yeterlilik, statü, tarafsızlık) ve saygınlık (aşinalık, sempati). Bu iki özelliğe kontrol de eklenir, çünkü metnin çoğu güç ve otoriteyi temsil eden Cumhurbaşkanı'nın ifadelerini içermektedir.

Logos: Somut cümlelerle temsil edilmektedir (“Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, ABD’nin muhalif İslami vaiz Fethullah Gülen’in örgütlenmesi ile Türkiye arasında bir seçim yapması gerektiğini söyledi”, “Resmi verilere göre...”).

Pathos: Tarafsızlık ile temsil edilir, ne pozitif ne de negatif duygusal değerler metinde daha yüksek bir ağırlığa sahip değildir.

4.1.16 Erdoğan ABD’nin Ültimatomeni Öne Sürdü

Ethos: Bu durumda 3 özellik ile analiz edilebilir: güvenilirlik, saygınlık ve kontrol. Analiz edilen diğer tüm haberlerde olduğu gibi, kaynak iyi bilinen , saygın ve okunan bir gazetedir. Bilginin araştırmacı gazetecilerden veya gazetenin muhabirlerinden geldiği diğer haberlerden farklı olarak, metin, güç ve otorite ile kontrolü içeren bir kaynak ifadesi içermektedir - Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan.

Logos: Gazete, Başkanın sözlerini aynen alıntılanmış veya benzer cümlelerle ifade etmiştir. (“Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Amerika Birleşik Devletleri'ne bir ultiatom yayınladı” , “Türkiye cumhurbaşkanı terör örgütleri arasında bir fark görmediğini vurguladı.”, “ Ankara'da destekleyenlerine hitap eden Erdoğan”).

Pathos: Olumlu ya da olumsuz herhangi bir duygusal değerle ifade edilmemektedir.

4.1.17. Türkiye’nin Güneydoğu’sunda Meydana Gelen Patlamada Aralarında Bir Çocuğun da Bulunduğu Üç Kişi Hayatını Kaybetti

Ethos: Güvenilirlik ve saygınlık ile temsil edilir. Metindeki tüm bilgiler Türkiye'deki kötü olayı gözlemleyen profesyonel gazeteciler tarafından yazılmıştır. Bu özel durumda kontrol özelliği bulunmamaktadır.

Logos: Somut cümlelerle temsil edilir (“Patlama sırasında en az üç kişi öldü, 25 kişi yaralandı”), “Patlama sırasında binada birçok sivil vardı”, “ŞOK: Bir trafik karakolunun yakınında büyük bir patlama oldu”, “Patlama mahallinde özel servisler çalışıyor”).

Pathos: Olumsuz, duygusal bir değer olan şok ile temsil edilir.

4.2. The Guardian online gazetesi- Birleşik Krallık – www.theguardian.com

The Guardian, 1821'den 1959'a kadar Manchester Guardian olarak bilinen bir İngiliz günlük gazetesidir. The Guardian, 2014 yılında hükümet gözetimi konusunda en son yaptığı haber olmak üzere toplam 4 kez yıllık British Press Awards'da Yılın Gazetesi seçilmiştir. The Guardian, 1998, 2005, 2010 ve 2013 yıllarında İngiliz Basın Ödülleri tarafından yılın Ulusal Gazetesi ve 2002'de Yılın Ön Sayfası Ulusal Gazete Ödülü'nü almıştır. (“Savaş Beyanı” , 12 Eylül 2001). Ayrıca, Haber Tasarım Derneği (2006) tarafından verilen, Dünyanın En İyi Tasarlanmış Gazetesi olarak da birincilik ödülünü almıştır. Guardian ayrıca, ücretsiz dijital üye olarak kayıtlı 150.000 ve yazılı ve dijital olarak toplam 181.000 aboneye sahiptir. Gazetenin popülaritesi ve gazetenin çevrimiçi versiyonuna her gün çok fazla kişi tarafından ulaşıldığını göz önüne alarak, The Guardian gazetesi bu çalışmada örnek olarak alınmıştır. www.theguardian.com'da 15 Temmuz - 15 Ağustos arasında, aşağıdaki analizde gösterildiği gibi Türkiye ile ilgili 17 haber yayınlamıştır.

4.2.1. Türkiye Askeri Darbe Girişimi

Ethos: Mesajın kaynağının niteliğine ve kitleyle paylaştığı ortak şeylere dayanan etkili bir iletişime öncülük eder. Etkili bir kaynak, kitlenin aşağıdaki üç unsura sahip olduğunu düşündüğü bir kişi veya kuruluş tarafından temsil edilir: güvenilirlik, saygınlık ve kontrol. Bu durumda, ethos aşağıdaki özelliklere sahip olarak güvenilirlikle analiz

edilebilir: uzmanlık (gazete sadece olaylarla ilgili gerçekleri gösteriyor ve bunu 18. Yüzyıldan beri yapıyor), yeterlilik (gazetenin sahip olduğu ödüller gazete tarafından yapılan profesyonel çalışmaları açıkça gösteriyor, statü (The Guardian, İngiltere'deki en büyük gazetelerden biridir ve çevrimiçi portal 150.000 aboneye sahiptir) ve tarafsızlık (gazete objektif bir şekilde gerçekleri sunuyor) .

Logos: Bu olayda, aslında olması gerektiği gibi, somut cümlelerle temsil edilirken, haberin konusu ise Türkiye'de meydana gelen olayları anlatmaktadır. (“Cuma gecesi Türkiye'de darbe girişiminde bulunuldu”, “Başkent Ankara üzerinde jetler uçuyor”, “tarafhtarlarına hükümeti desteklemek için sokaklara çıkma çağrısında bulundu”).

Pathos: Tarafsız duygusal değerlerle temsil edilir, ne olumlu ne de olumsuz duygular metinde vurgulanmamıştır.

4.2.2. Çılgın Türkler Demokrasi İçin Ayaklandı, Erdoğan için Değil

Gazete şimdi ikinci plana geçiyor, çünkü haber belirli bir gazeteci (Constanze Letsch) tarafından hazırlanmıştır. Bu nedenle ethos, söz konusu gazeteciyi kaynak olarak analiz edilecek.

Ethos: Burada güvenilirliği temel alıyor, saygınlık ve kontrol özellikleri bulunmamaktadır. Güvenilirlik, uzmanlık ve yetkinlikle karakterize ediliyor (metnin yazarı The Guarding için çalışıyor, bu nedenle gazetenin bazı özelliklerini alıyor). Yazara değil, gazeteye doğrudan bir aşinalık, sempati ve yakınlık vardır.

Logos: Bu durumda haberin yazarı tarafından yapılan varsayım tipine dayanmaktadır (“Birçok kişi askeri komploculara halkın destek vermeyişinin darbe girişiminin başarısız olmasının temel sebeplerinden biri olduğunu ileri sürmüştür”, “herkes onun kadar iyimser değildi”, “ordudaki darbe girişimlerine karşı direniş, cumhurbaşkanının popülarlığından ziyade Türkiye'nin darbe geçmişiyle alakalı olabilir”) ve metinde anlatılan tüm tarihsel gerçeklerin temsil ettiği somut cümleler.

Pathos: İyileştirme umuduna dayanan pozitif duygusal değere dayanmaktadır.

4.2.3. Türkiye'de Darbe Girişiminin Sonu Kanlı ve Sert Olacak

Ethos: Haberin belirli bir yazar (Ranj Alaaldin) tarafından yazılmasından dolayı Ethos tekrar arka plana düşüyor. Bu durumda, ethos güvenilirlikle analiz edilebilir (uzmanlık - kaynak gazetenin muhabir gazetecisidir, yeterlilik -gazete ülkenin hatta dünyanın en iyi gazetelerinden biridir) .

Logos: Çoğunlukla yazarın görüşlerine dayanarak varsayım cümleleriyle temsil edildiği açıktır: “Başka bir deyişle, Erdoğan orduyla bir başka çatışma için kendisini hazırladı”, “Ancak şunu söylemeliyim ki...”, “Türk siyasetini ve toplumu şekillendirecek hukuk devleti değil, mafya kuralı olacak”, “Daha karanlık günler Türkiye'yi beklemektedir”. Somut cümle, yazarın Türkiye'deki benzer olayları kısaca açıkladığı zamanda mevcuttur.

Pathos: Yazarın neden olduğu endişe, korku, şüphe gibi olumsuz duygusal değerlerle temsil edilir.

4.2.4. Darbe Girişimi, Türkiye'nin ABD ile Olan İttifakındaki Kırılmaları Büyütüyor

Ethos: Sözkonusu gazetenin güvenilirliği ve saygınlığı olarak analiz edilebilir. Bir kaynak olarak The Guardian aşağıdaki niteliklere sahiptir: uzmanlık, yetkinlik, statü, tarafsızlık, aşinalık ve sempati.

Logos: Somut cümleler ile temsil ediliyor, bu durumda, Türkiye'de meydana gelen olayları ifade etmektedir (“ABD’nin jetleri iki gün boyunca Güney Türkiye’deki bir hava üssüne indikten sonra İslam Devleti’ne karşı savaş operasyonlarına başladı”, “Erdoğan ABD'de yaşayan Gülen'in olayların baş aktörü olması iddiası ile iade edilmesini talep etti”, “Washington İncirlik üssü'nü kullanmanın terörist gruba karşı mücadeleye büyük ölçüde katkı sağlayacağını açıkça belirtti”).

Pathos: Olumlu duygulardan ziyade olumsuz duygulara eğilen bir haberin küçük bir kısmında bekleniyor.

4.2.5. Kederli Türk Aileleri Ölülerini Teslim Almak İçin Bekliyor

Ethos: Bir kaynak olarak, bu durumda, gazete Türkiye'de yaşanan darbeye sevdiklerini kaybeden yaşlı ailelerin sözlerini aktarmaktadır. Bu nedenle, gazete sıradan insanların sözlerinden sadece alıntı veya yorumlama içerdiğinden, ethosu tek bir özelliğe sahip olarak analiz edebiliriz: saygınlık (aşinalık- okuyucular böyle üzücü öykülerle ilişkili olabilir, sempati - halkın ailelerin yasını hissedebilmesi, yakınlık - bazı okuyucuların yaşamlarında benzer bir şey yaşamış olabilmeleri).

Logos: Somut cümlelerle temsil edilir - yas tutan ailelerin ifadeleri; “Ne yapacağımızı bilmiyoruz, biz sıradan, fakir insanlar”, “Onlarca yaşlı aile Başkent'teki adliyenin önünde toplandı”, “O bir vatanseverdi, ülkesine ve bayrağına aşıktı”, “Ağladık, bağırdık, gözyaşlarına boğulduk ama yapacak hiçbir şey yoktu. Ülkesini korumak onun göreviydi”.

Pathos: Metinden alınan negatif duygusal değerler ile temsil edilir: yas, üzüntü, korku, suçluluk, terör.

4.2.6. Türk Londra Topluluğu, Ülkedeki Askeri Darbeye Tepki Gösterdi

Ethos: Özellikle bu durumda, mesajın kaynakları daha fazla Türk ve Kürt insanı olmakla birlikte, haberin bir kısmı da Londra'daki Türk vatandaşlarının tepkilerinden bir dizi alıntı olması nedeniyle sadece saygınlık, aşinalık, sempati ve yakınlık özellikleri ile temsil edilebilir.

Logos: Sadece Londra'da yaşayan Türklerden elde edilen varsayımların bir listesidir, kendi görüşleri ve arzuları ifade edilmiştir, hiçbir veriden söz edilmemektedir. (“Bu darbenin oldukça şüpheli olduğuna inanıyorum”, “Ne ordunun ne de Erdoğan'ın tarafını tutuyorum”, “Türkiye'de olan, Mısır ve Suriye gibi diğer yerlerde olanlarla aynı”, “Korkunç”, “Erdoğan eşitlik istemiyor”, “Planlanmıştı”, “Darbe konusunda üzülüyorum çünkü Türkiye'de insanlar demokrasiye saygı duymalı”).

Pathos: Açıkça olumsuz duygusal değerlerle temsil edilir: korku, iğrenme, öfke, şüphe, dehşet. İnsanların ifadelerinin hiçbirinin darbe militanları, Erdoğan veya ülkenin geleceği ile ilgili olumlu bir duygu veya kelime içermediğinden söz etmek gerekir.

4.2.7. Bu Türkiye Tarihindeki En Büyük Cadı Avı

Haberin kaynağı Cumhuriyet'in baş editörü Can Dündar tarafından, metindeki görüşleri belirtilerek temsil ediliyor.

Ethos: Güvenilirliğe dayanır (uzmanlık ve yetkinlik - olayları daha iyi anlayabilen bir Türk vatandaşının görüşleri).

Logos: Yazarın görüşünde bulunan varsayımlara dayanmaktadır; “Türkiye politikası her zaman bir sarkaç gibi olmuştur”, “Neden bu ikilemden kaçamıyoruz? Açıklaması kolay ancak çözümlemesi zor”, “Bu ne anlama geliyor?”, “Kararı sembolik buluyorum” ve meydana gelen olaya dayanan bazı somut cümleler (olayı verilerle kısaca açıklayan).

Pathos: Yazarın duygularında vurgulanan olumsuz duygusal değer ile temsil edilir: şüphe, belirsizlik, yargı.

4.2.8. Türkiye Cumhurbaşkanı, Gülen ile Bağlantılı 1000 Özel Okulun Kapatılması Talimatını Verdi

Ethos: Kaynağın özelliğine dayanan etkili bir iletişime imkan verir, bu durumda kaynak analiz edilen çevrimiçi gazetedir - Thegurdian.com. Kaynak, halk tarafından güvenilirlik (uzmanlık, yetkinlik, statü, tarafsızlık), saygınlık (aşinalık, sempati; yakınlık ve çekicilikten yoksun) ya sahip olarak algılanır.

Logos: Burada somut cümlelerle, gazeteciler tarafından belirli durumlar, ifadeler ve eylemler hakkında toplanan verilerle ifade edilir.; “Türkiye cumhurbaşkanı, tutukluluk öncesi sürenin uzatılmasına ve Fethullah Gülen ile bağlantılı kurumların kapatılmasına ilişkin bir kararname imzaladı”, “Kararname ile 1.043 özel okul, 1.229 vakfı ve dernek, 35 sağlık kurumu, 19 sendika ve 15 üniversite kapatılacak”, “Erdoğan, devlet kurumlarını Gülen destekçilerinden temizleyeceğine söz verdi”.

Pathos: Metnin nesnelliği nedeniyle ne olumlu ne de duygusal olarak belirli bir duygusal değerle analiz edilemez.

4.2.9. Türkiye’de İşten Çıkarmalar Daha Çok Tasfiye Gibi

Bu durumda, gazete çevrimiçi platformu ikinci plana geçen bir kaynağa dönüşür. Çevrimiçi platform, Genel Sekreter, Üniversite ve Kolej Birliği, Sally Hunt'tan kaynak olarak analiz edilecek bir mektup yayınlamıştır.

Ethos: Burada güvenilirliği kapsamaktadır (uzmanlık ve yetkinlik - kişinin yüksek rolü bu özellikleri ifade eder, statü - Sally Hunt Üniversite ve Kolej Birliği Genel Sekreteri ve tarafsızlık ifade ediyor- profesyonel görüş) ve kontrol (otoriten konumunda).

Logos: Sosyal uygulamalar tarafından ifade edilir. - belirli bir eylem türünün teşvik ettiği “ülkede yakın zamanda meydana gelen temel özgürlük ihlalleri konusunda ciddi endişelerimiz var”, “Türkiye hükümeti, demokrasinin tek cevap olduğunu kabul etmeli ve göstermelidir” ve somut cümleler - Türkiye'deki olaylar anlatılıyor – “Türkiye'deki başarısız darbe girişimini takiben, Türk makamları 15.000'den fazla çalışanı görevden uzaklaştırdı”, “1.200 akademisyen zaten Kürtlerle yenilenen barış müzakerelerine çağrı dilekçesini imzaladıkları için soruşturma altındaydı”.

Pathos: Metni belli bir negatif duygusal değerle bağlantılandırır: itham- suçlama.

4.2.10. Batı ile Gerginlikler Artarsa, Erdoğan Putin'in Dostluğuna Sığınabilir

Ethos: Mesajın kaynağı, gazetecilerden Soner Çağatay ve bir kaynak olarak gazeteyle bağlantısı nedeniyle aşağıdaki niteliklere sahip: güvenilirlik (uzmanlık ve yeterlilik).

Logos: Varsayım tipi cümlelere dayanır; “Kalıcı travma o kadar derin ki, bölücü cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan sonunda aynı fikirde bir kitleye sahip”, “Burada bir sorun var, çünkü Washington meseleyi bu şekilde görmüyor”, “ABD mahkemeleri Gülen'in iadesi talebini reddederse, Erdoğan kesinlikle Beyaz Saray'ı suçlayacak”, “iade

konusunu Işid karşıtı işbirliğine dayandırabilir”, “AB konusunda Erdoğan daha cesur olacak”, “Ankara Rusya’ya dönebilir”.

Pathos: Olumsuz duygusal değerlerle temsil edilir: yazarın sözlerinin ve Türkiye'nin geleceğine ilişkin varsayımlarının tetiklediği şüphe ve korku.

4.2.11. Türkiye, Başarısız Darbe Girişimyle Alakalı Olarak 42 Gazeteci Hakkında Emir Çıkardı

Ethos: Bu durumda kaynak, İstanbul’daki çevrimiçi gazetenin muhabiri tarafından temsil edilmekte, bu nedenle ethos, güvenilirlik özelliğiyle analiz edilebilir (uzmanlık-gazeteci olayın meydana geldiği yere yakın bu anlamda bilgi birinci elden alınıyor; yetkinlik - gazetecinin gazetede ki konumu; statü - gazete İngiltere’deki en önemli gazetelerden biri - tarafsızlık - kaynak-gazeteci-nesnel olarak bilgi aktarmaktadır).

Logos: Mesajın tamamından alınan somut cümleler ile temsil edilir; Olaylar objektif olarak iletiliyor: “Türk makamları, soruşturmanın bir parçası olarak 42 gazeteci için tutuklama emri çıkardı”, “Binlerce asker, polis, hakim, savcı ve devlet memuru örgütle bağlantılı oldukları iddiasıyla gözaltına alındı veya tutuklandı.”, “Pazartesi günkü tutuklama emrinin hedef gazetecilerinden birinin Fatih Yağmur olduğuna inanılıyor ”, “Birkaç profesör de dahil olmak üzere otuz bir akademisyen sorgulanmak üzere gözaltına alındı”.

Pathos: Bu durumda, mesajı, ne olumlu ne de olumsuz, belirli bir duygusal değerle bağdaştırmaz.

4.2.12. Türkiye’de Darbe Kalkışması: Eski Gazeteciler Hakkında Yakalama Kararı Çıkarıldı

Ethos: Kaynak İstanbul'daki ajanslardan alınıyor - bilginin doğrudan Türkiye'den gelmesi uzmanlığı göstermektedir; İstanbul'daki kurumlar uluslararası düzeyde çalıştıkları ve yerel ve küresel gazetelere bilgi sağladıkları için yetkin ve statü sahibidirler; tarafsızlık, bu durumda ajansların ve gazetelerin tarafsızlığı olarak ele alınabilecek bir özelliktir.

Logos: Tamamen somut cümlelerle temsil edilirken, olaylar objektif olarak sunulmaktadır ; “Türkiye’de darbe girişimi: eski gazete çalışanları için tutuklama emri çıkarıldı”, “Türkiye başbakanı 'soruşturma devam ediyor' derken 1900 subay ordudan ihraç edildi ve onlarca medya organı kapatıldı”, “Çişleri Bakanlığı’ndan alınan bilgilere göre, darbeye bağlantısı olduğundan şüphelenilen 15.000’den fazla kişi gözaltına alındı ve en az 8.000 kişi nezaret altında”, “Hükümet, 45 gazete ve 16 televizyon kanalı dahil olmak üzere onlarca medya kuruluşunu kapattı”, “Bu hafta başında Türkiye, 16’sı gözaltında olan 42 gazeteci için tutuklama emri çıkardı”.

Pathos: Tüm metin, Türkiye’de yer alan bilgileri ve anlatılan eylemleri içerdiğinden, belirli bir duygusal değer-olumlu veya olumsuz- yoktur. Ton nötr olarak kabul edilebilir.

4.2.13. Türk Yetkililer, ABD’den Fethullah Gülen’in İadesini Talep Etti

Gazete şimdi ikinci plana geçiyor, çünkü haber belirli bir gazeteci tarafından yapılmıştır. (Patrick Wintour - Diplomatik editör)

Ethos: Söz konusu gazeteciye alarak analiz edilecek. Ayrıca, tüm haberlerin Türk ve ABD yetkililerden alındığı göz önünde bulundurulduğunda, kaynak güvenilirlik ve kontrol özelliklerine dayanarak Ethos aracılığıyla analiz edilebilir. Güvenilirlik, uzmanlık ve yetkinlik ile karakterizedir (metnin yazarı The Guarding’da çalışıyor ve kendi yorumunu dahil etmeden yetkililerden alıntı yapıyor). Kontrol özelliği (güç ve otorite) bulunmaktadır zira haber doğrudan Türkiye’nin dışişleri ve adalet bakanları ve Amerikalı yetkililer gibi yüksek statülü kişilerden alınmıştır.

Logos: Bu özel durumda, somut cümlelerle temsil edilir (tüm metinler sürekli alıntılardan oluşmaktadır), ancak alıntı yapılan ifadeler daha yakından bakıldığında, burada varsayım tipi cümleler olduğu gözlemlenebilir: “Türkiye adalet bakanı Bekir Bozdağ, Perşembe günü Gülen’i darbeyi yıllardır planlamakla suçladı ve askeri komplocular engellenmeseydi onun Türkiye’ye dönmüş olacağını söyledi”, “ABD darbe girişimi hakkında önceden herhangi bir bilgisi olduğunu reddetti ”, “Amerikalı yetkililer,

kanıtların niteliği konusunda şüpheli davranıyor ve Gülen'in bir zamanlar Erdoğan'ın müttefiki olduğuna dikkat çekiyor”.

Pathos: Türk makamlarının açıklamalarının ana odağı olan suçlama ve itham gibi olumsuz duygusal değerleri ifade etmektedir.

4.2.14. Basın Özgürlüğü Grupları Türk Medyasındaki Baskıyı Kınadı

Ethos: Metnin tamamı alıntılara ve cümlelere dayanmaktadır (neredeyse tüm cümleler “diyorlar” ile başlar), bu nedenle kaynak basın özgürlüğü grupları olarak kabul edilebilir. Kaynak, aşağıdaki özelliklerin toplamı olarak Ethos aracılığıyla analiz edilebilir: güvenilirlik (uzmanlık - bu organize gruplar genellikle BM gibi diğer kuruluşlarla el ele çalışır; yeterlilik - basın özgürlüğü grupları gazetecilerden oluşur; tarafsızlık- (gazetecilerin tutuklanmasını temel insan haklarını ihlal etmekle ilişkilendirmektedirler) ve saygınlık (yakınlık - diğer gazeteciler ve hatta Türk makamlarının ifade özgürlüğü hakkına uymamasını eleştiren okurlar sempati hissedecektir).

Logos: Bu durumda somut cümlelerin toplamıdır: “Onlarca gazeteci tutuklandı ve geçtiğimiz iki gün boyunca Recep Tayyip Erdoğan başkanlığındaki hükümetin emriyle birkaç medya kuruluşu kapatıldı”, “89 gazeteci hakkında tutuklama emri çıkarıldı ”, “Medyadaki bu kısıtlamaya çok sayıda akademik kurumun kapatılması eşlik etti ”; sosyal uygulama tipi cümleler: “Önde gelen üç basın özgürlüğü kurumu, Türk hükümetinin başarısız darbe sonrasında medyaya yaptığı baskıyı kınadı”, “BM ifade özgürlüğü hakkı konusunda özel raportör”, “Türk makamlarını şiddetle bu görüşleri yeniden gözden geçirmeye özgür medya konusundaki yükümlülüklerini hatırlamaya davet ediyoruz” ve varsayım tipi cümleler: “medya gruplarına yönelik bu kısıtlama dalgasının temel uluslararası standartları karşılamadığı açıktır”.

Pathos: Türk yetkililerine yönelik, kaynağın içine yerleştirilen duygusal değerlerin: suçlama, kınama, yargılama - gibi negatif değerler olduğu görülebilir.

4.2.15. Erdoğan, Batı'nın Terörü Desteklediğini İddia Ediyor

Ethos: Bu özel durumda, kaynak daha önce de belirtildiği gibi, The Guardian gazetesidir, ancak metnin tamamının yalnızca Türkiye Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarının basit bir listesi olması nedeniyle, kaynak olarak onu görebiliriz. Ethos aracılığıyla, kaynaktaki güvenilirlik (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın yüksek konumu nedeniyle yetkinlik ve statü), saygınlık (aşinalık ve sempati - okuyucular bu kişilere aşinadır ve bazıları aslında kaynağa karşı sempati duyabilir) ve kontrol (kaynak Türkiye Cumhuriyeti'nin en yüksek gücünü ve otoritesini temsil eder) özellikleri mevcuttur.

Logos: Varsayım türü cümlelerle temsil edilir: “Batı terörizmi destekliyor ve darbelerin yanında duruyor”, “Batılı güçleri Nato müttefiki bir ülkede demokrasiye yönelik tehditlerden ziyade darbelerin kaderi hakkında endişelenmekle suçladı”, “İtalyan adalet sistemini hedef aldı” , “Oğlumu bıraksın, kendi mafyasıyla uğraşsın” çünkü kaynak, kanıtları veya gerçekleri desteklemeden açıklamalar yapıyor ve Türk insanlarını belli bir şekilde davranmaya teşvik eden sosyal uygulama türü cümleler kullanıyor (“Türkiye işkenceye sıfır tolerans göstermektedir”, “Kimin kime ne yaptığını görün”).

Pathos: Kaynaktan gelen suçlama, sözlü saldırı, şüphe gibi olumsuz duygusal değerlerle analiz edilmektedir.

4.2.16. Türkiye Amerika Menşeli Vaiz Fethullah Gülen Hakkında Yakalama Kararı Çıkardı

Ethos: Metinde sunulan tüm bilgiler doğrudan The Guardian adına Türkiye'deki bir muhabir gazeteciden geliyor -ayrıca tarafsızlık - Gazetenin objektif bir şekilde yazmaktadır.

Logos: Türkiye'de meydana gelen olaylara ve eylemlere dikkat çeken somut cümlelerle temsil edilir (“İstanbul mahkemesinde, Gülen'in 15 Temmuz'da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı devirme amaçlı yapılan başarısız darbe girişimini düzenlenmekten yargılanmasına karar verildi”, “Türkiye, ABD menşeli vaiz Fethullah Gülen için resmi bir tutuklama emri çıkardı”, “Gülen emriyle 15 Temmuz

darbesini organize etmekle suçlanıyor”, “Türkiye henüz ABD'ye Gülen için resmi bir iade talebi yapmadı”).

Pathos: Ne negatif ne de pozitif duygusal değerlerle belirlenemez, çünkü tüm cümleler bir muhabir tarafından açıklanan net gerçeklerdir.

4.2.17. Türk Yetkililer İstanbul'da Darbe Karşıtı Miting Düzenledi

Ethos: Önceki habere benzer şekilde, ethos güvenilirlikle gözlenebilir. (kaynak İstanbul'da bir muhabirdir, gazeteye doğrudan bilgi sunar; kaynakta uzmanlık, yeterlilik, statü ve tarafsızlık bulunmaktadır).

Logos: Olayı olduğu gibi tanımlayan somut cümlelerden oluşmaktadır: “Geçen ay başarısızlıkla sonuçlanan askeri ayaklanmaların ardından bir milyondan fazla kişi Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın liderliğinde bir araya geldi” , “Avrupa'nın Marmara Denizi kıyısındaki Yenikapı buluşma alanı Türk bayrağının rengi olan kırmızı beyaza boyandı”, “Dini liderler ve Türkiye'nin üç muhalefet partisinden ikisi, eşi ile birlikte helikopterle gelen Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yanında oturuyordu. Kürt yanlısı Halkların Demokrat Partisi (HDP) davet edilmedi”, “Etkinlik Türkiye'nin tüm illerinde aynı anda dev ekranlarda yayınlandı ve büyük şehirlerde binlerce kişi yayını izlemek için toplandı” vs.

Pathos: Bu durumda, belirli bir duygusal değerle analiz edilemez. Etkinlikten alıntı bulunmamaktadır, gazetecinin kendisinden başka bir kaynak yoktur ve metnin tamamı sadece etkinliğin ayrıntılı bir anlatımıdır.

4.2.18. Can Dündar, Cumhuriyet Gazetesi Editörlüğünden İstifa Ettğini Açıkladı

Ethos: Bu haberin doğrudan kaynağı gazetenin kendisi olarak kabul edilmekle birlikte, gözetilmesi gereken dolaylı kaynak olan Can Dündar'dır. Ethos aracılığıyla analiz edilen kaynak, güvenilirlik (Can Dündar, Cumhuriyet gazetesinin baş editörü olarak uzmanlığa, yeterliliğe ve statüye sahiptir), saygınlık (kendisinin daha önce hapse mahkum edildiğini ve darbe girişiminden sonra Türkiye yargı sistemine hiçbir şekilde

inancı olmadığını ifade ettiğini göz önünde bulundurursak, okuyucular kaynağa karşı sempati ve yakınlık duyacaklardır) ve kontrol (şu anda hala basın gücü ve otoritesi olduğu düşünüldüğünde) unsurlarını barındırmaktadır.

Logos: Gazetecinin kendi ifadelerinden alıntılar yapan somut cümlelerle temsil edilir, ancak daha yakından bakıldığında bu alıntıları değer türü cümleleri olarak düşünülebilmektedir: “Böyle bir yargıya güvenmek, giyotine kafa uzatmak anlamı taşıyacaktı. Bundan böyle karşımızda mahkeme değil, hükümet olacaktı. Bu nedenle, en azından Olağanüstü Hal kalkana kadar, bu yargıya teslim olmama kararı aldım”, “Veda zamanı” diye yazılmıştır.

Pathos: Hepsi dolaylı kaynak tarafından ifade edilen üzüntü, acıma, korku, şüphe gibi olumsuz duygusal değerlerle temsil edilir.

4.3. The New York Times Online Gazetesi-Amerika Birleşik Devletleri

New York Times (bazen NYT veya The Times olarak kısaltılır) New York'ta bulunan ve dünya çapında nüfuzu ve okurları olan bir Amerikan gazetesidir. 1851'de kurulan gazete, 122 Pulitzer ödülüyle diğer tüm gazetelerden daha fazla ödüle sahiptir. Eylül 2016 itibarıyla, ABD'deki hem online hem de basılı olarak en yüksek tiraja sahip gazete olmuştur. NYT dünyada tiraj olarak 18. sıradadır. New York Times, 1980'den kısa bir süre önce dijital baskı sürecine geçmiş, ancak sonuçları ancak bu yıl içerisinde almaya başlamıştır. 1851'den 2017'ye kadar The New York Times, yaklaşık 3.5 milyon sayfa ve 15 milyon haber içeren 60.000 civarında baskı yayınladı. New York Times, 22 Ocak 1996'da dünyanın dört bir yanındaki okuyuculara günlük gazetenin içeriğinin çoğuna anında erişim olanağı sağlamak amacıyla World Wide Web'te yayın yapmaya başladı. Web sitesi, Mart 2005'te 555 milyon sayfa görüntülendi ve NYTimes.com dünyada 118, ABD'de 32. sırada yer aldı. New York Times'ın hem yazılı hem de dijital sürümlerinde toplam 6.1 milyon ücretli aboneliği ve 130 milyondan fazla aylık okuru vardır.

4.3.1. Türkiye'de Darbe Girişimi

Ethos: İletişimin kaynağı, tüm dünyada tanınmış ve güvenilir bir gazete olan nytimes.com tarafından temsil edilmektedir. Ethos, konuşmacının / yazarın karakterine ve okuyucularla paylaştığı ortak şeylere dayanan, duygusal bir iletişim kurmaya imkan tanır. Bir kaynak olarak, New York Times gazetesi aşağıdaki dört özellik nedeniyle güvenilirliğe sahiptir: uzmanlık (dünyanın her yerindeki muhabirleri ile saygın bir gazetedir), yeterlilik (gazetenin tarihi, zamanla gelişmiş bir yeterlilik seviyesi olduğunu gösterir), statü (gazete dünyanın en büyük ve en çok ziyaret edilen gazetelerinden biridir) ve tarafsızlık (gazete olarak, nesnel ve tarafsız bilgi iletmesi gerekmektedir). Saygınlık unsuru aşinalık (kaynak halk tarafından anında tanınabilir) ve sempatiyle (dünyadaki en büyük gazetelerden biri olduğu için insanlar tarafından takdir edilir ve nüfusun çoğu tarafından okunur) temsil edilir. Kontrol, ethos'un üçüncü unsurudur ve bu durumda, habere entegre olan mesaj bir otorite olan Türkiye Başbakanı Binali Yıldırım'dan geldiğinden, kontrol unsuru gözlenebilir.

Logos: Tamamen somut cümlelere dayanmaktadır, çünkü haberin metni tamamen Başbakan'ın konuşmasını özetlemektedir: “Ülke ordusundan bir grup, hükümeti devirmeye teşebbüs etti” veya tam olarak meydana gelen olayları anlatan cümlelerdir: “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan vatandaşları sokağa çıkmaya davet etti”, “Askeri birlikler İstanbul Taksim Meydanı'nı işgal etti”.

Pathos: Olumsuz bir duygusal değere dayandırılmıştır, tüm alıntılar Türkiye başbakanının askeri güçleri nasıl suçladığını göstermektedir.

4.3.2. Türkiye’de Ayaklanma: Baş Aktörler

Ethos: Daha önce belirtildiği gibi, kaynak The New York Times Online Gazetesidir. Ethos güvenilirlikle gözlenebilir (bu durumda dört özellik de mevcuttur: çevrimiçi gazete, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki en büyük gazetelerden biridir, uzun bir geçmişi vardır ve dünyanın her yerinden objektif ve profesyonel muhabirler ile çalışmaktadır. Bu anlamda uzmanlık, yetkinlik, statü ve tarafsızlık unsurları barındırmaktadır), saygınlık (okur sayısı ve tanıyan insan sayısına bakacak olursak, aşinalık unsuru ve sempati kesinlikle bulunmaktadır). Ethos'un bir parçası olarak kontrol

hakkında konuşabiliriz, ancak bu söz konusu gazete cezalandırma, ödüllendirme veya kişilerin davranışlarını yönlendirme ve manipüle etme yetkisine sahip olsaydı, gazetenin bir otorite veya iktidarın tezahürü olduğunu düşündüğümüz çok dolaylı bir şekilde ortaya çıkardı. Kontrol unsuru hakkında konuşabilmemizin bir başka yolu, eğer kaynak belirli bir otoriteden veya kurumdan alıntı yapacaksa, bu dolaylı bir şekilde olacaktır. Her ikisi de bu kesin haber yazısında bulunmamaktadır.

Logos: Aracılığıyla analiz edilebilecek olan mesaja geçildiğinde, metnin darbeye ilgili ana karakterlerin tanımlarından oluştuğu kolayca söylenebilir. Bu nedenle, logos sadece somut cümleler, varsayımların bulunmaması, değer türü cümleler veya sosyal uygulama cümleleriyle temsil edilir. Metnin gerçekliğini doğrulayan bazı anahtar kelimeler, metne tarafsızlık sağlayan terimlerdir: “Tarihsel”, “Olmuştur”, “Son zamanlarda”, “Düşünülmektedir” vs.

Pathos: Söylemin iletilen mesajı olumlu ya da olumsuz çeşitli duygusal değerlere nasıl bağladığını gösteriyor: Bu durumda, pathos pek gözlemlenmez, metnin yaydığı duygusal değerler nötrdür.

4.3.3. Türkiye Cumhurbaşkanı Askeri Darbe Başarısız Olunca İstanbul'a döndü

Ethos: Bu durumda, kaynak ve onun halkla olan ilişkisi göz önüne alınarak, güvenilirlik ve saygınlık (uzmanlık, yeterlilik, statü, tarafsızlık, yakınlık ve sempati toplamı) yoluyla analiz edilebilir.

Logos: Kaynak tarafından iletilen mesaja odaklanıyor ve bu özel durumda kaynak, darbenin olduğu gecede Türkiye'de meydana gelen olayları ve anlatımları sunuyor. Haberlerde bulunan asıl cümle türü somut cümledir: “Askeri darbe girişimi Türkiye’yi Cuma günü uzun bir şiddet ve entrikaya gecesi yaşattı”, “Erdoğan, İstanbul Atatürk Havaalanı'na cumartesi günü açıklanmayan bir hedeften gelen darbenin başarısız olduğunu söyledi”, “Erdoğan'ın destekçileri İstanbul'daki sokağa çıkma çağrısına karşılık verdi”, “Ülkede darbe girişiminden sonra sıkıyönetim ilan edildi”. Ayrıca az

miktarda varsayım türü cümle vardır: “Darbenin geri püskürtüldüğü ortaya çıktı”, “Yine de, Türkiye'deki ani olaylar Erdoğan iktidarının etkisini kesintiye uğrattı”.

Pathos: Burada olumsuz duygusal değerlerle temsil edilmektedir, tüm metinler durumun ciddiyetini ortaya koymaktadır: “Erdoğan, bombalamaya göndermede bulunarak darbe girişimcilerinin kendisini öldürmeye çalıştığını belirtti”. Bu tür cümleler, korku, kaygı, dehşet vb. duygusal değerleri ortaya çıkarmaktadır.

4.3.4. Darbe Gecesi

Ethos: Daha önce analiz edilen haberlerde, kaynak olarak gazeteye odaklanılmıştır. Bu durumda ise kaynak farklıdır. Ana kaynak hâlâ gazete olmakla birlikte haber bu sefer gazeteye katkıda bulunan Kaya Genç tarafından yazılmıştır. Bu nedenle kaynak değişmiştir, çünkü tüm mesajlar İstanbul'da meydana gelen olaylarla ilgili bir metnin içindedir. Sonuç olarak, kaynak güvenilirlik yoluyla analiz edilebilir (yetkinlik - böyle bir gazete ile çalışan biri, gerekli araştırma ve deneyime sahip olmalıdır; uzmanlık - yazar olayların gerçekleştiği ülkede bulunmaktaydı, böylelikle kilometrelerce uzakta olan bir gazeteciye göre olayların içine çok fazla dahil olmuştur-tüm haber içeriği Kaya'nın darbe gecesini nasıl geçirdiği ile ilgiliydi) ve saygınlık (kaynak bir Türk romancıdır bu sebeple halk kendisini tanıyabilir; gözlemlenebilecek diğer saygınlık unsurları, sempati ve yakınlıktır zira yazar olayları tutarlı bir şekilde ve kendi tarzında anlatmaktadır. Bu da halkın olaylarla daha kolay ilişki kurmasını sağlar çünkü kendileri de aynı anda, aynı durumun içerisinde bulunmuşlardır.) Bu durumda kontrol, ethos'un bir parçası olarak bulunmamaktadır.

Logos: Burada daha fazla anlayış sağlamak için bilgi veren, gerçek manada hikaye anlatan somut cümleler ile temsil edilir: “Bir fincan içmeyi planladığım yan taraftaki kafeye gidiyordum.”; “Cihangir'e yürüdüm” , “Yakındaki süpermarket gençlerle doluydu”, “1980 darbesi sırasında birçok tecrübe edinmiş olan bir arkadaşına rastladım, annesiyle konuşuyordu. Tavsiye aynıydı: Makarna, su ve ekmek al”, “Oturma odasında CNN Türk'te FaceTime'dan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve eski Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile yapılan görüşmeyi izledik”, “Ne yapacağımı

bilmeyerek yatağa gittim”, “ Cihangir camisinden sabah ezanı duyuluyordu, tanklardan ateş edilmesinden sadece birkaç saat öncesiydi”. Nadiren, doğrudan yazarın aklından geçen bazı varsayım türü cümlelere görülebilir: “Askerler muhtemelen şehir sakinlerini korumak için oradaydı”, “Kızgın görünüyorlardı ama yine de sakince konuşmayı başardılar”.

Pathos: Tüm haberin tonunun değişmez olması, söz sanatları içermesi, kolay bir anlatımı olması, güzel bir tonda başlayıp güzel İstanbul kentini tarif etmesiyle olumlu duygusal değerler üzerinden analiz edilebilir. Bu haberde aşk, hayranlık, sakinlik, insanlık gibi olumlu duygusal değerler görülebilir.

4.3.5. *Türkiye Cumhurbaşkanı İstanbul’da Konuştu*

Ethos: Gazetenin sadece başka bir kaynağın, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayip Erdoğan’ın mesajını yaymak için bir platform olduğu bir durumdur. Gazete, aşağıdakileri belirten somut ifadeler dışında hiçbir mesaj içermemektedir: “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, ordunun darbe girişiminden sonra Cumartesi günü İstanbul havaalanında basın mensuplarıyla konuştu”. Bu nedenle, Türkiye Cumhurbaşkanı tarafından temsil edilen kaynak, güvenilirlikle analiz edilebilir (uzmanlık - o vasıflı bir kişidir, devlet başkanıdır; yeterlilik - bu alanda bilgili olan bir kişidir) statü- kaynak açıkça ülkede en yüksek statüye sahip kişidir ve uluslararası alanda da Türkiye Cumhurbaşkanı’dır; tarafsızlık bir güvenilirlik unsuru olarak burada gözlenmemez çünkü mesaj nesnel değildir ve darbe girişimine zemin hazırlayan kişilere karşı tehdit ve cezalandırma mesajları iletmektedir. Saygınlık, bu durumda hepsinin gözlemlendiği dört özelliğe sahip ethos’un bir başka unsurudur (aşinalık - kaynak bütün halk tarafından tanınabilir; sempati - halkın kaynağa doğru bir dereceye kadar hayranlığı vardır; yakınlık - Bu olayları yaşayan sıradan insanlar da tıpkı cumhurbaşkanının inandığı şekilde inanmaktadır, çekicilik - duruş, kaynağın giydiği kıyafet, halkın dikkatini konuşmasına daha fazla vermesine neden olabilir). Mesajın kaynak yoluyla etkili bir şekilde iletilmesinin son unsuru olan kontrol de burada gözlenir ve iki şekildedir: iktidar (kaynak cezalandırma, baskı altına alma veya

ödüllendirme yetkisine sahiptir) ve otorite (başkan olarak, kaynak kitlelerin az ya da çok ilgili ve itaatkar biri olduğu için başkalarının eylemlerine yön verme veya manipüle yapma yeteneğine sahiptir).

Logos: Söylemde kullanılan rasyonel yapıları temsil eder ve genellikle bu durumda gözlenebilecek mantıksal argümanlar kullanılarak dört cümleye ayrılır: somut cümleler ; “Bunu yapanlar, Türk Ordusu içinde bir azınlıktır”; ‘‘Türkiye’de halkın oyu ile seçilen iktidar partisi, insanların oyları ile seçilen bir başkan da var ve görevimizin başındayız”, varsayım tipi cümleler “İnşallah, sonuna kadar görevimizi yerine getirmeye devam edeceğiz”; “Silahlarınızı halka, annenize, babanıza ve kardeşlerinize doğrultursanız”, değer tipi cümleler: “Bu hatadan geri dönmeniz gerekir”, “ağır bir bedel ödeyeceksiniz” ve sosyal uygulama tipi cümleler: “Ne yaparlarsa yapsınlar, Türkiye eski Türkiye değil”, “Yeni Türkiye’nin tavrı çok farklı”.

Pathos: Söylemin iletilen mesajı olumlu ya da olumsuz çeşitli duygusal değerlere nasıl bağladığını gösterir. Bu durumda, konuşmanın yönlendirdiği duygusal değerler olumludur: umut, güvence, inanç, vaat vb.

4.3.6. Türkiye’de Karşı Darbeler

Ethos: Kaynak, New York Times çevrimiçi departmanıdır, ancak bu durumda, haberin yayın kurulundan geldiği, bu nedenle de bu haberin bir kişinin görüşlerinin ortaya çıkabileceği bir haber olduğu belirtilmektedir. Ethos aşağıdaki unsurlardan oluşmaktadır: güvenilirlik (haber yazıldığı platformdan dolayı uzmanlık, yetkinlik ve statü, ancak tarafsızlık barındırmamaktadır, çünkü tarafsızlık, objektiflik demektir, bu ise bir haberde subjektifliğe dönüşebilir), saygınlık (halk, yazı kurulu ile aynı fikirlere ve inançlara sahip olabileceğinden, aşinalık ve sempati özellikleri gözlenebilir).

Logos: Burada varsayımlardan oluşmaktadır: “Erdoğan, hiçbir zaman ifade özgürlüğünün destekçisi olmadı, medya üzerinde acımasızca baskı kurdu ve insan haklarını ve ifade özgürlüğünü kısıtladı ”, “Bu sarsıntının, Türkiye vatandaşlarından çok şey götüreceği ve İslam Devleti’ne karşı koyma konusunda verilen mücadelede yeni

zorluklar meydana getireceği muhtemeldir”, “Erdoğan şüphesiz her zamankinden daha kindar ve saplantılı olacak, bu krizi kullanarak yalnızca askerleri değil Türkiye’de muhalif olan başklarını da cezalandıracak ”, “Zaten dengesiz halde bulunan Orta Doğu başka bir karmaşayı daha kaldıramaz”, “Türk ordusunda Erdoğan’dan açıkça bir kopma olduğu göz önüne alınırsa, Amerikan ve Türk ordusu arasındaki önemli bağlantıyı kontrol etmek biraz daha zor olacak“, “Birisi onun bu başarısız ayaklanmayı muhaliflere ulaşmak için bir fırsat olarak kullanacağını ümit edebilir, ancak Sayın Erdoğan’ın tavrı tam tersini gösteriyor”.

Pathos: Yargılama, düşmanlık, şüphe gibi olumsuz duygusal değerleri gösterir.

4.3.7. Kürt Lider Darbeyi Kınadı

Ethos: Daha önce analiz edilen haberler gibi, haberin bu kaynağı New York Times internet gazetesidir. Tek fark, gazetenin Halkların Demokrat Partisi lideri Selahattin Demirtaş’ın hükumete karşı yapılan bu kalkışmaya verdiği tepkiyi kelimesi kelimesine aktarmasıdır. Bu nedenle Demirtaş Ethos aracılığıyla kaynak olarak analiz edilmelidir. Bu durumda güvenilirlik, daha spesifik olarak uzmanlık ve yetkinlik (oldukça politik bir rol alan kişi kendi fikrini ifade ediyor) ve statü (kaynak belirli bir sosyal statüye sahip ve prestijlidir, Halk Demokrat Partisi içinde en önemli yeri işgal eden bir liderdir). Kaynağın saygınlığı aşinalıkla gözlemlenir (yukarıda belirtilen partinin lideri Selahattin Demirtaş halk tarafından kolayca tanınabilir ve demokrasi hakkında verilen mesajla ilişkilendirilebilir), sempati ve yakınlık (Türkiye’de Demirtaş ile aynı inançları paylaşan büyük bir kitle bulunmaktadır). Bu konuda gözden kaçmayacak bir diğer saygınlık özelliği de çekiciliktir (analiz edilen haberler bir video ile temsil edilir; bu nedenle, kaynağın kişisel görünümü göz önünde bulundurulur- Demirtaş konuşması boyunca düz durur ve nötr bir kıyafet seçmiştir - siyah takım elbise ve beyaz gömlek giymiştir; kravatsız olması ve gömleğinin düğmelerinin açık olması rahatlığı temsil eder; bu da böylesine güçlü bir figürün de diğer herkes gibi bu toplumun bir parçası ve demokratik bir ülkenin vatandaşı olduğunu göstererek halkı cezbeder). Mesajın kaynak yoluyla etkili iletişiminin üçüncü unsuru kontrol ve bu durumda otorite

tarafından kullanılıyor (halk bu konuya az ya da çok dahil oluyor ve eyalette çok önemli bir kişinin sözlerine göre davranışlarını yönlendirebilir).

Logos: Genellikle mantıksal argümanlar kullanılarak dört cümleye ayrılır ve bu özel durumda, bu iki türden birini gözlemleyebiliriz: yeni bir neden ortaya koymak için argüman olarak kullanılan ve söyleme yönelik kamuoyunu arttırmayı amaçlayan değer tipi cümleler: “Bu darbe yanlısı zihniyeti kınadığınızı vurgulamak istiyorum.”, “Dün akşam başlayan bu darbe, demokratik politikacıların ortak tutumu ve ortak iradesi sayesinde başarılı olamadı” ve daha çok kişisel fikir ve inanç içeren varsayım tipi cümleler: “Hiçbir darbe, ne askeri ne de politik yasal bir temele sahip olamaz”.

Pathos: Bize bu özel söylemin olumsuz duygusal değerlere nasıl bağlandığını gösteriyor: suçlama, ihtilaf, kınama.

4.3.8. Türkiye'deki Ölümlele İlgili İlk Raporlar

Ethos: Bu durumda da New York Times internet gazetesi, sadece Türkiye Başbakanı Binali Yıldırım'ın konuşmasını sunarak, başka bir kaynağın mesajını hiçbir yorum ve tavır belirtmeksizin ileten bir platform görevi görüyor. Ethos, konuşmacının karakterine ve kitle ile paylaştığı ortak şeylere dayanan etkili bir iletişime öncülük eder. Etkili bir kaynak, kişi tarafından aşağıdaki üç öğeye sahip olarak temsil edilir: güvenilirlik, saygınlık ve kontrol. Bu durumda, bunların hepsini aşağıdaki şekilde gözlemleyebiliriz: yeterlilik ve uzmanlık ile gözlemlenen güvenilirlik (Başbakan bu konudaki bilgili bir kişidir ve mesajını iletirken stresli bir durumda sakinliğini koruyabilir), statü (kaynak, ülkenin ikinci en önemli kişisidir) ve tarafsızlık (konuşma boyunca, Başbakan nesnel, tamamen tarafsızdır ve kişisel inançlarını empoze etmeden geçmiş ve şimdiki tavırları arasında bir tutarlılık vardır). Saygınlık, bir insanın çekiciliğini ortaya çıkaran bir ethos unsurudur ve bu durumda dört özellikle gözlemlenebilir: aşinalık (kaynak kitle tarafından kolayca tanınabilir), sempati (hedef kitlenin büyük bir kısmı bir dereceye kadar hayranlığa sahiptir), yakınlık (izleyicinin kaynakla yüksek derecede özdeşleşmesi vardır, çünkü bu bütün ülkeyi etkileyen bir olaydır) ve çekicilik (bu konuşma video formatında olduğu için kaynak tarafından ortaya

konan fiziksel özellikleri göz önünde bulundurmamız gerekir: kaynak düz bir duruş sergiler, kıyafetleri resmidir ve kaynağın takmış olduğu küçük Türk Bayrağı demokrasinin bir hatırlatıcısıdır). Kontrol, mesajın kaynak aracılığıyla etkili bir şekilde iletilmesinin üçüncü unsurudur ve iki yolla uygulanır: iktidar ve otorite ki ikisi de kaynak tarafından sergilenmektedir (yönetme, cezalandırma veya ödüllendirme yetkisine sahiptir ve devlette lider konumdadır, kitleyi belirli bir tavır veya tepkiye yönlendirebilecek durumdadır). Söylemde kullanılan rasyonel yapıları temsil eden logos, bir tür mantıksal argüman ve somut cümle ile gözlemlenir.

Logos: Somut cümleler, anlayışı arttırmak için farkındalığa, bilgiye odaklanarak bir şeyin var olduğunu gösterir: “Bu girişim geri püskürtüldü, ancak ne yazık ki şehitlerimiz var. Şimdiye kadar 161 şehidimiz ve 1440 yaralımız var. Bu hain girişime karışan 2839 memur ve subay gözaltına alındı. Bunların arasında yüksek rütbeli memurlar da var”.

Pathos: Söylemi çeşitli duygusal değerlere bağlar; bu durumda, keder, üzüntü, cezalandırma gibi olumsuz değerler mevcuttur.

4.3.9. Gülen Darbeyle İlgisi Olduğu İddialarını Reddetti

Ethos: Mesajın asıl kaynağı için bir platform görevi gören New York Times, ABD’de sürgünde yaşayan Müslüman din adamı ve Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayip Erdoğan’ın siyasi bir rakibi olan Fethullah Gülen’in konuşmasını sunuyor . Kaynak bundan daha etkili olamaz, çünkü Gülen burada söz konusu kişidir ve kendisine yöneltilen suçlamalara cevap vermektedir. Ethos güvenilirlikle gözlemlenir (bu konuda uzmanlık, yeterlilik ve statü) - Geçmişte Türkiye'yi terketmiş olduğunu da göz önünde bulundurursak Gülen, burada kendisine yöneltilen suçlamalara yanıt verecek en yetkili kişidir. Konuşma tarafsızlık özelliğinden yoksundur, çünkü konuşmasının tamamı nesnel değildir, aksine savunmakta olduğu kişisel bir görüşü empoze etmektedir) ve saygınlık (aşinalık, sempati, yakınlık ve çekicilik özelliklerinin hepsi görülebilir): Gülen tanınan ve kolayca farkedilebilecek bir yüzdür; bu darbeye ve tüm darbelere karşı olduğunu, dik

bir duruş ve resmi bir kıyafet giyerek belirtmektedir; bu anlamda kitleyi kendi fikirleriyle özdeşleştirebilir). Kontrol unsuru eksiktir, çünkü kaynağın konuşma sırasında herhangi bir yetkisi yoktur.

Logos: Yeni bir neden ortaya koymak için argüman olarak kullanılan değer tipi cümlelere dayanmaktadır: “Dolayısıyla, Türk halkına mesajım, askeri müdahaleler yoluyla demokrasiye ulaşmak mümkün değildir, bu nedenle hiçbir zaman hiçbir askeri müdahalenin yanında olmamak gereklidir”, “Ve askeri müdahaleyle Türkiye'nin dünyaya entegrasyonu sağlanamaz ve güçlendirilemez” ve belirli bir eylem türünü tanımlayan ve belirli davranışlar tarafından kullanılmasını teşvik eden sosyal uygulamalar türü cümleler: “Ve suçlamaların niteliğini bilmiyorum, ama eğer bu bir darbeyse, ben de darbeye karşıyım.”, “Her türlü darbeye karşıyım”.

Pathos: Mesajı, korku, iğrenme, uyuşmazlık, suçlama çağrısı yapmak için kullanılan olumsuz duygusal değerlere bağlar, fakat aynı zamanda darbeyi suçlayan ve içinde yer almayı reddeden kaynağın sempatisi yoluyla olumlu bir değer anlamına da gelmektedir.

4.3.10. Erdoğan İsyanla Karşı Karşıya, ABD Daha Dengesiz Bir Zeminde

Ethos: Önceden analiz edilen ve odağın bir kaynak olarak gazetede olduğu bazı haberlerle karşılaştırıldığında, bu durumda kaynak farklıdır. Mesajın ana kaynağı hala gazetedir, ancak bu haber Amerikalı bir güvenlik muhabiri ve kıdemli yazar David E. Sanger tarafından yazılmıştır. The New York Times'daki 36 yıllık gazetecilik kariyerinde Pulitzer ödülleri kazanan üç takımda yer almıştır. Ayrıca dış politika ve ulusal güvenlik konularında iki adet çok satan kitabın yazarıdır. Ethos güvenilirlikle gözlemlenebilir (bu durumda bir uzmanlık, yetkinlik, statü ve tarafsızlık- kaynak bilgili bir kişidir, dış ve iç politikalarda bir uzmandır ve iyi kurulmuş bir sosyal ve çalışma statüsüne sahiptir; yazdığı metin birçok kişisel çıkarım içerse de bu çıkarımların hepsini yaparken gerçeklerden yola çıkarak tamamen tarafsız kalmayı başarır). Saygınlık ve

kontrol özellikleri eksiktir, çünkü kaynak kitle izleyicileri tarafından kolayca tanımlanabilecek bir kişi değildir, kontrol etme yetkisi yoktur.

Logos: Herhangi bir gazete ve editörün yapması gerektiği gibi, bilgi ve farkındalığı vurgulayan somut cümlelerle temsil edilir: “O (Recep Tayip Erdoğan) yargıyı temizledi; üç yıl önce kıdemli askeri subayları hapse attı ve görünüşte uyumlu varisler yarattı; ve muhalefeti ve medyayı çökertti”, “Amerikalı yetkililer, önümüzdeki 24 ila 48 saatin darbe girişiminin uzun vadeli sonuçlarının olup olmayacağını belirlenmesinde çok önemli olacağını söyledi”. Erdoğan, kendisini güçsüz bırakmak isteyen, çok sayıda düşmana sahip” ve araştırmalardan çıkan sonuçlara dayanarak, bir şeylerin muhtemelen ortaya çıkacağını belirten varsayım tarzı cümleler: “Ortadoğu'daki bütün krizlere rağmen, Obama Washington'un güvenebileceği güvenilir, demokratik olarak seçilmiş güçlü bir adamın - NATO'nun bir müttefiki üyesi Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın olduğunu ifade ediyor. Sayın Erdoğan aleyhindeki darbe girişiminin önümüzdeki saat ve günlerde ne şekilde gelişeceği önemli değil, kesinlikle üstesinden gelindi ”, “Sayın Erdoğan kesinlikle darbe planlayıcılarını ve onlarla beraber otoritesine karşı gelen diğerlerinden de kurtulacak”, “Yüzeyde, büyük ölçüde Erdoğan'ın emri altında görünen ordu, ciddi bir bölünme içerisindeydi...”, “Esad, Erdoğan'a göre daha uzun süre iktidarda kalsaydı, hem memnun hem de şaşkın olurdu”, “Türkiye'deki uzun süreli istikrarsızlıklar Bay Kerry'in Suriye'ye ateşkes getirme çabasını engelleyebilir ve Amerikan'ın İslam Devletine yönelik operasyonların çoğunun başlatıldığı Incirlik'te bulunan büyük hava üssünde çalışma kabiliyetini tehdit etmesi de muhtemel dedi”.

Pathos: Genellikle söylemin iletilen mesajı, olumlu ya da olumsuz, çeşitli duygusal değerlere bağladığını gösterir, ancak bu durumda, tüm haber cümlelerini belirli bir duygu tipine dayandırmadığı ve daha çok bilgilendirici nitelikte olduğu için iletilen mesajın etkinliği sorgulanabilir.

4.3.11. Türkiye İhtimal Dışı Bir Darbe Girişiminin Kurbanı Oldu

Bu çalışma, Türkiye'nin böyle bir risk taşımadığını düşünen uzmanların ve araştırmacıların, Türkiye halkı da dahil olmak üzere, dünyadaki herkes için bir sürpriz olarak ortaya çıkan darbe girişimini nasıl gördükleri hakkında bilgilendirici bir yazıdır. Doğrudan kaynak-gazete- ethos aracılığıyla analiz edilebilir, ancak çalışmada araştırmacıların görüşlerinin alıntılandığını ve analiz edilmediğini belirtmek önemlidir, bu nedenle analizin odağı olayları yorumlayan uzmanlar tarafından temsil edilen dolaylı kaynak olmalıdır.

Ethos: Bu özel durumda, ethos aracılığıyla analiz edilen kaynak, ana karakteristiğin ikisini içerir: güvenilirlik ve kontrol, ancak saygınlık özelliği yoktur. Güvenilirlik bileşenleri: uzmanlık (devlet sekreterleri ve siyasi tahmin araştırmacıları gibi uzmanlar bu alanda uzun yıllardır çalışmaktadır dolayısıyla bilgili ve yeteneklidirler), yeterlilik (bu çalışmada alıntı yapılan kişiler tüm dünya tarihindeki darbeler konusunda bilgi sahibidir.) ; statü (kaynaklar, halk tarafından geniş ölçüde bilinmese bile, siyasi tahmin araştırma alanında belli bir sosyal statü ve prestije sahiptirler) ve tarafsızlık (bir araştırmacı her zaman nesnel, tamamen tarafsız bir görüşe, güçlü etik değerlere ve geçmiş ve şimdiki olaylar arasında tutarlılığa sahiptir). Saygınlık bu kaynakta bulunmamaktadır, çünkü bu uzmanlar hedef kitle tarafından, özellikle de geniş kitle tarafından tanınmamaktadır. Bu kaynakta mesajın etkin iletişiminin ikinci unsuru kontrol sadece otorite yoluyla ortaya çıkar (kitle az ya da çok dahil olur ve kaynağın sözleri nesneldir, kitleyi gerçekten uzman bir kaynağı dinleyen pasif bir konuma sokar.

Logos: Söylemde kullanılan rasyonel yapıları temsil eder ve genellikle dört tip mantıksal argümana bölünür, ancak bu çalışmada, tüm cümlelerin uzun süreli araştırmalara dayanması nedeniyle, bir şeyin var olduğunu göstermek için kanıtlar kullanarak sadece bu cümleleri belirten somut cümleleri tanımlayabiliriz. Tüm bu gerçek bilgi, olayların anlaşılmasını arttırmak için farkındalığa, bilgiye odaklanmış iletişim hedefleriyle bağlantılıdır. Bu somut cümlelerden bazı örnekleri şöyledir: “Türkiye’deki ayaklanma ve diğer darbeler arasındaki boşluk, girişimin neden başarısız olduğunu açıklıyor. Ancak, birçok temel sorunun cevapsız kaldığının da altını çiziyor”, “Politik

tahmin alanında çalışan Jay Ulfelder, bir ülkenin risk seviyesini tahmin etmek için bu verileri sentezleyen bir matematiksel model geliştirdi”, “Araştırma başarılı bir darbenin kek yapmaya benzediğini söylüyor: “Bir tarif var, herhangi bir adımı atlar ya da bir malzemeyi kullanmazsanız, neredeyse yüzde yüz ihtimalle başarısız olursunuz”.

Pathos: Söylemin iletilen mesajları olumlu ya da olumsuz çeşitli duygusal değerlere nasıl bağladığını gösteriyor. Mesajın uzmanlık değeri nedeniyle, tamamen nesnel cümlelerden oluşan belirli bir duyguya yönelik gözle görülür bir eğilim yoktur.

4.3.12. John Kerry,Türkiye Darbesine ABD'nin Müdahil Olduğu İddialarını Reddetti

Ethos: Daha önce görüldüğü gibi, gazete tarafından temsil edilen ana kaynak, bir mesajı yaymak ve objektif olarak başka bir kaynaktan alıntı yapmak için sadece bir araçtır. - ABD'nin o zamanki devlet sekreteri John Kerry. Haberin başlangıcından bile, bu özel kaynağın ethos'un tüm bileşenleri tarafından analiz edilebileceği açıktır: güvenilirlik, saygınlık ve kontrol. Güvenilirlik yüksek bir noktadadır, dört niteliği de kapsıyor: uzmanlık (John Kerry yetkin bir kişi, ABD Dışişleri Bakanı olarak siyasette bilgili), yetkinlik- kendi ülkesinin dış işleri konusunda oldukça yetkin bir kişi ve mesajı iletirken stresli durumlarda sakinliğini koruyabilen, tanınmış bir kişi), statü (kaynak ABD siyasetinde en yüksek konumda bulunan kişilerden biridir) ve tarafsızlık (kaynak nesnel, tarafsız ve anlattıklarında tutarlılığa sahiptir). Saygınlık, mesajı ileten kaynağın cazibesini ortaya çıkaran bir diğer önemli unsurdur ve bu durumda, dört niteliğin hepsini kendinde toplar: aşinalık (kaynak, hedef kitleye göre yüksek derecede tanınır), sempati (hedef kitlenin kaynağa hayranlığı yüksek düzeydedir), yakınlık (halk kaynakla kolaylıkla özdeşleşebilir, çünkü bu özel durumda kaynak ABD'yi bir ülke olarak temsil ediyor) ve çekicilik (kaynak duruşu ve giyimiyle fiziksel olarak çekicidir). Kontrol, bir mesajın kaynak yoluyla etkin bir şekilde iletilmesinin üçüncü unsurudur ve iki yolla uygulanır: güç (kaynak baskı kurma, cezalandırma veya ödüllendirme yetkisine sahiptir) ve otorite (ülkenin başbakanı olmanın yanı sıra, dışişleri bakanı da diğerlerinin davranışlarını yönlendirebilir).

Logos: Söylemde kullanılan rasyonel yapıları temsil eder ve bu özel durumda somut cümlelerle temsil edilir: “Kerry, Adalet Bakanlığı’nın Türkiye’nin iade talebiyle alakalı sunduğu her kanıtı inceleyeceğini söyledi”, “Çalışma Baakanı Süleyman Soylu, ABD’yi Türkiye’deki darbenin arkasında olmakla suçladı” ve kişisel fikir olan varsayım tipi cümleler: “Kamuoyuna yapılan açıklamalar veya ABD’nin başarısız darbe girişimindeki herhangi bir rolüyle ilgili iddialar tamamen yanlıştır ve ikili ilişkilerimize zarar vermektedir”, “Hepimiz endişeliyiz ve bu endişeyi dile getirdik, darbeye teşebbüs edenler hiçbir yere varamayacaklar; ülkemizde demokrasi daha da güçlenecek, süreç, milleti daha sıkı kenetleyecek”.

Pathos: Korku veya suçluluk temelli tepkileri çağırarak için kullanılan negatif değerlerle temsil edilir. Bu özel durumda, duygular suçluluk, şüphe ve az miktarda korkuya dayanmaktadır.

4.3.13. Türkiye’de Demokrasiyi Kutlama Zamanı Mı?

Ethos: Bir kez daha gazetenin yalnızca bir platform olduğunu düşünerek bu haberin ikincil kaynağına odaklanmak gerekmektedir. Kaynak son derece öznel bir fikir yazarı olan Mustafa Akyol’dur. Ethos bu durumda güvenilirlik ile temsil edilir (sadece uzmanlık ve yetkinlik nitelikleriyle, çünkü kaynak Türkiye politikasında oldukça fikir sahibi bir kişidir; ancak statü ve tarafsızlık özellikler bulunmamaktadır zira mesajın tamamı subjektiftir. Saygınlık ve kontrol bileşenleri de kaynağın özelliklerinin bir parçası değildir.

Logos: Bu durumda üç tip cümleye ayrılır: somut cümle (“bu kez insanlar sokağa çıktı ve isyancı askerlerle yüzleşti”, “İslamcı Cumhurbaşkanı yıllardır laikleri kendisini saf dışı bırakma planları yapmakla suçladı”, “Aslında, bunda rolü olan, Erdoğan destekçilerinin 2 yıl önce Erdoğan’a hakaret ettikleri için saldırdığı medya grubundan CNN Türk televizyon kanalıydı”, “O, insanları sokağa çağırdı ve birçok kişinin inandığı gibi, bu darbeyi tersyüz eden bir adımdı”) ve yeni bir tür hareketi tanımlayan ve kullanımını teşvik eden sosyal uygulama tipi cümleler: “Paranoyak olmanız, sizin peşinizden gelmeyecekleri anlamını taşıyor” ; “Dahası, devlet darbe

yanlısı unsurlardan arınmalı, ancak devlet kurumlarını, özellikle de yargı mensuplarını Erdoğan partizanlarıyla doldurmak için bir bahane olarak kullanılmamalıdır”, “Bu yıllardır bölünmüş olan milletin birleşme ve uzlaşmasına yardımcı olabilir” ve hiç şüphesiz, en çok tekrarlanan cümle tipi kişisel fikirlere dayanan varsayım tipi cümlelerdir: “Hükümet Türkiye içinde aynı pragmatik rotayı izlerse, ülke daha iyi bir geleceğe doğru yol alabilir”, “Fakat eğer Erdoğan yeni gücünü daha otoriter bir siyasi sistem kurmak ve cumhurbaşkanlığının gücünü arttırmak, kontrol ve dengeleri baltalamak için kullanırsa Türk demokrasisi tehlike altına girer”, “Ülkeyi son birkaç yılda olduğu gibi bölücü şekilde tutmaya devam ederse, gelecekte vahim bir tablo görünüyor”, “Erdoğan, bütün darbeleri önleyebilir ve savaşları kazanabilir, ancak Türkiye’de barış ortamı yine uzak bir ihtimal olarak kalır”, “Son zamanlarda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve otoriter hükümetini sık sık eleştirdim. Ancak Cuma gecesi meydana getirilmeye çalışılan türden bir askeri rejim, sadece gayri meşru değil aynı zamanda çok daha baskıcı ve kanlı olurdu”.

Pathos: Ortaya çıkan en baskın duygusal değer, yazar tarafından öznel olarak ifade edilen, şüpheyile temsil edilen olumsuz bir değerdir.

4.4.14. İdam Cezası Türkiye’yi Avrupa Birliği’nin Dışında Bırakabilir

Ethos: Bu durumda da, New York Times internet gazetesi, Alman hükümeti sözcüsü Steffen Seibert’in konuşmasını sunarak sadece başka bir kaynağın mesajını hiçbir şekilde müdahale etmeksizin ileten bir platform görevi görmektedir. Ethos, konuşmacının karakterine ve kitleyle paylaştığı ortak şeylere dayanan etkili bir iletişime öncülük eder. Etkili bir kaynak, kişi tarafından aşağıdaki üç öğeye sahip olarak temsil edilir: güvenilirlik, saygınlık ve kontrol. Bu durumda, bunların hepsini aşağıdaki şekilde gözlemleyebiliriz: yeterlilik ve uzmanlık ile gözlemlenen güvenilirlik (sözcü bu konuda bilgili bir kişidir ve mesajını iletmek için stresli bir durumda sakinliğini koruyabilir), statü (kaynak, Avrupa Birliği’nin en önemli kurumlarından biri olan Alman hükümetinin

doğrudan temsilcisidir) ve tarafsızlık (konuşma boyunca, sözcü nesnel, tamamen tarafsız ve Avrupa Birliği ve ona erişimle ilgili bilgi sunma konusunda geçmişle tutarlılık gösterir. Bunu kendi fikirlerini dahil etmeden, sadece gerçekleri ifade ederek yapmaktadır). Saygınlık, bir insanın çekiciliğini ortaya koyan ve bu durumda da gözlemlenebilecek dört özelliğe sahip olan bir ethos unsurudur: aşinalık (kaynak, Halkla İlişkiler'in yüzü olduğu için Alman Halkı tarafında kolaylıkla tanınabilir), sempati (hedef kitlenin büyük bir kısmı, Avrupa'nın en güçlü kurumlarından biri olan kaynağın temsil ettiği şeye bir dereceye kadar hayranlık duymaktadır), yakınlık (kitle, kaynakla büyük bir özdeşleşme içindedir, zira Avrupa Birliği bir çok ülkenin içinden geçtiği bir süreçtir.) çekicilik (bu konuşma video formatında olduğundan, kaynağın gösterdiği fiziksel özellikleri göz önünde bulundurmanız gerekir: düzgün bir duruşu vardır ve resmi bir kıyafet giyinmektedir). Kontrol, mesajın kaynak aracılığıyla etkili bir şekilde iletilmesinin üçüncü unsurudur ve iki şekilde uygulanabilir. Güç ve otorite, ki bu iki özellik de bu kaynakta bulunmaktadır. Daha iyi bir deyişle, temsil ettiği kurum ve sözlerini kitleye ilettiği kişide baskın olma, cezalandırma ve ödüllendirme yetkisi ile diğer kişilerin davranışlarını yöneledirme yetkisi vardır.

Logos: Söylemde kullanılan rasyonel yapıları temsil eden logos bir tür mantıksal argümanlar ve somut cümlelerle gözlemlenir. Somut cümleler, anlayışı arttırmak için, bir şeyin varlığını bilgiye ve farkındalığa odaklanarak ifade eder: “Nitekim, Türkiye’de bu konuda yapılan bazı yorumlar [ıdam cezası] endişe vericidir”, “Almanya ve diğer AB üyelerinin bu konudaki tavrı nettir. İdam cezasına kesin olarak karşıyız”, “İdam cezasını uygulayam bir ülke Avrupa Birliği’ne üye olamaz”, “Bu nedenle, Türkiye’de idam cezasının gelmesi katılım müzakerelerinin sona ermesi anlamına gelir”.

Pathos: Söylemi çeşitli duygusal değerlere -bu durumda ceza gibi- olumsuz değerlere bağlar (Türkiye’ye karşı, idam cezası getirilmesi durumunda).

4.3.15. Türkiye ABD’den Vaizin İadesini Talep Ediyor

Ethos: Bir kez daha, gazete Başbakan Binali Yıldırım’ın konuşmasının iletildiği destekleyici bir platform görevi görüyor. Bu nedenle, asıl kaynağı temsil eden odur.

Ethos aracılığıyla kaynağı aşağıdaki özelliklerin toplamı olarak analiz edebiliriz: güvenilirlik, saygınlık ve kontrol. Güvenilirliğe gelince, kaynak uzmanlığı ve yeterliliği (uzman, stresli bir durumda rahatlığını koruyabilen, bilgili bir kişi) ve ayrıca statüyü (kaynak bir ülkedeki en önemli pozisyonlardan birini-Başbakanlık- işgal etmektedir) temsil eder. Saygınlık, bu durumda dört özelliğin hepsine sahiptir: aşinalık (kaynak kitle tarafından büyük ölçüde tanınır), sempati (hedef kitlenin büyük bir kısmı kaynağa akrış yüksek derecede hayranlık duymaktadır), yakınlık (hedef kitlenin bir kısmı kendini kaynağın inançları ve sözleriyle tanımlayabilir) ve çekicilik (bu konuşmanın video formatı aracılığıyla iletilmesi, kaynağın ortaya koyduğu fiziksel özellikleri gözlemlememizi sağlar - dik bir duruş sergiler, resmi kıyafetler giyinmiştir ve üzerinde Demokratik Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hatırlatıcısı olan küçük bir Türk bayrağı bulunmaktadır. Kontrol, mesajın kaynak aracılığıyla etkili bir şekilde iletilmesinin üçüncü unsurudur ve iki şekilde uygulanır: iktidar ve otorite, ki kaynak bu iki özelliğe de sahiptir. (baskı altına alma, cezalandırma veya ödüllendirme yetkisine sahiptir; devlette lider konumdadı ve kitleyi belirli bir tavır veya tepkiye yönlendirebilir).

Logos: Bu durumda iki cümle ile temsil edilir: somut cümleler: “Şu anda 1491 kişi yaralandı, 7543 kişi gözaltına alındı”, “208 şehidimiz var”, “755 hakim ve savcının yanı sıra 650 sivil gözaltında” ve belirli değerleri tanımlayan ve yeni durumları ortaya çıkarmak için argüman olarak kullanılan değer tipi cümleler: “Onlar ülkemizin saygın şehitleridir”, “145 tanesi cesur sivil vatandaşımızdır “Suikastçi örgüt üyeleri ABD merkezli Müslüman din adamı Fethullah Gülen'in emriyle seçilmiş bir hükümeti yıkmaya çalışmıştır”.

Pathos: Söylemin iki tür duygusal değere nasıl eğildiğini gösteriyor: olumsuz (suçlama, ceza, hayal kırıklığı - Müslüman din adamının iadesi ve tutuklanan kişilerle alakalı konuştuğu zaman) ve hayranlık, sempati ve takdir gibi pozitif değerler- Darbe şehitlerinden bahsederken).

4.3.16. Erdoğan'ın Acımasız İntikamı

Ethos: Bu durumda kaynak tarafından temsil edilen ilk bağımsız iletişim değişkeni, haberler web sitesinde yazı kategorisinde yer aldığından, doğrudan analiz edilen gazete, daha özel olarak editör ekibidir. Ethos aracılığıyla, saygınlık ve kontrolden yoksun olan kaynağın güvenilirliğini gözlemleyebiliriz. Bu durumda, güvenilirlik üç özelliğin toplamıdır: uzmanlık, yetkinlik (editör ekibi gerçekleri yazma ve bilgiyi ifade etme konusunda yetkin ve bu alanda her zaman bilgi sahibidir) ve statü(editör ekibi hedef kitle tarafından doğrudan tanınmasa bile temsil ettiği kurum - gazete - toplumda belirli bir statü ve prestije sahiptir), tarafsızlık özelliği bulunmamaktadır (bunun bir köşe yazısı olması ve gazetecinin kişisel görüşlerini ifade etmesi nedeniyle öznel olabilir.)

Logos: Konuşmanın rasyonel yapılarını temsil eder ve bu durumda iki cümleye ayrılır: bilgilendirici ve nesnel olan somut cümleler: “Son verilere göre, yaklaşık 35.000 ordu mensubu, güvenlik gücü ve 103’ü general ve amiraller olan yargı mensubu gözaltına alındı veya görevden uzaklaştırıldı. 15.000 eğitim bakanlığı çalışanı görevden uzaklaştırıldı, 21.000 öğretmenin lisansı ellerinden alındı ve 1.500’den fazla üniversite dekanı istifaya zorlandı”, “CNN Türk’te, Türk halkının, teröristlerin öldürülmesi gerektiği fikrinde mutabık olduğunu söyledi”, “Obama yönetimi, tamamlayıcı kanıtlar sağlarsa bu talebi değerlendirmeye alacağını söylüyor” ve metin doğrudan bir yazarın kişisel görüşlerini barındırdığı için öznel, varsayım tipi cümleler (“Bay Erdoğan’ın Acımasız İntikamı”, “Tasfiye, hükümet içerisinde olduğu kadar siyaset ve iş dünyasına kadar uzanarak derinleşiyor”, “Böyle bir zamanda, bir liderin yönettiği toplumu birleştirmeye, hukukun üstünlüğünü, demokratik değerleri yeniden hatırlaması ve darbe planlayıcılarını buna iten şikayetleri ele alması beklenir”, “Darbe girişimi, Erdoğan’ın paranoya noktasına gelen otoriter tavrını daha da arttırmış görünüyor”, “Bu mesaja kulak vermesi akıllıca olur”’.

Pathos: Konuşmanın kesinlikle suçlama, yargı, şüphe ve itham gibi olumsuz duygusal değerlere yöneldiğini göstermektedir.

4.3.17. Türkiye’de 3 Ay Boyunca Olağanüstü Hal İlan Edildi

Ethos: Bilgilendirici bir haberde kaynak, gazetenin kendisi tarafından temsil edilir. Ethos aracılığıyla kaynağın etkinliğini aşağıdaki özelliklere sahip olarak analiz edebiliriz: güvenilirlik (kaynağın uzmanlığı, yeterliliği, statüsü ve tarafsızlığı vardır; metin, prestijli bir gazetede, yetkin bira gazeteci tarafından tamamen objektif şekilde yazılmıştır), saygınlık (gazetenin hedef kitesinden yüksek derecede aşinalık ve sempati vardır) ve kontrol (otorite tarafından ortaya konur, çünkü gazete okurları yazarların sağladığı bilgilere göre bir eylemde bulunabilmektedir).

Logos: Bu durumda, bir iletişimin farkındalık, bilgi, anlayışı arttırmak amacıyla bilgi edinme hedefleriyle bağlantılı gerçek cümleleri temsil eder: “Yetkili makamları yasaları çiğneyerek hükümeti devirmeye çalıştıklarından şüphelenilen kişilerin izini sürerken Türkiye cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Çarşamba günü devlete ilave yetkiler veren üç aylık bir olağanüstü hal ilan etti”, “Çarşamba akşamı bir televizyon programına konuşan Erdoğan Türkiye'nin demokrasisini korumak için fazladan güçlere ihtiyaç duyulduğunu ifade etti”, “İsyan bastırılana dek 250'den fazla kişi hayatını kaybetti”, “Erdoğan, Çarşamba günü erken saatlerde ulusal bürokrasiyi hükumete karşı olan güçlerden arındırmak için ne gibi önlemler alınması gerektiğini tartışmak için bir ulusal güvenlik toplantısı düzenledi”, “Darbe girişimine dahil olduğunu inkar eden Gülen, bir zamanlar Erdoğan'ın Amerika'da sürgünde yaşayan müttefikiydi”.

Pathos: Beklendiği gibi, haberin bilgilendirici karakterinden dolayı, pathos, bu konuşmanın eksik bir bileşenidir, ne olumsuz ne de olumlu hiçbir duygusal değer göstermez.

4.3.18. Obama'nın Erdoğan'a Desteği, ABD'nin Türkiye'ye Verdiği Değeri Belirten Bir Hatırlatma

Ethos: Burada da, kaynak bilgi platformu olarak kullanılmıştır. Tüm metin NYT gazetesi yazarı Mark Landler tarafından yazılmış olsa da gazeteyi temsilci yazar ile birarada düşünebiliriz. Kaynağı, aşağıdaki unsurlara sahip olduğu için, ethos'a dayanan temsili ile analiz edebiliriz: güvenilirlik, saygınlık ve kontrol. Güvenilirlik bu durumda dört özellikten sadece üçünden oluşur: uzmanlık, yetkinlik, statü (haber belirli bir alanda

bilgisi olan uzman bir kişi tarafından yazılmış, ve toplumda yüksek prestiji olan NYT çevrimiçi platformunda yayınlanmıştır). Saygınlık, aşağıdaki nitelikleri ortaya çıkaran bir diğer önemli unsurdur: aşinalık ve çekicilik (hedef kitle kaynağı kolayca tanıyabilir ve belli becerilere, gazetenin değerlerine çekilebilir). Bu durumda kontrol, gazetenin gazetecilikte üst düzey bir konumda olması ve takipçi ve bu takipçilerin sadakatini kazanabildiği için otorite faktörüyle temsil edilir.

Logos: Bu durumda iki tür cümle ile gözlemlenir: somut cümleler: “Bay Obama, onu bir prensip ve eylem insanı olarak görmüştür”, “Sayın Obama ile sık sık yaptığı telefon görüşmeleri sona erdi ve Erdoğan, Obama ile artık nadiren konuştuklarını kaydetti”, “Sayın Obama Erdoğan’ı, üst düzey bir idare görevlisinin başarısız bir darbe girişimi karşısında dayanıklılığı için kendisine saygılarını ve Türkiye Cumhurbaşkanı ile ailesinin güvende olmasından dolayı hissettiği rahatlamayı iletmek için aradı”, “Obama, Erdoğan’ı İslam Devleti tehdidine odaklanmaya davet etti”, “Beyaz Saray, Türkiye Cumhuriyeti tarafından Gülen’in Türkiye dönmesiyle alakalı yapılan tartışmalara yorum yapmaktan kaçındı” ve gerçekleşmesi muhtemel olaylarla alakalı varsayım tarzı cümleler: “Bu sefer de aynı şeyi yapması muhtemel”, “Yetkililere göre darbe başarılı olsaydı Türkiye büyük olasılıkla uzun süren bir istikrarsızlık dönemine, hatta belki iç savaşa sürüklenecekti”, “Hatta bu onu İslam Devletine karşı kampanyada daha az güvenilir bir ortak haline getirirdi”.

Pathos: Bu durumda bulunmamaktadır çünkü olumsuz ya da olumsuz duygusal değerler bulunmamaktadır.

4.3.19. Obama Türkiye’deki Darbe Girişiminin Ardında Amerika’nın Olduğu İddialarını Reddetti

Ethos: Bir önceki haberde olduğu gibi, bu haber aynı gazeteci Mark Landler tarafından yapılmış. Tek fark, bu kez tamamen bilgilendiricidir ve hiçbir kişisel yorum katılmamıştır. Bu nedenle, ethos bileşeni aşağıdaki üç unsurdan oluşur: güvenilirlik (kaynağın uzmanlığı, yeterliliği, statüsü ve tarafsızlığı- bunun prestijli bir gazeteci tarafından nesnel bir şekilde yazılmış, bilgilendirici, kanaat içermeyen bir haber olduğu

düşünülürse), saygınlık (gazeteye, hedef kitlesi tarafından yüksek derecede bir aşinalık ve sempati duyulmaktadır) ve kontrol (otorite tarafından gösterilmiştir, çünkü okurlar yazıların sağladığı bilgilere göre hareket etmektedirler).

Logos: Haberlerde yer alan tüm ifadeler, somut cümle türleriyle, son derece bilgilendirici cümlelerle logosu temsil etmektedir: “Cuma günü Başkan Obama, Türkiye'deki başarısız darbe girişiminin arkasında ABD'nin olduğu iddialarını reddetti ve bunların ilişkilere zarar verdiğini söyledi”, “Obama, Beyaz Saray'da düzenlenen bir konferansta”, “Cumhurbaşkanı, ikilinin Salı günü yaptığı görüşmede Obama'nın mesajlarından etkilendiğini söyledi”, “Başkan'ın sözleri, darbe girişiminin ülkeyi kargaşaya sokmasından sonra Türkiye'de oluşan Amerikan karşıtı hassasiyete verdiği en sert karşılıktı”, “Obama darbe girişiminin hukuki yollarla soruşturulması gerektiğini söyledi”, “Cuma günü Obama, kendisini Erdoğan'ın uzun süredir müttefiki olduğunu ifade etti”.

Pathos: Haberler, mesajları reddetme ve endişe gibi çeşitli olumsuz duygusal değerlerle ilişkilendirilmiştir.

4.3.20. Türkiye Medya Organlarını Kapatarak Tasfiyeyi Genişletiyor

Ethos: Güvenilirlik, saygınlık ve kontrol. Özellikle bu konuşmada, güvenilirlik dört niteliği de kapsıyor: uzmanlık, yetkinlik, statü ve tarafsızlık (kaynak, dünya çapında en önemli gazetelerden biridir, oldukça prestijli, siyasi konularda oldukça yetkin ve bilgi sahibi, herhangi bir öznellik katmadan kamu yararına yayınlar yapan bir gazetedir). Saygınlık, kaynağın çekiciliğini ortaya koyan bir unsurdur; aşinalık ve sempati yoluyla gözlenebilir (hedef kitle gazeteyi akılda kalıcı bir farkındalıkla kolayca tanıyabilir ve okuyucuların çoğu bu medya kuruluşuna karşı büyük bir sempati duyabilir). Kontrol otorite tarafından gözlemlenebilir (gazete, insanların belirli bir konuyu görme biçimini yönlendirme kapasitesine sahip, dünyanın en çok takip edilen ve saygılı medya kuruluşlarından birini temsil eder).

Logos: Söylemde kullanılan rasyonel yapıları temsil eder ve bu durumda somut cümlelerle temsil edilir. “Bu ay meydana gelen başarısız darbenin ardından Türk hükümeti Çarşamba günü gazeteler, yayın şirketleri ve televizyon kanalları dahil olmak üzere 100'den fazla medya kuruluşunun kapatılmasını karar verdi”, “Hükümet, darbenin ardından, on binlerce asker, polis memuru, gazeteci, öğretmen ve hükümet çalışanlarını Gülen örgütü ile bağlantılı olmak suçundan görevden uzaklaştırdı”, “İnsan hakları örgütleri, Türkiye'yi çok sayıda gazeteciyi tutuklamakla ve başarısız darbe girişimini muhalefeti susturmak için kullanmakla suçladı”, “2127 general ve 32 amiral de dahil olmak üzere 1000'den fazla ordu mensubu çarşamba günü yayınlanan olağanüstü hal ile birlikte görevden uzaklaştırıldı”.

Pathos: Korku gibi olumsuz tipteki çeşitli duygusal değerlerle bağlandığı gözlenmektedir.

4.3.21. Türkiye ABD ile İlişkileri Korumak için Tonunu Yumuşattı

Ethos: Konuşmacının- bu durumda gazetenin- karakterine dayanan, etkin bir iletişime imkna tanıyor. Adı verilen üç unsurun aşağıdaki özellikleriyle güvenilirliği, saygınlığı ve kontrolü var: uzmanlık, yetkinlik, statü ve tarafsızlık (güvenilirliğin özellikleri) - gazete, bilgilendirici haberler sunma konusunda yetkin ve prestijli bir medya kuruluşudur; aşinalık ve sempati (saygınlığın özellikleri) - kitle kaynağı kolay bir şekilde tanıyabilir ve hatta alınan bilgiyi ve otoriteyi (kontrolün özelliğini) takdir edebilir - kitle kaynağına karşı sadakat gösterebilir.

Logos: Tamamen bilgilendirici bir haberden beklendiği üzere logos, aşağıdaki gibi somut cümle türlerine dayanmaktadır: “Başarısız darbeden bu yana iki haftada, Türk yetkililer ve hükümet yanlısı medya, ABD'nin sözkonusu darbede rol aldığını öne sürerek Amerikan karşıtı düşüncüyü kuvvetlendirdi”, “Yetkililer General Dunford'a ABD'nin darbe girişiminde herhangi bir rol oynayıp oynamadığı konusunda tek bir soru bile sormadı”, “Türklere Obama yönetiminin kaygılarının çok farkında olmasına rağmen, üst düzey Amerikalı yöneticilere bakış açılarını iletceğini söyledi”, “Son günlerde, darbe girişimi sırasında meydana gelenler hakkında yeni ayrıntılar ortaya

çıktı”, “Darbe girişiminin hemen ardından, Sayın Erdoğan ve hükümeti askeri ve devlet kadrolarında geniş bir tasfiyeye başladı, binlerce askeri tutukladı ve onlarca devlet çalışanı Gülen ile bağlantılı oldukları suçlamasıyla görevden alındı”.

Pathos: Haberin bilgilendirici özü nedeniyle, olumlu veya olumsuz duygusal değerleri içeremediğinden eksiktir.

4.3.22. Erdoğan Batı’nın Terörü Desteklediğini Söyledi

Ethos: Gazete burada da, dış bir kaynağın konuşmasının (video formatında) görüntülediği bir platform olarak işlev görüyor (Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayip Erdoğan’ın konuşması). Ethos, konuşmacının karakterine ve okuyucuyla paylaştığı ortak şeylere dayanan çok etkili bir iletişime öncülük ediyor. Bir söylemin kaynağı olarak Türkiye cumhurbaşkanı şu unsurlara sahiptir: güvenilirlik, saygınlık ve kontrol. Uzmanlık, yetkinlik, statü ve tarafsızlık, güvenilirliği arttırmak için bir araya gelmektedir (Kaynak ülke politikasında en önemli pozisyonu işgal eder, çok yüksek bir sosyal statüye sahiptir, her zaman ülkenin durumu hakkında bilgi sahibidir ve konuşmasında “Biz” ifadesini kullanarak tüm toplum dahil eder. Saygınlığı, aşinalık, sempati, yakınlık ve çekicilik özellikleriyle net bir şekilde görülebilir (Konuşmasını oldukça resmi bir kıyafetle yapıyor ve üzerinde Türkiye’nin bir hatırlatıcısı olarak küçük bayrak şeklinde bir broş bulunuyor). Bu da onu izleyiciye karşı fiziksel ve görsel olarak daha çekici hale getiriyor. Ayrıca 'biz' zamiri kullanarak izleyicinin güvenini ve yakınlık seviyesini arttırıyor, böylelikle aynı durumu tecrübe eden izleyenler için kaynakla özdeşleşmesi daha kolay hale geliyor. Kontrol, bu durumda iktidar ve otorite aracılığıyla uygulanan ethos'un üçüncü ve son elemanıdır (cumhurbaşkanı, Türk devletinin Temsilcisidir ve halkın inançlarını yönlendirebilir).

Logos: İki tür mantıksal argüman veya cümle ile temsil aranır Logos’ta: doğru ve mevcut gerçeklere dayanan somut cümleler (“Geçmişte, siz [Batı] terör örgütü PKK liderlerinin Almanya'daki video konferansla konuşmasına izin verdiniz”, “Ülkemizde olağanüstü halin uygulanması Avrupa Birliği prosedürlerine tamamen uygundur”, “3 aylık bir olağanüstü hal ilan etti”, yeni bir aksiyonu tanımlayan ve belirli davranışlarda

kullanılmasını teşvik eden sosyal uygulamalar türü cümleler (“Şimdi size soruyorum: Batı terörizmi destekliyor mu destekliyor mu? Ne yazık ki, Batı terörizmi destekliyor ve darbelerle saf tutuyor”, “Doğu-Batı Almanya dönemine bakmanızı tavsiye ederim”).

Pathos: Tüm konuşma boyunca, suçlamanın olumsuz duygusal değerlerini görmek mümkündür.

4.3.23. Erdoğan, Türkiye'deki Başarısız Darbeyi Atatürk'ün Yerini Almak İçin Kullanıyor

Ethos: Daha önce de belirtildiği gibi, gazete ethos, logos ve pathos temsilleri ile analiz edilebilir ilk ve ana kaynaktır, ancak bazı durumlarda -bu haberde olduğu gibi- asıl kaynak sadece gazetecilerin öznel görüşlerini yazdığı bir kanaldır. Bu haberi yazan gazeteci Tim Arango verilen konuşma çoğunlukla kendi görüş ve varsayımlarını içerdiği için analiz edilecek asıl kaynaktır. Bu nedenle, ethos aracılığıyla kaynağın şu üç unsurdan birine sahip olduğunu görebiliyoruz: güvenilirlik (uzmanlık, yetkinlik ve statü – kaynak çok yetkin bir yazardır ve gazetedeği pozisyonu sebebiyle oldukça bilgi sahibir ve kendine ait yazıları olmalıdır). Saygınlık ve kontrol özellikleri ile tarafsızlık gibi bazı güvenilirlik bileşenlerinin eksik olduğunu görebiliriz ki kaynak tamamen tarafsız, bilgilendirici ve objektif olmadığı sürece değerlendirilemeyecektir.

Logos: Gözlenen mantıksal argümanlar, gazetecinin kendi görüşlerinden yola çıkan, çoğunlukla varsayım tipi cümlelerdir: “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, ülkenin en önemli figürü olarak her zaman modern Türkiye'nin kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk'ün yerini alma hırsı içindeydi”, “Şimdi, başarısız bir darbe girişiminin ardından bunun elde edebilir”, “Bütün bunlar sadece üç hafta içinde gerçekleşti”, “Erdoğan'ın amacı, yalnızca hiçbir şey kaybetmemek değil, aynı zamanda Türkiye tarihinin son periyodunun İslam destekçilerinin elinde olması”, “Başarısız darbenin ardından, daha da büyük bir kazanç sağladı: Ülkeyi Atatürk'ün I. Dünya Savaşı'ndan sonrasında kurtardığı gibi kurtardığına olan inanç”, ancak somut cümleler de bulunmaktadır: “Türk televizyonu darbe gecesindeki kahramanca eylemlerle ilgili bir dizi hikaye yayınladı”, “Orada isyancı askerler tarafından öldürülen sivillerin ardından,

köprünün adı değiştirildi”, “Ankara’da, iktidara gelmeye çalışan ordu tarafından tanklarla işgal edilen bir meydana demokrasinin sembolü olarak yeni bir ad verildi”, “Hükümet yanlısı basın yayın organları darbeye ilgili çok fazla yayın yaptı, darbe kurbanları ulusal kahramanlar olarak ilan edildi ve devlet kanalı bununla ilgili bir belgesel hazırlıyor”, “İstanbul’un Asya yakasında, bir köpek barınağının yakınında bulunan, hainler mezarlığı olarak adlandırılan çakıllı bir arzide öldürülen darbecilere mezarlar kazıldı”).

Pathos: Tüm konuşmanın olumsuz duygusal değerini tespit edebiliriz: ironi.

4.4. Jurnalul Național Internet Gazetesi – Romanya – www.jurnalul.antena3.ro

Jurnalul Național, Dan Voiculescu liderliğindeki INTACT Medya Grubunun bir parçası olan ve aynı zamanda popüler televizyon kanalı Antena 1'i de içeren bir Romen gazetesidir. Gazete 1993 yılında açılmıştır. Gazete, Romanya'daki herhangi bir gazetenin en yüksek tirajlarından biri olan 250.000 kopya tirajına sahip ve kağıdın çevrimiçi formatı da ülkedeki en popüler yayınlardan biridir. Jurnalul Național, 1993 yılında Romanya'da tanınmış medya girişimcileri olan iki gazeteci Marius Tuca ve Dan Diaconescu tarafından kurulmuştur. Gazetenin siyasi yazıları kısmen, eski Doğu Bloğu ülkelerinde kilit idari pozisyonlarda bulunan “Nomenklatura” üyeleri tarafından sağlanmaktadır. 1995 yılında yayın, tartışmalı bir işadamı ve eski üst düzey bir politikacı olan Dan Voiculescu ailesine ait olan Intact Media Group'un mülkiyetine geçmiştir. 9 Kasım 1998'de, gazete sabit sayfalarda yapılandırılmış bir biçimde yayınlanmaya başladı: Politika, Haberler, Etkinlikler, Görüşme ve ayrıntılı yazışmalar, Spor, Dünya ve Skandal Gerçekler. 7 Mayıs 2001'de, gazete, biçimini ve grafiklerini tekrar değiştirdi ve İngiliz gazete The Guardian'inkine benzer bir formata döndü. 31 Mayıs 2010'da, Jurnalul Național gazetesi, kolaylıkla taşınabilen herhangi bir kitaplıkta saklanabilen biraz daha küçük kitaplar olan Pocket Book koleksiyonunu başlattı. Bir kitabın fiyatı 5 lei'dir. Kitap her ay çıkmaktadır.

4.4.1. Türkiye: Kamu Kanalı Sıkıyönetim İlanını Duyurdu

Ethos: İletişimin kaynağı, Romanya'da tanınmış ve güvenilir bir gazete olan jurnalul.ro tarafından temsil ediliyor. Ethos, konuşmacının / yazarın karakterine ve izleyicilerle paylaştığı ortak şeylere dayanan etkili bir iletişime imkan tanıyo. Kaynak olarak, Jurnalul National gazetesinin aşağıdaki dört özelliğinden dolayı güvenilirliği vardır: uzmanlık (dünyanın her yerindeki muhabirleri ile saygın bir gazetedir), yeterlilik (gazetenin tarihi, zaman içinde yetişen bir yeterlilik düzeyi sunar) , statü (gazete ülkenin en büyük ve en çok ziyaret edilen gazetesidir) ve tarafsızlık (gazete olarak, nesnel ve tarafsız bilgi sunar). Saygınlık unsuru aşinalık (kaynak halk tarafından anında tanınabilir) ve sempatiyle (ülkedeki en büyük gazete olduğu için, insanlar tarafından beğenilir ve nüfusun çoğu tarafından okunmaktadır) temsil edilir.

Logos: Söylemde kullanılan rasyonel yapıları gösterir ve dört tip mantıksal argümana ayrılır. Bu durumda, mesaj tamamen somut cümlelerden oluşuyor: “Türk kamu televizyon kanalı cuma gecesi, Silahlı Kuvvetler’in bölgede hareketi kısıtlayacak sıkıyönetim ilanını duyurdu”, “Türkiye başkenti Ankara semalarında jetlerin alçak mesafeden uçmasının ardından”.

Pathos: Söylemin iletilen mesajların taşıdığı duygusal değerleri göstermektedir ve bu durumda söylem, olayın neden olduğu korku ve belirsizlik ile temsil edilen olumsuz değerlere dayanır.

4.4.2. TURKİYE’DE DARBE: Ordu Gücü Ele Geçirdiğini Açıkladı

Ethos: Önceki haberde olduğu gibi, bu haber, tamamen bilgi niteliğindedir, herhangi bir görüş belirtmeemkte ve herhangi bir yayıncıya ait değildir. Bu nedenle kaynak, eğitimli gazeteciler tarafından sağlanan bilgilerle birlikte www.jurnalul.antena3.ro gazetesi olarak kabul edilir. Ethos aracılığıyla kaynağı güvenilirliği olan bir kaynak olarak analiz edebiliriz (bu çok iyi bilinen bir gazetedir, dünyada yaşanan olaylarla alakalı bilgilendirme yapar ve dünya çapında başarılı muhabirlerlr çalışır), (uzmanlık, yetkinlik, statü ve tarafsızlık nitelikleri) ve saygınlık

(gazeteye, ülkedeki en tanınmış ve beğenilen medya kuruluşlarından biri olarak bir dereceye kadar tanındıklık ve sempati duyulmaktadır).

Logos: “Türk ordusu, cuma gecesi, ülkedeki düzenini yeniden sağlamak için yönetimi ele geçirdiğini açıkladı”, “Ankara ve İstanbul’da hem karada hem de havada büyük miktarda silahlı kuvvet konuşlandırması yapıldı”, “1997’de, Türk ordusu hükümeti post-modern darbeye zorlamıştı”, “Ordunun Türkiye’de en son tam iktidara gelmesi 1980’de, ülkenin anayasasının askıya alınmasıyla gerçekleşmişti”.

Pathos: Olumsuz değerler, bahsedilen olayın doğası ve geçmişe ait benzer olaylar nedeniyle korku ve belirsizlik duygulara sebep olması nedeniyle baskındır.

4.4.3. TÜRKİYE’DE DARBE: Erdoğan Halkı Darbeye Karşı Çıkmak için Sokağa Çıkmaya Davet Etti

Ethos: Kaynak, Jurnalul National gazetesidir, ancak metnin tamamının yalnızca Türkiye cumhurbaşkanının açıklamalarının basit bir listesi olması nedeniyle, kaynak olarak onu görebiliriz. Ethos aracılığıyla, kaynak güvenilirlik (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı’nın yüksek konumu nedeniyle yetkinlik ve statü), saygınlık (aşinalık ve sempati - nedeniyle - okuyucular bu kişiyi tanıyabilir ve bazıları kaynağa karşı sempati duymabilir) ve kontrol (kaynak Türkiye Cumhuriyeti’nin en yüksek gücünü ve otoritesini temsil eder).

Logos: Yeni bir eylem türünü tanımlayan ve belirli davranışlarla kullanımını teşvik eden bir sosyal uygulamalar türü cümleleri içerir: “Halkımızdan, tüm dünyayadan, meydanları doldurarak isyancılara gereken cevabı vermelerini istiyorum”, “Bu darbe asla başarılı olamayacak. Er ya da geç püskürtülecek. Ankara’ya döneceğim”.

Pathos: Kaynaktan gelen olumsuz duygusal değerlerle analiz ediliyor: suçlama, sözlü saldırı ve şiddete teşvik.

4.4.4. TÜRKİYE’DE DARBE: Obama Sukunet Çağrısı Yaptı ve Seçilmiş Hükümetin Desteklenmesi Gerektiğini Söyledi

Ethos: Bu haberde, kaynak olan Jurnalul National gazetesi, ikinci plana düşüyor ve Amerikan başkanı Barack Obama'nın konuşması için bir yayın platformu görevi görüyor, bu yüzden ana kaynak olarak onu görüyoruz. Ethos aracılığıyla, kaynak güvenilirdir: (Amerika Birleşik Devletleri Başkanı'nın yüksek konumu nedeniyle); ayrıca (yetkinlik, statü ve tarafsızlık) ve olayın yönettiği ülkede gerçekleşmemesi nedeniyle görülebilir, dışarıdan bir katılımcı olmak, onu nesnel olmaya yönlendirir; saygınlık (aşinalık ve sempati - okuyucular bu kişiyi tanıyacaktı ve bazıları kaynağa karşı gerçekten sempati duyabilir) ve kontrol (kaynak, ABD'deki en yüksek gücü temsil ediyor).

Logos: Yeni bir eylem türünü tanımlayan ve belirli davranışlarla kullanımını teşvik eden sosyal pratik türü cümleler içerir: “darbe girişiminde bulunanlar gözaltında tutulmalıdır ve şiddet ve kan dökmekten kaçınılmalıdır”, “tüm partiler demokratik yollarla seçilmiş hükümeti desteklemelidir”, “Dışişleri Bakanlığı, ABD vatandaşlarının Türkiye topraklarında güvenliğine büyük ölçüde önem verecek”.

Pathos: Söylemin iletilen mesajı barış, sakinlik ve destek gibi olumlu duygusal değerlere nasıl bağladığını göstermektedir.

4.4.5. TÜRKİYE'DE DARBE: Silahlı Askerler Teslim Olmaya Başladı

Ethos: Konuşmacının - bu durumda da gazetenin karakterine dayanan, etkili bir iletişim kurmaya olanak sağlar. Adı verilen üç unsurun aşağıdaki özellikleriyle güvenilirliği, saygınlığı ve kontrolü vardır: uzmanlık, yetkinlik, statü ve tarafsızlık (güvenilirliğin özellikleri) - gazete, bilgilendirici haberler sunma konusunda yetkin ve prestijli bir medya kuruluşudur; aşinalık ve sempati (saygınlığın özellikleri) - okuyucu kaynağı kolay bir şekilde tanıyabilir ve hatta elde edinilen bilgiyi ve otoriteyi (kontrolün özelliğini) takdir edebilir - bu da okuyucuyunun kaynağa karşı sadakat duymasına neden olur.

Logos: Somut cümle türlerine dayanmaktadır: “Cuma'yı Cumartesi'ye bağlayan gece bir grup silahlı adam, Türkiye'de iktidarı ele geçirdiklerini açıkladı ve bu Ankara ve

İstanbul'da çok sayıda insanın yaralanmasına ve ölümüyle sonuçlandı", "Hükümet hemen reddetti", "İstanbul'daki Boğaziçi Köprüsü'nün sarsıcı fotoğrafları sosyal ağlarda dolaşmaya başladı", "Tanklar köprüden ve tüm şehirden çekildi", "Bir Türk en az 60 kişinin hayatını kaybettiğini söyledi ve Adalet Bakanlığı, şimdiden silahlı kuvvetlerin 754 üyesinin tutuklandığını ifade etti".

Pathos: Gözlemlenen duygusal değerler, ölüm, terör ve yenilgi gibi olumsuzdur.

4.4.6. TÜRKiYE'DE DARBE: Dışışleri: Türkiye'de Kayıtlı Romen Vatandaşları Arasında Yaralanan Yok

Ethos: Gazete burada da, dolaylı bir kaynaktır ve Romanya'daki çok önemli bir kurum olan Dışışleri Bakanlığı yayınına ev sahipliği yapmaktadır. Bir kaynak olarak, bakanlığın güvenilirliği (uzmanlık, yetkinlik, statü ve tarafsızlık - Romanya halkına ve azınlıkların haklarını korumak ve onlara destek sunmak amaçlı kurulan bir kurumdur), saygınlık (aşinalık ve sempati özellikleri bulunan bir kurumdur, zira ülkede-dolayısıyla okuyucular tarafından da- yüksek saygı gören bir kurumdur), ve kontrol (güç ve otorite - Bakanlık ceza verme, ödüllendirme, karar verme ve başkalarının eylemlerine yön verme yetkisine sahiptir ve okuyucu az ya da çok sadakat gösterir).

Logos: Somut cümleler ("şuana dek, ülkedeki darbe girişimi sonucunda Türkiye'de bulunan Romen vatandaşları arasında mağdur olan ya da yaralanan yoktur", "Güvenlik koşulları elverişli hale gelir gelmez, İstanbul'daki Romanya Başkonsolosluğu ekibi, Romanya vatandaşlarına tesislerinde yardım sağlamak için İstanbul Atatürk Uluslararası Havaalanı'na gitti", "Bugüne kadarı Dış işleri Bakanlığı Çağrı Merkezi ve doğrudan diplomatik misyon ve konsolosluk ofisleri aracılığıyla yaklaşık 400 telefon görüşmesi yapıldı") ve sosyal uygulama türü cümleler ("Türkiye topraklarında bulunna vatandaşlar gerekmedikçe seyahat etmekten kaçınmalı ve evlerini ya da kaldıkları bölgeyi terketmemelidir", "Konsolosluk yardımının uygun şekilde verilmesi ve taleplerin yerine getirilmesi için Romen vatandaşlarına Dışışleri Bakanlığı, yeşil hattı ve e-posta adresini sunmaktadır").

Pathos: Analiz edilen duygusal değerler tamamen olumludur: destek, sakinlik ve güvence.

4.4.7. Ponta: Dün Gece, Türkiye Gerçek Vatandaşların Ülkesi Olduğunu Gösterdi

Ethos: www.jurnalul.antena3.ro, burada da, eski Romanya Başbakanı Victor Ponta'nın konuşması için bir platform görevi görmüştür. Ethos'un özelliği, güvenilirliği kapsamaktadır (statü ve yetkinlik, eski konumuna ve asıl siyasi konumuna bağlı olan özellikleridir, ancak eski Başbakan'ın Türkiye'ye karşı güçlü bir hayranlık duyduğu biliniyor. Bu da onun üzücü olayla alakalı yorumlarını oldukça öznel kılmaktadır; bu nedenle uzmanlık ve tarafsızlık özellikleri bulunmamaktadır ve saygınlık (tanıdıklık ve sempati - kaynak ülke nüfusunun büyük çoğunluğu tarafından tanınır ve bunların arasında siyasi destekçiler de vardır).

Logos: Varsayımlar tipi cümle çeşitleri mevcuttur: “dün gece Türkiye gerçek vatandaşların ülkesi olduğunu gösterdi”, “gururlu ve onurlu insanlar dışarı çıktı; Ülkeleri için tanklarla savaştılar”, “ABD ve Avrupa'nın, itaatkar hizmetkarlara değil meşru ve cesur ülkelere ve politikacılara saygı gösterdiğinin bir başka kanıtı” ve yeni bir hareketi teşvik etmek için kullanılan değer tipi cümleler: “o ülke ve o lider hakkında bize söylenenlerin yalan olduğunu anlayabiliyoruz. Bu sadece klasik bir manipülasyon”, “Ve ulusal gururun ve özgürlük için birliğin ve temel hakların ne demek olduğunu öğreneceğiz”.

Pathos: Analiz edilen duygusal değerler tamamen olumludur: hayranlık ve destek.

4.4.8. Türk Darbesinin Sırrı; Her Şeyi Erdoğan Planlamış Olabilir

Ethos: www.jurnalul.antena3.ro tarafından sunulan tüm önceki haberlerden farklı olarak, burada sunulan iletinin tamamı, oldukça öznel olan iddialardan, varsayımlardan ve teorilerden oluşmaktadır. Mesaj farklı olsa bile, kaynak aynı kalıyor, bu nedenle ethos aracılığıyla kaynağı güvenilirliği olan kaynak olarak analiz edebiliriz

(çok iyi bilinen bir gazetedir, ülkedeki en iyi gazetecilerden bazılarıyla çalışan, uzun bir geçmişe sahip, okuyucuları dünyada olup bitenlerden haber eden bir gazetedir) (yeterlilik ve statü niteliğine sahip) ve saygınlık (gazete, ülkenin en tanınmış ve beğenilen medya kuruluşlarından biri olarak bir dereceye kadar yakınlık ve sempatiye sahiptir)

Logos: Söylemde kullanılan mantıksal argümanları / rasyonel yapıları gösterir ve bu durumda, genel olarak varsayım tipi cümlelerle temsil edilir: “Cuma günü başarısız darbe girişimini Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan düzenlemiş olabilir”, “Erdoğan askerlerin planını ortaya çıkaran gizli bir servisten bilgi alacaktı”, “Erdoğan izole görünüyor, bilgiler tatilde olduğu ve özel bir uçakla kaçtığını gösteriyor. Her şey ayarlanmış görünüyor”, “Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan ilginç hamle: Facetime'da CNN Türk'e bağlanarak halkı sokağa çağırdı. ancak halk orduyu yenebilir”, “Takipçileri Türkiye'deki başarısız darbeden sorumlu tutulan ABD'li Müslüman din adamı Fethullah Gülen halkın askeri müdahalelere olumlu gözle bakmaması için planlanmış olabileceğini söyledi.

Pathos: Tamamen tek bir olumsuz duygusal değere dayanıyor: karalama.

4.4.9. Türkiye: Başarısız Girişimin Bilançosu 290 Ölü

Ethos: Uzmanlık, yetkinlik ve statü (personeli çok iyi eğitilmiş, iyi bir kariyer geçmişine sahip ve bilgili olan, oldukça popüler ve saygın bir gazete) ve tanıdıklık ve sempati ile saygınlık (ülkede herkes tarafından tanınabilir ve sadık bir okuyucu kitlesi vardır) ile analiz edebiliriz.

Logos: Bu durumda, bir şeyi varolduğunu, kanıtlamak için kanıt kullanarak, anlayışı arttırmak için medya iletişiminin farkındalık, bilgi, iletişim hedefleriyle bağlantılı gerçek verileri temsil eder: “Türkiye Dışişleri Bakanı Pazar günü öğleden sonra Türkiye'deki başarısız darbe girişiminin bilançosunun 290'a ulaştığını, Sabiha Gökçen Havaalanı yakınlarında silahlı çatışma yaşandığını söyledi”, “TC Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, Öldürülenlerin 100'den fazlasının silahlı

kişiler arasında olduğu ve toplam yaralananların sayısının 1.400'den fazla olduğu söylendi”, “Türk makamlarca bildirilen önceki raporda 265 kişinin öldüğü ve 1.440 kişinin yaralandığı belirtildi”, “Erdoğan İstanbul'a döndü. Atatürk Havalimanı'nda sevenleri tarafından karşılandı” ,“Pazar günü bir cenaze töreninde yaptığı bir konuşmada, destekçilerini önümüzdeki hafta da sokakları doldurmaya davet etti”, “Şimdiye kadar, generaller ve diğer üst düzey memurlar dahil olmak üzere yarısı asker darbe girişimine katılan 6.000'den fazla kişi tutuklandı ve Türkiye adalet bakanı tutuklananların sayısının artacağını belirtti”.

Pathos: Bu özel bilgilendirici haberde, değerler taraflardan herhangi birine (olumlu ya da olumsuz) eğilimli değildir, tarafsızdır.

4.4.10. Türkiye’de Başarısız Darbe Girişimi: 103 General ve Amiral Tutuklandı

Ethos: Gazete, bu haberle yeniden ön plana çıkıyor, olayla ilgili bir medya aracı olarak hareket ediyor ve güvenilirlik (uzmanlık, yetkinlik, statü, tarafsızlık - tüm bu özellikler gazetenin popülerliğinden, öneminden ve takip edilmesinden kaynaklıyor) ve saygınlık (yakınlık ve sempati - gazetenin öneminden ve halka büyük ıoranda ulaşmış olmasından) özellikleriyle ethosla analiz edilebilir.

Logos: Bilgi ve farkındalığa odaklanan somut cümle tipleriyle temsil edilmiştir: “Türkiye'deki başarısız darbeye yönelik soruşturmada en az 103 Türk general ve amiral tutuklandı”, “resmi bir rapora göre Cuma'yı Cumartesi'ye bağlayan gece gerçekleşen ve en az 290 kişinin ölümüyle sonuçlanan darbe girişiminde yer almaktan suçlanıyorlar”, “Uluslararası camia Türkiye'yi yaygın baskıların kışkırtmasına karşı uyardı”, “Türk makamları Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a yakınlığıyla bilinenen vaiz Fethullah Gülen'le bağlantısı olduğundan şüphelenilen askerler ve hakimleri tutuklayarak baskıyı daha çok arttırıyor”, “Erdoğan Pazar günü bütün devlet kurumlarından isyan virüsünü ortadan kaldıracığını söyledi”, “Türk ordusu içinde toplam 359 general ve amiral var”, “Şu an hem ordudan hem de hakimlerden 6000'den

fazla kişinin tutuklandığı biliniyor. Aynı zamanda, ülke genelinde 8000'den fazla polis personeli görevden alındı”.

Pathos: Söylemin mesajı çeşitli duygusal değerlere nasıl bağladığını gösteriyor; bu durumda, keder, endişe, belirsizlik.

4.4.11. Türkiye’de Askeri Darbe ve Muhaliflere Baskı Zamanı

Ethos: Bu haber, www.jurnalul.antena3.ro’da analiz geliştirmede bir yazar tarafından yazılan ilk metindir. Bu farklı özellik, gazeteyi ikincil kaynak durumuna getirirken, yazarı analiz edilmesi gereken birincil kaynak olmasını sağlar. Bu nedenle, ethos aracılığıyla kaynağın güvenilirliğe sahip olduğu kabul edilebilir (uzmanlık, yetkinlik, statü - bu kadar önemli bir medya kuruluşunda yazan bir gazeteci gazetecilik dünyasından özel bir konumda olmalı ve yüksek seviyede bilgi ve birikim sahibi olmalıdır) ama saygınlık ve kontrol öğeleri bulunmamaktadır (çok büyük bir izleyici kitlesinin parçası olmadıkça, geniş kitle kaynağa aşina olamaz veya sempati duymaz).

Logos: Mesajda kullanılan mantıksal argümanlar ve söylemin bir gazetecinin kişisel görüşleri olduğunu göz önünde bulundurursak mevcut cümlelerin varsayım tipi cümleler olduğu sonucuna varılmıştır. (“İŞİD saldırıları, Brexit seçimleri ve Nice katliamının yanı sıra başarısız olan darbe girişimi Türkiye’deki siyasi krize özel bir boyut getirdi”, “Bu, cumhurbaşkanının Rusya’dan özür dilemek, İsrail ile ilişkileri normalleştirmek ve Şam’la ilişkilere başka bir biçimde yaklaşmak gibi son zamanlardaki davranış değişikliklerini açıklıyor”, “Darbe 4 saat gibi kısa bir sürede son bulmasına rağmen çok ciddi sonuçları olacak zira başbakan batılı müttefiklerden daha az diplomatik talepler bekliyor ve muhalifleri bastırmaya yönelik özel politikalar da umuyor”, “Türkiye cumhurbaşkanı ABD’de yaşayan ve cuma günü meydana gelen isyanlardan sorumlu olmakla suçlanan din adamı Fethullah Gülen’in iade talebini herhangi bir kanıt göstermeden yapma riskini alabilir mi? Cevap evet...” , “Her durumda bir cumhurbaşkanının halkını internet üzerinden sokaklara çağırarak kendini kurtarmasının darbe tarihinde özel bir yeri olacak” ,“Eylem amacına ulaşamadı ve TSK genel başkanı Başbuğ’un ömür boyu hapis cezası almasına neden oldu”).

Pathos: Mesajın olumlu ya da olumsuz belirli duygusal değerlere nasıl bağlandığını gösterir ve bu özel örnekte, çoğunlukla olumsuzdur: suçlama, huzursuzluk, belirsizlik ve şüphe.

4.4.12. Erdoğan: Türkiye İdam Cezası Konusundaki Uluslararası Taahhütlerini Geri Çekebilir

Ethos: Kaynak daha önce de belirtildiği gibi, Jurnalul ulusal gazetesi, ancak metnin tamamı yalnızca Türkiye'nin cumhurbaşkanının açıklamalarının basit bir listesi olduğu için, kaynak olarak onu kabul edebiliriz. Ethos aracılığıyla, kaynak güvenilirlik (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın yüksek konumu nedeniyle yetkinlik ve statü), saygınlık (aşinalık ve sempati - nedeniyle - okuyucular bu kişilere aşina olacaklardır ve bazıları kaynağa karşı sempati duyabilir) ve kontrol (kaynak Türkiye Cumhuriyeti'nin en yüksek gücünü ve otoritesini temsil eder).

Logos: Söylemde kamuoyunun ilgisini artırmayı amaçlayan değer tipi cümlelerle temsil edilmektedir: “Amerika Birleşik Devletleri'nde ölüm cezası var mı? Rusya'da? Çin'de? Dünyanın birçok yerinde var mı? Avrupa Birliği ülkelerinde yok. Hükümetimizden önce, biz (Türkiye) ölüm cezasını kaldıracak bir taahhüt imzaladık, ancak imzalar geri çekilebilir”, “Parlamentonun bu kararı vermesine izin vereceğiz”, “Türkiye bir demokrasi ve hukuk devletidir. Demokrasi ve hukuk devletlerinde, halkın taleplerini görmezden gelemesiniz”, “Bir erkek olarak (...) Size kararımı söylüyorum: Onaylıyorum”).

Pathos: Tüm söylemin iletilen mesajı, yoğunlukta değişebilen belirli bir duygusal değere nasıl bağladığını gösterir: gerginlik, panik, korku.

4.4.13. 15.000'den Fazla Eğitim Çalışanı Görevden Alındı; Gülen'le İlgili Medya Kanallarının Lisansları İptal Edildi

Ethos: Bilgilendirici bir platform olarak çalışan gazete, güvenilirlik, saygınlık ve kontrol (uzmanlık, yetkinlik, statü, tarafsızlık, aşinalık, sempati ve güç özellikleri) tarafından analiz edilebilir - çünkü çok iyi bilinen, tecrübeli, bilgi sahibi ve kolaylıkla

tanınabilen bir medya kuruluşudur ve okuyucuların fikirlerini değiştirebilir ve davranışlarına yön verebilir.

Logos: Beklenildiği gibi, gazetenin bilgi niteliğindeki karakterinden dolayı logos, bilgilendirme amacı olan somut cümleleri temsil etmektedir: “Milli Eğitim Bakanlığı Salı günü ABD’de bulunan vaiz Gülen ile bağlantısı olduğundan şüphelenilen yaklaşık 15.200 çalışanın açığa alındığını açıkladı”, “Ayrıca Yükseköğretim Kurulu adlı organ, bazı fakültelerde 1.577 dekanın istifasını istedi”, “Buna karşılık Türkiye Radyo ve Televizyon Yüksek Kurulu, vaiz Gülen’e yakın tüm radyo ve televizyon istasyonlarının lisanslarının geri alındığını açıkladı”, “Gülen örgütüyle alakalı olduğu düşünülen 34 gazetecinin basın kartlarına el kondu”, “en az 25.000 memur açığa alındı veya işten çıkarıldı ve askerler ve hakimlerin de aralarında bulunduğu tutuklu kişilerin sayısı 7500’e yükseldi”.

Pathos: Metnin son derece bilgilendirici karakteri nedeniyle bu durumda belirli bir duygusal değer göstermez.

4.4.14. Türkiye'deki Karmaşa, Turizm Sektörünün İçinde Bulunduğu Krizi Derinleştirecek

Ethos: Daha önce analiz edilen haberlerin çoğunda olduğu gibi, kaynak tamamen bilgilendirici gazete tarafından temsil edilmekte ve bu, kaynağın güvenilirlik(uzmanlık, yetkinlik, statü ve tarafsızlık- çünkü çok profesyonel bir gazetedir,ülkede medya organlarına liderlik etmektedir ve halkı bilgilendirme misyonu vardır) ve saygınlık (halktan kaynağa karşı aşinalık ve sempati vardır) gibi özelliklere sahip olması nedeniyle ethos yoluyla analiz edilmesini gerektirmiştir.

Logos: Bilgi ve farkındalık odaklı hedeflerle somut cümlelerle temsil edilmektedir ve bu durum tam olarak belirtilen cümle türlerini içermekten farklı değildir (“Türkiye'deki son darbe girişimi, zaten zayıflamış olan turizm sektörüne yeni bir darbe vurdu ve ayrıca havayolu şirketlerini, havaalanlarını, tur işletmecilerini etkileyeceği de uzmanlar tarafından dile getirilmektedir.”, “Ekonomistler, turizm gelirlerinin bu yılın çeyreğinde azalacağı ve bununTürkiye'ye yaklaşık 8 milyar dolara mal olacağı ve kredi

notundan en az yarım puan düşeceği konusunda da uyarıda bulundular”, “Sadece Haziran ayında, hava yoluyla gelen yabancı yolcu sayısı% 29 oranında azaldı. 2016'nın ilk yarısında bu düşüş % 12 idi”, “2018'de yeni bir havaalanı açılacak. İstanbul: İlk etapta, 80 milyon yolcu yeni havalimanından faydalanabilecek, daha sonra sayı150 milyona ulaşacak”, “Şimdiye kadar, Türkiye'nin turizm endüstrisi, İstanbul'daki intihar saldırıları ve Rusya ile ilişkilerin kötüleşmesinin ardından birçok zorlukla karşı karşıya kaldı”, “Türkiye'yi ziyaret eden yabancı turist sayısı Nisan ayında% 28 oranında azaldı. Bu, son 17 yıldaki resmi verilere göre en düşük orandı”).

Pathos: Mesajın endişe ve talihsiz gibi belirli duygusal değerlerle nasıl bağlantılı olduğunu göstermektedir.

4.4.15. Türkiye: Olağanüstü Hal: İlk Etkiler

Ethos: Bilgilendirici mesajın tek kaynağı olan çevrimiçi gazete yine ön plandadır. Uzmanlık, yetkinlik, statü, tarafsızlık, aşinalık ve sempati ile temsil edilen güvenilirlik ve saygınlık özelliklerine sahiptir.

Logos: Bilgilendirici bir etkiye sahip somut cümleleri gözlemleyebiliriz. “Türkiye olağanüstü hal ilanını takiben,daha önce Fransa'nın da yaptığı gibi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini geçici olarak askıya alacaktır”, “Adalet Bakanı Bekir Bozdağ dün Reuters’e verdiği demeçte yeni bir askeri darbe girişimini önlemek için olağanüstü hal ilan edildiğini söyledi”, “Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Çarşamba günü yaptığı açıklamada, Türkiye'deki üç aylık olağanüstü hal durumunun kurulduğunu belirterek bunun yetkililerin daha hızlı hareket etmesine olanak sağlayacağını ve başarısız darbe girişiminin sorumlularının daha etkili bir şekilde adaletle teslim edilmesine yardımcı olacağını belirtti”, “Yaklaşık 60.000 asker, polis memuru, hakim, memur ve öğretmen, 80 milyon nüfuslu ülkede gerginlik yaşanmasına neden olan darbeye ilişkili oldukları gerekçesiyle açığa alındı veya göz altına alındı”, “Fransa, geçen yıl 13 Kasım’da yapılan Paris saldırılarını takiben olağanüstü hal ilan etmişti”.

Pathos: Bu durumda mesajla bağlantılı duygusal değerler, olumsuzdur: endişe, acil durum, belirsizlik.

4.4.16. Türkiye: 11 Bin Pasaport İptal Edildi ve Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alayı'ndan Yüzlerce Kişi Tutuklandı

Ethos: Görüldüğü gibi, kaynak yakınlık ve çekicilik dışında tüm özellikleri ile güvenilirlik ve saygınlığa sahiptir (çok bilgili ve donanımlı bir kaynaktır, halkın çoğunluğu tarafından bilinir ve sadık bir okuyucu kitlesi vardır; farkındalığı artırmak gibi objektif bir hedefi vardır).

Logos: Somut cümleleri gözlemleyebiliyoruz: “Türkiye, başta devlet memurları olmak üzere yaklaşık 11.000 kişinin pasaportlarını iptal etti”, “Toplamda 11.000 pasaport askıya alındı. Bunlardan çoğu hizmet pasaportu, eski milletvekillerinin yeşil kartları, belli devlet adamları ve belediye başkanları, sporcular, uluslararası organizasyon üyeleri veya bunların aile üyelerinin pasaportlarıydı”, “Hükumete yakın kaynaklar pasaportları iptal edilen insanların saklanmaya çalıştıklarını, bazıları hakkında gözaltında tutulduğunu söyledi”, “Ek olarak, yaklaşık 300 Cumhurbaşkanlığı Muhafızı üyesi gözaltına alındı. 283 asker Ankara'daki cumhurbaşkanlığı sarayı muhafız alayının bir parçasıydı”.

Pathos: Mesajın nasıl aşağıdaki gibi olumsuz değerlere eğilimli olduğunu gösterir: belirsizlik ve kaygı.

4.4.17. Sultan Uzakta, Aptallar Aramızda

Ethos: Haberin bir gazeteci tarafından yazıldığını göz önüne alarak - İon Bălan - çevrimiçi gazeteyi yazarın metnini ortaya koymak için bir platform olarak kullanması nedeniyle gazeteyi kaynak olarak ikinci plana alıp, kaynağı yazar olarak ethos aracılığıyla inceleyebiliriz. Kuşkusuz, kaynak güvenilirlik (gazetecilik dünyasındaki yüksek konumu nedeniyle uzmanlık, yetkinlik, statü, editör olması, çok iyi bir bilgi düzeyine ve geçmiş deneyime sahip olarak fikirlerini ifade etmesi) özelliğinin sahiptir.

Logos: Alınan sonuçlara ve görüşlere dayanarak varsayım cümlelerinin tanımlanmasına olanak sağlar. “Geçtiğimiz birkaç günde yaşananlar, saldırganların Batılıları meşgul ettiğini ve böylece Türkiye hakkında daha fazla endişelenmemeleri

fikrini ortaya koydu”, “Büyük sorun terörist saldırıların daha önce olduğu gibi Arap ülkelerinde gerçekleşmemesi ve gelişmiş Avrupa ülkelerinde olmaya başlaması”, “Türk ortağının görevini devraldığı ancak açıkça görevini yapmadığı bu şartlar altında, Avrupa terörist saldırılarla sarsıldığı için NATO bununla çabucak başa çıkmak için bir strateji geliştirmeli”, “Türk vatandaşları, laik ilkelerin savunulması için mücadele etmeli, çünkü Atatürk'ün cumhuriyeti ilan etmesinden sonra, bu insanlar sürekli olarak demokrasi yolunu takip ettiler”, “Erdoğan'a gelince Trump, Merkel, Holland, Sarkozy ve Berlusconi'den oluşan çağdaş politikacıların yanında yerini almalı”.

Pathos: Söylemin iletilen mesajı şüphe, suçlama ve olası hakaret gibi olumsuz değerlere nasıl bağladığını göstermektedir.

4.5 La Razón Online Gazetesi – İspanya – www.larazon.es

La Razón, İspanya'nın Madrid kentinde kurulmuş günlük bir gazetedir. İspanya'nın günlük gazeteleri arasında altıncı, Madrid'in günlük gazeteleri arasında ise dördüncü en yüksek tiraja sahiptir. İlk kez 1998 yılında çıkarılan La Razón gazetesi bugün İspanya'daki en yaygın günlük gazetelerden biri olup, İspanya ekonomisi, politikası ve toplumu hakkında haberler için lider bir referans noktası haline gelmiştir. Toplumun temel bel kemiği olarak aileye açık bir şekilde bağlılığı olan, ünlü köşe yazarlarının ve editör ekibinin çalıştığı, prensipleri ve değerleri olan bir gazete olarak kabul edildi. La Razón'ın dijital baskısındaki sürekli haber güncellemeleri ve sosyal ağlardaki varlığı, medya arenasında ününün artmasını, okuyucu ve takipçilerinin çoğalmasını sağlamaktadır.

4.5.1. Türkiye’de Darbe

Ethos: İletişimin kaynağı tanınmış ve güvenilir bir gazete olan [larazon.es](http://www.larazon.es) tarafından temsil edilmektedir. Ethos, konuşmacı ile yazarın karakterine ve izleyicilerle paylaştığı ortak şeylere dayanan duygusal iletişim kurmaya yol açar. Bir kaynak olarak, La Razón gazetesi aşağıdaki dört özelliğinden dolayı güvenilirlik sunar: uzmanlık (dünyanın farklı noktalarından gazeteci muhabirlerle beraber çalışmaları), yetkinlik

(gazetenin tarihi, zamanla büyüyen bir yetki düzeyi sunar), statü (ülkesinin en büyük çevrimiçi gazetelerinden biri olması) ve tarafsızlık (bir gazete olarak, objektif ve tarafsız bilgi iletme zorunluluğu vardır). Saygınlık unsuru aşinalık (kaynak halk tarafından anında tanınabilir) ve sempati (ülkenin en büyük gazetelerinden biri olduğu için insanlar tarafından çok beğeniliyor ve halkın büyük kısmı tarafından okunuyor) ile temsil edilmiştir.

Logos: “Türk devlet televizyon kanalı TRT, bir grup askeri darbeciler tarafından kontrol altına alınmıştır, Friday sokağa çıkma yasağının ülke genelinde ilan edildiğini bildirdi”, “Türk Silahlı Kuvvetleri, demokrasi ve İnsan Haklarını korumak adına yönetimi kontrol altına aldıklarını ve hatta mevcut dış ilişkileri sürdürecektir” ilerlemeleri kaydettiklerini açıkladı”, “Türkiye'nin büyük şehirleri olan Ankara ve İstanbul'da, çok sayıda asker ve polis bulunmaktadır”, “Başkente ateş sesleri duyuldu ve CNN Türk'e göre, darbe yöneticileri Silahlı Kuvvetler merkezini işgal etti ve rehinler aldı”, “İstanbul'da Jandarma, yalnızca Avrupa yakasında olmakla, Boğazı geçen iki köprüyü de kapattı”, “Tüm havaalanları kapatıldı ve Twitter, Facebook gibi sosyal ağlar engellendi”.

Pathos: Bu durumda duygusal değerler negatif olup, belirsizlik ve korku ile temsil edilmiştir.

4.5.2. Türkiye'ye Yapılan Saldırıda En Az 17 Polis Öldürüldü ve Bir Helikopter Vuruldu

Ethos: Muhabirin karakterine ve izleyicilerle paylaştığı ortak şeylere dayanan etkili bir iletişime öncülük eder. Larazon.es, güvenilirliğe (uzmanlık, yetkinlik, statü, dürüstlüye sahip, ülkedeki en büyük gazetelerden biri, gerçekten yetenekli gazetecilerle çalışıyor, bilgi birikimine sahip ve tarafsız bir gazete olarak kabul ediliyor) ve saygınlığa (sahip olduğu popülerlik nedeniyle aşinalık ve sempati özellikleri ve sadık okuyucuları vardır) sahiptir.

Logos: Bu durumda, genellikle bilgi ve farkındalığa odaklanan iletişim hedefleriyle bağlantılı olan somut cümlelerle temsil edilir: “Ankara'nın Gölbaşı

ilçesinde, Özel Kuvvetler Komutanlığı'nda yapılan patlama sonucunda en az 17 polis şehit oldu", "17 ajan, polis merkezinde güçlü bir patlamanın yaşandığı yerde öldü", "Ankara Emniyet Müdürlüğü karargahı helikopter ve uçaklara ateş edilerek en az iki kez saldırıya uğradı".

Pathos: Mesajın korku ve üzüntü gibi olumsuz duygusal değerlerle ilişkili olduğu gözlenmektedir.

4.5.3. Türkiye'nin Demokratik Tarihinde Beş Askeri Darbe

Ethos: Birincil kaynak değişmiyor ve ethos aracılığıyla güvenilirliğin (tüm dört özelliğiyle beraber: uzmanlık, yetkinlik, statü ve dürüstlük/ tarafsızlık) ve saygınlığının (aşinalık ve sempati özellikleri ile beraber) gözlemleyebilir. Tüm bu özellikler, medya kuruluşunun popülerliği, geniş tarihi ve sadık okuyucuları sayesinde gözlemlenebilir.

Logos: Söylemde kullanılan rasyonel yapıları temsil eder ve dört tip mantıksal argümana bölünür. Bunlardan sadece birisini bu metinde bulmaktadır. Var olan bir şeyi belirten gerçek cümle, kanıt, tarihi olaylar ve bilgi birikimini kullanarak haberin iletilmesi: "Türkiye'de ordunun bugün gerçekleştirdiği darbe teşebbüsü, cumhuriyet tarihinde darbe sayısını beşe yükseliyor", "1960, 1971, 1980 ve 1997'de Ordu, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün önerileri temelinde oluşturulan Devletin laik değerlerini korumak adına darbeler gerçekleştirmiştir", "Bu yıllarda milliyetçi ve laik seçkinler ile yeni ılımlı ve yeni liberal Müslüman burjuvazi arasında güç mücadelesi yaşanıyordu", "Türkiye'nin Silahlı Kuvvetleri, NATO'nun en büyük ikinci ordusu olup, yirminci yüzyılın başlarından beri sivil güç üzerinde çok fazla etki uygulamıştır", "Gelenek olarak Ordu, düzeni koruduğu, laikliği ve toprak bütünlüğünü sağladığı için ülkenin önemli bir parçasıdır", "Ayrıca, Türk Silahlı Kuvvetleri Afganistan ve Libya'daki NATO misyonlarına katıldı ve silah modernizasyon programına yönlendirildi".

Pathos: Son derece bilgilendirici bir mesaj içeriğini pathos aracılığıyla olumlu veya olumsuz herhangi bir duygusal değere bağlamaz.

4.5.4. Sultanın Arzuladığı Şans Darbesi

Ethos: Kaynağın hala gazete olarak kalmasına rağmen, bu haberde durum, yazar (Goyo G. Maestro) tarafından imzalanan bir başyazı olduğunu göz önünde bulundurarak biraz değişiyor ve ana kaynak yerine geçiyor. Bu nedenle, ethos aracılığıyla kaynağın güvenilirliğe sahip olduğunu, ancak saygınlık ve kontrol eksikliğinin olduğunu algılayabiliriz. Güvenilirlik bu durumda uzmanlık, yetkinlik ve statünün toplamıdır (başyazı yazabilmek için çok yetenekli ve üst düzey bir gazeteci olmalısınız) ve haberin gerçek bir başyazı olmasından dolayı tarafsızlıktan makrum kalması, onu objektif olmak konusunda belirsiz kılar.

Logos: Bir haberin rasyonel yapılarını temsil eder ve burada metnin özniteliği nedeniyle varsayım türlerinin belirlenmesine yol açan görüşleri gözlemleyebilir: “Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan büyük hayaller kuruyor ve hüküm veriyor”, “Kendi kişiliğine ibadet etmek için bin odalı görkemli bir sarayı inşa etmesi, iradesiz islamcı kökleri olan hegemonik bir ülke oluşturmak konusundaki aşırı hırsına kıyasla bir anektot gibidir”, “Birçok Türk ve bütün siyasi partiler, Cumartesi günü sabah erken saatlerde darbeyi reddetseler de hiç kimse, Cumhurbaşkanının darbeyi sarı kart olarak algılayıp, daha geniş demokratik alanlar açacağından, yoksa 2003 senesinde iktidara geldiğinde hükümete karşı gelen hakimlerin, polislerin, askerlerin, gazetecilerin ve diğer herkesin susturulup takip edildiği otokratik yönetim modelini derinleştireceğinden emin değildi”, “Onun Türkiye'yi yeniden kurma hayali, onu yirminci yüzyılın ulusal siyasetçileri, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olarak bilinen Mustafa Kemal Atatürk ile ters yönde karşılaştırmasını sağlamıştır”, “İktidara geldiğinden beri ülkeyi bölgede önemli bir oyuncu haline getirmeye çalıştı”, “Takipçileri tarafından “Sultan” olarak bilinen Erdoğan, 2013'teki büyük toplumsal ayaklanmalardan ve çevresindeki gücün kötüye kullanılmasıyla ilgili sayısız yolsuzluk skandalından kurtulmayı başardı”.

Pathos: Söylemin iletilen mesajların taşıdığı duygusal değerleri göstermektedir ve yukarıdaki durumda değerler alay, eleştiri ve kötümeyi temel alarak tamamen olumsuzdur.

4.5.5. Erdoğan, ABD’den Din Adamı Fethullah Gülen’in İadesini Talep Etti

Ethos: Kaynağın karakteriyle ilgilidir ve bu durumda kaynağın güvenilirliğe (uzmanlık, yeterlilik, statü ve dürüstlük özellikleri içeriyordur - gazete ülkede özel bir konuma sahiptir, çok popülerdir, yetenekli gazetecilerle birlikte çalışıyordu ve bilgilendirici haberlerinde tarafsızdır) ve ve saygınlığa (aşinalık ve sempati - izleyici sadıktır ve kaynak ülkedeki herkes tarafından ve uluslararası alanda kolayca tanınıyordu) sahip olması gerektiği kabul edilir.

Logos: Haberin kanıtlanmış bilgilere veya gerçeklere dayanarak sadece somut cümleler: “Bugün Türkiye cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, ABD’ye Türk hükümetine karşı gerçekleştirilen askeri darbeden sorumlu bulunan vaiz Fethullah Gülen’i Ankara’ya iade etmesi için çağrıda bulundu”, “Türk Silahlı Kuvvetleri’nin laik geleneğinde vaize karşı geniş bir sempati olmamasına rağmen, Erdoğan saldırının sorumluluğunu Gülen’in çevresiyle ilişkilendirdi”, “Gülen, tüm iddiaları reddetti ve darbeyi kınadı, aynı zamanda ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, Türkiye’yi iddiaların kanıtlarını sunmaya çağırdı”.

Pathos: Mesaj, şüphe ve belirsizliğe dayanarak olumsuz duygusal değerlere bağlanmaktadır.

4.5.6. Vaiz Gülen: Darbenin İdeologu Mu Yoksa Türk’ün Başı Mı?

Ethos: Nitekim asıl kaynak gazetedir, ancak şimdiki durumda iki araştırmacının (ABD Deniz Harp Okulu’nda Strateji ve Güvenlik uzman profesörü Burak Kadırcan ve UAM Çağdaş Türk Çalışmaları profesörü Carmen Rodriguez) görüşleri için bir yayın platformu görevini üstlenerek ikinci planda kalıyor. Ethos aracılığıyla bu kaynakların güvenilirliğini (uzmanlık - yüksek eğitilmiş insanlar olmaları, yetkinlik - Türk devletinin durumu hakkında çok iyi seviyede bilgi sahibi olmaları, statü - üniversitelerde büyük pozisyonlara yer almaları ve dürüstlük - etik değerleri objektif olmalarını sağlamalı, iyi derecede bilgilendirilmiş görüşlere sahip olmalı ve kişisel olarak yorumlamamalı) ve

kontrolünü (statüsünden dolayı başkalarının eylemlerine veya fikirlerine öncülük etme veya onları değiştirme şansı ile otorite tarafından belirtilmek) tanımlayabilir.

Logos: Etkili bir iletişimin ikinci unsuru, mantıksal argümanları kullanan dört cümle türü ile temsil edilen logos'tur. Ancak şimdiki durumda gözlemlenebilecek olanlar: somut cümleler ("İlk andan itibaren Türkiye cumhurbaşkanı Fethullah Gülen'i darbenin arkasında olmakla suçladı ve ABD'den iadesini talep etti", "Washington, işlemleri başlatmak için iddiaların kanıtını talep ediyor", "Analistlerin reddetme olasılığı") ve varsayım tipi cümleler ("Şahsen ben darbeci askerlerin Gülen'in destekçisi olmasını, imkansız olmasa bile olasılık dışı buluyorum", "Hükümetin çok net ve derhal Gülen'i suçlaması çok garip").

Pathos: Söylemin iletilen mesajların taşıdığı duygusal değerleri göstermektedir; bu durumda olumsuz olanları: şüphe ve endişe.

4.5.7. Erdoğan'ın Tasfiye Şekilleri

Ethos: Kaynak, aşağıdaki özelliklere sahip olarak analiz edilebilir: güvenilirlik (uzmanlık, yeterlilik, statü ve dürüstlük) ve saygınlık (aşinalık ve sempati).

Logos: "Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, geçtiğimiz Cuma günü yapılan başarısız darbe girişiminden sonra olağanüstü boyutlarda tasfiye gerçekleştirdi. Neredeyse 50.000 işçi görevden alındı ve yaklaşık 8.000 kişi tutuklandı", "Türk medyasının verdiği rakamlara göre hem kamu hem de özel sektörden profesörler, polisler ve hakimler işlerinden çıkarıldı, tutuklanan askerler dışında, savcılar, hakimler ve sivillerden de göz altına alınanlar oldu", "Son iki yıl içinde, Türk Hükümeti, Erdoğan'ın başarısız darbe girişiminde suçladığı muhafazakar vaiz Fethullah Gülen'in iddia edilen takipçilerine yönelik olarak polise çoktan toplu süspansiyon emri vermişti", "Erdoğan'ın askeri başdanışmanı Albay Ali Yazıcı ve cumhurbaşkanının alt kademli askeri danışmanı Erkan Kıvrak da tutuklandı".

Pathos: Mesajın yalnızca olumsuz bir duygusal değer olan korkuya dayandığını ortaya çıkarmıştır.

4.5.8. Juncker: "Türkiye Kısa Veya Uzun Vadede AB'ye Üye Olacak Konumda Değil"

Ethos: Kaynağın karakterinin tanımlanmasına yardımcı olur, bu özel durumda kaynak, uzmanlık, yetkinlik, statü ve tarafsızlık özellikleriyle beraber güvenilirlik ve aşinalık, sempati özellikleriyle beraber saygınlık karakterine sahip bir gazete olarak kalır.

Logos: Bu haberde iletilen mesajlar, Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker'ın ifadesinden alıntılardan oluşuyor, bu yüzden kullanılan rasyonel argümanlar somut cümlelerdir: "Juncker, darbeden sonra olanlara göre Türkiye'nin üyelik sürecini askıya almanın önerilebilirliği sorulduğunda bu ifadeleri Fransa 2 televizyon kanalında söyledi", "Juncker, adalet, görüş ve ifade özgürlüğü hakkındaki kararlar bölümünün yakında açılması gerektiğini de belirtti", yine de Jean-Claude Juncker'ın doğrudan alıntıları varsayım tipi olarak kurulmuş: "Mevcut durumda, Türkiye AB'ye kısa veya daha uzun vadede girebilecek konumda değil", "Türkiye ile bu müzakereye devam etmek bizim için yararlı olacaktır", "Çünkü AB'de ölüm cezasına yer yok".

Pathos: Mesajın bu durumda olumsuz olan duygusal değerlerini bildirmiştir: suçlama, ceza ve tehdit.

4.5.9. Türkiye, Başarısız Darbe Girişiminden Sonra Hapsedilen 820 Askeri Serbest Bıraktı

Ethos: Gazetede tanımlanan ana kaynağımıza dayanan analize devam ederek, kaynağın karakterinin güvenilirliğe (uzmanlık, yetkinlik, statü, dürüstlük) ve saygınlığa (aşinalık ve sempati) sahip olduğu görülmektedir.

Logos: Söylemde kullanılan rasyonel yapıları temsil eder ve gerçeğe dayalı cümlelerle ifade edilir: "Türk mahkemeleri bugün, 15 Temmuz darbesine katıldıkları iddiasıyla günlerce gözaltında tutulan 758 asker ve 62 askeriye öğrencisini serbest bıraktı", "İstanbul Boğaz köprüsünde girişimlerinden dolayı toplam 989 kişi tutuklandı", "Başka bir mahkeme, aynı sebeplerden gözaltına alınan 62 askeriye öğrencilerini serbest

bırakmayı kabul etti”, “231 er, 16 general ve amiral olmak üzere, İstanbul'da üç noktada sivillere yönelik silahlı saldırılar nedeniyle 1.531 asker tutuklu yargılanmaya devam edecek”, “Türkiye'de darbe suçundan yaklaşık 10.000 kişi tutuklu yargılanıyor”, “Bu rakamlara henüz mahkemeye çıkmayan polis tarafından tutuklanan birkaç bin kişi de eklendi”, “Tutuklananlar arasında kıdemli gazeteci Nazlı Ilıcak ve 'Zaman' gazetesi Gulenista'nın eski muhabiri Busra Erdal bulunuyor. Serbest bırakılanlar arasında analist Bülent Mumay ve Hürriyet'in gazetecisi Arda Akın var”.

Pathos: Söylemin iletilen mesajların taşıdığı duygusal değerleri göstermektedir , ancak bu durumda, haberin bilgilendirici karakteri, olumsuz ya da olumlu değil, herhangi bir duygusal değere eğilim göstermemektedir.

4.5.10. Erdoğan, Ölüm Cezasını Parlamentoda Öne Sürüyor

Ethos: Kaynağın temel özellikleri ethos aracılığı ile görülebilir ve gazetenin izleyiciler tarafından algılanması için güvenilirliği (uzmanlık, yetkinlik, statü, dürüstlük) ve saygınlığı (aşinalık, sempati) sağlar.

Logos: Farklı rasyonel yorum türlerinin bir temsilidir, bu durumda, somut cümleleri göz önüne alır (haberin tamamı bir olayın tanımıdır): “Dün bir milyondan fazla insan, 15 Temmuz gecesi başarısız darbe teşebbüsünden sonra Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı desteklemek için İstanbul'un merkezi sokaklarına akın etti”, “Geçen aydan beri neredeyse her gece gerçekleşen bir dizi sokak protestosunun doruk noktası oldu”, “Halkın talebi üzerine ve “dünyanın çoğu yerinde hala uygulandığına göre”, Türkiye'de idam cezasının yeniden devreye girmesi fikrini savunacağını söyledi”, “Türk bayrağı denizi, İstanbul'da Yenikapı'yı kapladı”, “Etkinlikte güvenlik sağlamak üzere yaklaşık 15.000 polis memuru görevlendirildi”, “Etkinlik için şapkalar ve ulusal bayraklar almadan önce 165 metal detektörlerden geçen vatandaşların bölgeye ulaşımından binlerce otobüs ve 200'den fazla gemi sorumluydu”, “Tören, milli marşla başladı, ardından Kur'an okundu ve darbenin 240 sivil ve hükümete sadık kurbanlarının anısına dua edildi”).

Pathos: Duygusal değerler genellikle olumlu olmakla (kutlama, gurur, vatan sevgisi) olumsuz duygusal değerlerin de küçük etkilerini taşımaktadır (keder ve suçlama).

4.5.11. Türkiye, "Tweet" Yüzünden Bir İspanyolu Sınır Dışı Ediyor

Ethos: Bir anlatı ile görüşme ve ayrıntılı yazışma arası bir çalışmaya benzeyen bu haberde, gazete ve Beatriz Yubero'nun (tutuklanan gazeteci) görüşme ve ayrıntılı yazışmayı kaynak olarak inceleniyor. Ethos aracılığıyla kaynağın güvenilirliğini: uzmanlık (Beatriz, Türkiye'den La Razon ile ortak çalışan yetenekli bir gazetecidir), yetkinlik (tutuklanan ve o anları bizzat yaşayan kişi olayları diğer kaynaklardan daha iyi açıklayabilir), statü (O, İspanya'nın en iyi gazetelerinden biriyle çalışan genç bir gazetecidir), tarafsızlık (herhangi bir görüş sunmuyor, sadece gerçekleri ve olayları aktarıyor) ve aşağıdaki özelliklere sahip saygınlığını: sempati (halk hikayesiyle empati kurabilir), ve aşinalık (okuyucular benzer bir durumdan geçiyor olabilirler, muhtemelen ona daha çok inanmaları ve onun gibi hissetmeleri için) analiz edebilir.

Logos: Bu durumda gerçeğe dayalı cümleler ve öyküyü anlatan ifadeler ile: “LA RAZON ile çalışan İspanyol gazetecisi Beatriz Yubero, Türk Polisi tarafından 36 saat boyunca gözaltında tutuldu ve sınır dışı edilme emri olmadan ülkeden çıkarıldı”, “4 Ağustos Perşembe günü, iki polis memuru evime geldi, o sırada orada değildim, meslektaşlarım, polislerin herhangi bir mahkeme emri sunmamalarına rağmen içeri geçmelerine izin verdiler. Gece döneceklerini söyleyen polisler geri gelmediler. Ertesi gün, sabah saat dokuz gibi, iki polis tekrar evime geldi ve tutuklama emri olmadan beni götürdüler”, “Hiçbir belge sunulmadı. Ne tutuklama emri ne de sınır dışı emri hakkında belge vardı. Aslında, pasaportumun ülkeden çıkış damgası bile yok. Yani resmen ben hala Türkiye'deyim”, “İspanya vatandaşının bu vakası İspanya'nın diplomatik liderleri tarafından başından itibaren takip edildi”, “Bu tamamen yanlıştır ve profilim okunarak kontrol edilebilir”, “Dün, ülkede yine 10 kişi yabancı tutuklandı”.

Pathos: Mesajın şüphe, endişe, aşağılanma ve hayal kırıklığı gibi olumsuz duygusal değerlerle nasıl bağlantılı olduğunu göstermektedir.

4.5.12. Polis, Üç İstanbul Mahkemesini 173 Kişiyi Tutuklama Emriyle Denetledi

Ethos: Gazetenin özelliklerini bir kaynak olarak ortaya koyar: güvenilirlik (uzmanlık, yeterlilik, statü ve dürüstlüğü toplamı) ve saygınlık (aşinalık ve sempati özellikleri).

Logos: Rasyonel yapıları gerçek cümleler olarak ortaya koyar (somut cümleler) : “Türk Polisi, yargı sektöründeki 173 kişi için tutuklama emri çıkarıldıktan sonra başarısız darbe soruşturması kapsamında üç İstanbul mahkemesinin genel merkezini tescil etti”, “Darbeden bu yana 35.000 tutuklu kişiden 17.000'i resmi olarak tutuklandı”, “Ankara resmi mercilerine göre, askeri saldırıda 240'dan fazla kişi öldürüldü”, “Askeri darbeye ilgili soruşturmaların bir parçası olarak, yetkililer 76.000'den fazla memur, hakim, savcı, asker ve güvenlik güçlerine uzaklaştırma vermiş ve 5.000 kişiyi ihraç etmiştir”.

Pathos: Söylemin iletilen mesajların taşıdığı duygusal değerleri göstermektedir ve bu durumda incelenen duygusal değer negatif olan korkudur.

4.6. Analiz Edilen Gazetelerin Editörleri İle Derinlikli Görüşmeler

Çalışmanın ikinci kısmı, daha önce analiz edilen gazetelerden yola çıkarak gazetecilerle yapılan görüşme ve ayrıntılı yazışmayı içermektedir. Analizin bu kısmı, kaynakların haberlerde neyi temel aldıklarını vurgulayacak, aynı zamanda gazetelere ve Türkiye'deki son olaylara ilişkin daha iyi bir bakış açısı sunacaktır. Gerçekleşen görüşme ve ayrıntılı yazışma, gazetecilere sorulan ve onların e-posta yoluyla cevap verdiği 10 sorudan ibarettir. Aşağıda yapılan görüşme ve ayrıntılı yazışmanın yapısı incelenebilir ve çalışma boyunca tekrarlanmayacaktır. Bu nedenle, sayfada bir kere görünecek olan sorular S1 ve S10 olarak sıralanmış, cevaplar ise C1 ve C10 olarak içerik ve konuşma analizinde olduğu gibi, sıralanmıştır:

S1: Sizce çalıştığınız gazetede, tarafsızlığın iyi bir gazeteci olmanın temel kurallarından biri olduğunu göz önünde bulundurarak, “Türkiye darbesi” konusu ele alınırken tarafsızlık korunmuş mudur?

S2: Hepimizin bildiği gibi, başyazılar gazetecinin konuyla ilgili görüşlerini ifade eder. Siz çevrimiçi gazetenizde yayınlanan yazıların kişisel görüşlerden bir şekilde etkilendiğine inanıyor musunuz?

S3: Sizce, gazetenizde yayınlanan haberler, sadece bilgi değil, halkı etkileyebilecek her türlü fikri de içeriyor mu?

S4: O zamanlar Türkiye’de gazetecilerin tamamen özgür olmadıklarını göz önünde bulundurursak bu haberleri yayınlarken bilgi toplamakta zorluklar yaşadınız mı?

S5: Gazeteciler olarak, birçok Türk gazetecinin o sırada tutuklanması veya soruşturulması fikrinden etkilendiniz mi? Bu durum, haberlerinizin yazılma şeklini etkiledi mi?

S6: Darbeden önce, Türkiye haberlerinizde sıkça rastlanan bir konu muydu?

S7: Gazetenizin, 16 Temmuz - 16 Ağustos tarihleri arasında, çok kısa bir sürede yabancı/dış bir konuyla ilgili bu kadar çok haber yazmaya karar vermesine ne sebep oldu?

S8: Bu konu üzerine yapılan haberlerinizin insanlarda ne tür duygular uyandıracığını düşünüyor veya umut ediyordunuz?

S9: Haberlerinizin halkın bu durumu tamamen anlaması için gereken tüm bilgileri sağladığını düşünüyor musunuz?

S10: Son olarak, gazetenizin bu haberleri yazarken herhangi bir şekilde, siyasi veya iç ilişkiler yoluyla kısıtlanmış olup olmadığını açıklar mısınız?

4.6.1. Izvestia – Rusya – Muhabir

C1: Haberleri yazarken kesinlikle tarafsız olduğumuzu ve mümkün olduğunca çok veri topladığımızı düşünüyorum.

C2: Hatırladığım kadarıyla, konu Türkiye olunca ülkemizin hassas siyasi görüşleri nedeniyle bu konuyla ilgili yazı eklememeye çalıştık, bu yüzden de güvende ve tarafsız olmayı tercih ettik.

C3: Tamamen bilgilendirici olduğumuzu söyleyebilirim, ancak o zaman halkımızın bu haberi nasıl algılayacağını, bizim de ülkemizde hassas süreçler yaşandığını ve bu haberlerin birilerinde şok etkisi yaratabileceğini de göz önünde bulundurmalıyız. Ayrıca insanların dünyada neler olduğunu öğrenme hakları var.

C4: Sputnik'in o dönemde Türkiye'de engellendiğini biliyorum, ancak haberlerimizde edindiğimiz bilgileri paylaşmakta sorun yaşamadık. Veri toplama çalışmaları devam ederken, yerel gazetecilerimizle birlikte çalıştık ve aynı zamanda Türkiye yerel basın ajanslarından da bilgi aldık.

C5: Kuşkusuz, hepimiz gazetecilerin tutuklanmasından ve konuşma özgürlüklerinin kısıtlanmasından etkilendik, ancak bu durum, haberlerimizi sunma biçimimizi etkilemedi. Söylediğim gibi, tarafsız kalarak, profesyonel bir şekilde çalışarak ve kişisel görüşlerimizin bizi etkilemesine izin vermeyerek, topladığımız tüm bilgileri aktarmaya çalıştık.

C6: Darbeden önce Türkiye ile ilgili haberlerimiz vardı, ancak uluslararası bir etkisi olmadıkça yerel Türk olaylarıyla ilgili çok fazla haber yapmadık, çoğunlukla kendi ülkemizin Türkiye ile olan ilişkisiyle ilgili haberler yaptık.

C7: Aslında çok fazla haber yazmaya karar vermedik, sadece haberleri güncellemeye devam ettik ve kamuoyuna bize gelen tüm bilgileri olduğu gibi sunmaya çalıştık.

C8: Umarım insanlar bu olayın ne kadar ciddi olduğunu ve bir ülkeyi nasıl etkileyebileceğini, diğer uluslararası olaylara nasıl yol açabileceğini ve birçok insanın bu siyasi oyunda hayatını kaybetmesinin ne kadar üzücü olduğunu gerçekten anlamışlardır. Ayrıca umarım bunu okuyan halkımız, Türk halkının nasıl birlik olduğunu görmüş ve bizim de her zaman onlar gibi birlik olmamız gerektiğini anlamıştır.

C9: Evet, sanırım sahip olduğumuz tüm bilgileri sunduk ve bu süreçte insanların güncellemelerden haberdar olmalarını ve durumun tamamını anlamalarını sağladık.

C10: Dedığım gibi, haberlerimizi yazarken kısıtlanmadık ve Sputnik gibi engellenmedik. Ayrıca çok tartışma yaratacak haberler yazmadık. Sadece tarafsız gazeteciler olarak, büyük kitlelere bilgi aktardık. Ne Türkiye'de ne de kendi ülkemizde kimseyi rahatsız etmeden işimizi yaptık.

4.6.2. The Guardian - Büyük Britanya – köşe yazarı

C1: Elbette haberleri yazarken objektif ve tarafsızdık, ancak yorumlar ve olaydan etkilenen yerel halkın tepkileri gibi paylaştığımız daha derin haberleri dikkate almamalıyız. Bunlar da diğer haberler gibi kabul edilmelidir. Bu aslında ifade özgürlüğüdür.

C2: Bir yorum, onu yazan gazetecinin kişisel görüşlerini ifade eder, ancak gazetecilerimizin kendi yorumlarında çok iyi bir iş çıkardıklarını düşünüyorum. Bilgilerini sunarak ve fikirlerini ortaya koyarak insanların daha fazla düşüncelerini, sorgulamalarını, okumalarını ve daha fazla araştırmalarını sağlamışlardır. Rand Alaaldin, Can Dündar ve Patrick Wintour'dan birkaç yazımızın olduğunu düşünüyorum.

C3: Tabiki asıl amacımız insanları bilgilendirmek, ancak okurlarımızın daha derin düşüncelerini ve durumu tam olarak anlamalarını da istiyoruz. Durumu kişisel açıdan da gözlemlemeleri için yazılarımızı paylaşıyor, Türk halkının tepkilerini gösteriyorduk.

C4: Hayır, Türkiye'de muhabirlerimiz var ve o dönemde onlarla sorunsuz çalıştık.

C5: Sanırım hepimiz bu karardan ve bunun sonuçlarından etkilenmeliyiz. Ancak bu durumun bizi yalnızca kişisel bir düzeyde etkilediğini ve profesyonel bir şekilde etkilemeyerek işimizi engellemediğini kesinlikle söyleyebilirim.

C6: Türkiye hakkında daha önce pek çok haber yaptığımızı söyleyemem. Uluslararası düzende olan dini, siyasi, sosyal ve spor konulu haberler yaptık.

C7: Sadece bilgileri paylaşmamış ve gerisinin geleceğine inanmıştık. Sürekli veri edinerek, haberleri güncelleyerek ve tekrar geri dönüp fikirlerimizi ekleyerek haberleri yayınlıyorduk. Bu konuyla ilgili bu kadar çok haberi bu şekilde yayınladık.

C8: Sadece insanları bilgilendirmek istedik. Bu olaydan etkilenip etkilenmemeleri bizim elimizde değil. Ancak umarım insanlar durumun ne kadar ağır olduğunu ve göz ardı edilemeyecek bir üzüntü olduğunu anlamışlardır. Kayıtsız kalmayacağımız kadar kaos, ölümler, yaralanmalar, tutuklamalar ve propaganda vardı.

C9: Mümkün olduğunca tüm bilgileri paylaştığımıza eminim. Sürekli güncellediğimiz için de okuyucularımız hiçbir ayrıntıyı kaçırmadı.

C10: İngiltere'de ifade özgürlüğüne saygı duyuluyor ve haberlerimizi yayınlamak konusunda hiçbir otorite veya benzeri bir şeyle kısıtlanmadık.

4.6.3. The New York Times – ABD – muhabir

C1: Haberlerimizde tarafsızdık, kamuoyuna bilgi aktardık, ancak kişisel mesleki bakış açısını içeren bazı yazıları paylaştık ve elbette, birinin mesajını görüntülemek için bir platform olarak çalıştığımız durumlar oldu. Örneğin, o sırada cumhurbaşkanımız Barack Obama'nın görüşlerini aktardık. Bu görüşler objektif veya kişisel olabilir.

C2: Bence iyi bir başyazı kişisel ve profesyonel görüşlerin yanı sıra en önemli bilgiyi sunabilir. Ve biz, kesinlikle bu tür yazıları yayınladık.

C3: Cumhurbaşkanımız, devlet sekreterinin ve diğer pek çok kişinin görüşleri insanların düşüncelerini etkileyebilir mi? Tabii ki, ancak bu görüşleri aktarmak bizim işimiz, sadece ölüm, yaralı ve tutuklu sayısını yazmak değil.

C4: O süreçte ülkemizle Türkiye arasındaki hassas durumu biliyorsunuzdur. Fethullah Gülen burada, bizi onun tarafını tutmakla suçluyorlar vs. Bu bilgi edinmemizi biraz zorlaştırmış olabilir, ancak yerel muhabirlerimizden ve uluslararası basın ajanslarından da bilgi aldık. Fethullah Gülen konusunu haber olarak ele almak daha kolaydı çünkü olaylar aynı zamanda kendi ülkemizde gerçekleşiyordu.

C5: Şu anda burada da ifade özgürlüğü ile ilgili bazı kısıtlamalar var, ancak gazetecilerin tutuklanması ve soruşturulmasına kadar gitmedi. Türkiye'de olup bitenler hakkında ne kadar kafa karışıklığı yaşasak da işimizi yaptık ve kamuoyunu tarafsız bir şekilde bilgilendirdik.

C6: Bu olaylar başlamadan önce, çoğunlukla ABD ile ilişkileri konu alan Türkiye ve Erdoğan hakkında haberler yaptık, ancak bu haberler darbe konulu haberler kadar sıklıkla yayımlanmadı.

C7: Bunun seçim ya da karar olduğunu söyleyemem. Olay ve bilgi zinciri doğal akışıyla gelişti ve biz de halka bilgileri aktararak işimizi yapmaya çalıştık.

C8: İnsanlarda herhangi bir duygu veya davranış geliştirmeye çalışmadık, sadece tüm gerçekleri bilmelerini istedik. Öte yandan Türkiye'nin ülkemizi işbirliği yapmamak ve ılımlı yaklaşmamakla suçlamalarından dolayı okuyucularımızın onlara karşı biraz kin beslediklerini düşünüyorum.

C9: Tabii ki cevabım evet olmalı. Olaya olan yerel tepkileri gösterdik, olayları detaylı şekilde olduğu gibi aktardık, her adımda haberlerimizi güncelledik ve aynı zamanda okuyucularımızın her bilgiye ulaşabilmesi için bir arka plan bilgisi sunduk.

C10: Hayır, belki de tam tersi oldu. Yetkili kişiler olayla ilgili açıklamalarda bulundular ve olayların sadece Türk tarafını değil kendi tarafımızı da aydınlatmak istediler, bu yüzden ihtiyacımız olan tüm özgürlüğe sahiptik.

4.6.4. Jurnalul National – Romanya – muhabir

C1: Bu bilgiyi yayma gibi bir stratejimiz yoktu. Türkiye'de meydana gelen hassas bir olay hakkında bilgi vermeye çalıştık, kendi ülkemizde de hassas olayların yaşandığını çok iyi biliyoruz, ancak geçtiğimiz 10 senede yaşanan olaylardan hiçbirin bu derecede önem taşıdığını düşünmüyorum.

C2: Yayınladığımız birkaç yazı mevcuttur, ama hiçbirinin çok kişisel olduğuna veya profesyonel olmadığına inanmıyorum. Eğitimli ve deneyimli gazetecilerin yazdığı ve okuyucularımızın kendi fikirleriyle karşılaştırabileceği farklı bir görüşten daha fazlası olduğunu düşünmüyorum.

C3: Bilgilendirici yazılar, başyazılar ve kendi Romen siyasetçilerimizin tepkilerini ve görüşlerini yayımladık. Yaptığımız haberlerin tarafsız olduğunu düşünüyorum. Haberlerden etkilenen insanlar her zaman vardır. Yapılan haberlerin insanların düşünce ve davranış tarzlarında değişim sağlaması istisnai bir durum değildir.

C4: Bilgilendirici haberlerimizin çoğunu Romanya'nın ulusal haber ajansı Agerpres'in verilerine dayandırdık. Diğerleri, başyazılar veya siyasi şahsiyetlerin tepkileri üzerine yapılmış haberlerdi.

C5: Bu tür eylemler Komünist Romanya'da sürekli yaşanıyordu ve bu yüzden 21. Yüzyılda başka bir ülkede hala yaşandığını kabul etmek bizim için biraz zordu. Ancak profesyonel olmak ve iş ahlakımızı korumak bizim görevimizdi, bu yüzden haberlerimizi etkilediğini sanmıyorum.

C6: Türkiye hakkında elbette daha önce de haberler hazırladık. Gazetemizde uluslararası haberleri yayımladığımız bir bölüm var ve zaman zaman Türkiye ile ilgili yazmaya değecek haberler de bu bölümde yer alıyor. Ancak bu haberlerle gazetemizde sık sık karşılaşmazsınız, altı ayda birkaç haberimiz oluyor. Bu kez ise bir gün veya iki günde bir haber yayımlıyorduk.

C7: Önceki cevabımda belirttiğim gibi, bunun böyle olması gerekiyordu. Bilgi değişıyordu, güncelleniyordu, yeni etkenler dahil oluyordu, bu yüzden doğal olarak bu bilgileri haberlerimize ekliyorduk ve böylece okuyucularımızın güncellemelerden haberdar kalmasını sağlayabiliyorduk.

C8: Romen okuyucularımızın bu olayla ilgili yazılarımızı okurken çok fazla empati kurduklarını düşünüyorum. Birçoğunun Romanya'da 89 yılında meydana gelen olayları hatırladığına inanıyorum. Romanya'da o zamanlar bir darbe yaşanmasa da, komünist rejimin şiddetli bir düşüşü benzer sosyal sonuçlar getirmişti: insanlar bir arada yaşıyor, inandıkları bir ideoloji için birbirleriyle savaşıyor ve ne yazık ki hayatını kaybediyordu.

C9: Türkiye'nin arka plan profilini çizmek için elimizden gelenin en iyisini yaptık ve sadık okuyucularımızın bu bilgilere sahip olduğunu biliyoruz. Ancak şu anki kamuoyuna Türkiye'deki tüm durumla ilgili haber sunmak, bu olayın nasıl gerçekleştiğini, Türkiye'de işlerin nasıl yürüdüğü, ülkedeki siyasi durumu vb. açıklamak zorundaydık.

C10: Kesinlikle hayır. Romanya, Türkiye'nin “yaşamında” konuşulmaya değecek kadar büyük bir role sahip değil, bu yüzden sansür baskısı almadık. Ayrıca, şu anda

Türkiye'de bulunan Rumen vatandaşlarının güvenliği ile ilgili bir haber yazmak için Dışişleri Bakanlığı gibi kendi kurumlarımızla işbirliği yaptık.

4.6.5 La Razon – İspanya – köşe yazarı

C1: Evet, bu konuda yazdığımız yazıların objektif, bilgilendirici ve tarafsız olduğuna inanıyorum.

C2: Bu soruya cevabım hayır. Hiçbir kişisel görüş aşırı “kişisel” değildi, ancak editörlerin konuyla ilgili sahip olduğu görüşler ve bilgilerden elde edilen sonuçlarla yazılmış profesyonel bir bakış açıydı.

C3: Evet, bazı haberlerimizin okurlarımızda merak ve muhakeme tepkisi uyandırmasına rağmen bilgilendirici olmaları gerektiğine inanıyorum.

C4: Bilgi toplamakta zorluk çektik mi? Muhabirlerimizden biri tutukladı, sorguya alındı ve sınırışı edildi. Bunu kabullenmek biraz zordu, ancak bunun dışında haber ajansları ve farklı muhabirlerle çalıştık ve orada bulunan tüm bilgileri topladık.

C5: Bir önceki soruda dediğim gibi, bizim için farklıydı. Türkiye'de sadece yerli gazeteciler kısıtlanmıyordu, 26 yaşındaki genç bir gazeteci olan meslektaşımız gözaltına alındı, sorguya çekildi ve daha sonra suçlamayla ilgili herhangi bir yasal belge olmadan İspanya'ya gönderildi. Bu bir cadı avıydı. Ancak hayır, bu olay, haberlerimizi sunma biçimimizi etkilemedi. Beatriz'e (sınırdışı edilen gazeteci) hikayesini anlatmasını teklif ettik ve bunun haberini gurur duyarak yayımladık.

C6: Elbette, gazetemizin uluslararası bölümünden Türkiye ile ilgili haberler yaptık, ancak bu kadar kısa bir sürede hiç bu kadar fazla haber yapmamıştık.

C7: Haftada birkaç haber yazmamızın nedeni, bitmeyen olaylardı. Darbe gibi büyüklükte bir olay her zaman onunla ilgili diğer olayları takip eder, bu yüzden olanları aktarmak bizim görevimizdi.

C8: İnsanlara olayları olduğu gibi göstermek ve sadece bilgilendirmek istedik. Beatriz hakkında haber yaparak okuyucularımızın yaşananların birimizi etkilediğini ve belki de herhangi birimizin bu kişi olabileceğini anlamasını umduk.

C9: Haberlerimizde kronolojik olarak gerçekleşen olayların tümü hakkında bilgi paylaştığımıza eminim. Bir anı bile kaırmadık.

C10: Hayır, neyse ki hiçbir şekilde sansürlenmedik. Bakın dünyanın farklı yerlerinde devletin kabullenmediği konular hakkında yazarken veya yazmadığınızda neler oluyor.

SONUÇ

Konuşma, bir iletişim süreci olarak sadece kelimelerle değil, konuşmacının paylaşmaya çalıştığı mesajla da sınırlıdır. İletişimin bağımsız değişkenleri (kaynak, mesaj, kanal ve alıcı) konuşmanın bir parçasıdır ve ethos, pathos ve logosun temsilleriyle analiz edilebilir.

Belirtilen temsiller Aristoteles tarafından tespit edilmiş ve daha sonra R.Smith tarafından halkla ilişkiler bağlamında uyarlanmıştır. "15 Temmuz 2016 darbe girişiminin uluslararası basın yansımalarında Türkiye algısı" çalışmasında konuşma veya söylem analizi yöntemlerini gözlemleme sürecinde, söylem olarak kullanılan belirli yazılı haberlerde uygulanan Ethos, Pathos ve Logos teorisini kullanılmıştır.

Ethos, konuşmacının karakterine ve izleyicilerle paylaştığı ortak şeylere dayanan etkili bir iletişime öncülük eder. Etkili bir kaynak, izleyicinin aşağıdaki üç unsura sahip olduğunu düşündüğü kişi veya kuruluş tarafından temsil edilir: güvenilirlik, saygınlık ve kontrol. Logos, söylemde kullanılan rasyonel yapıları temsil eder ve mantıksal argümanlar aracılığıyla dört cümleye ayrılır: somut cümle, varsayım cümlesi, değer tipi cümle ve sosyal uygulamalar tipi cümle. Pathos, söylemin iletilen mesajları çeşitli duygusal değerlere nasıl bağladığını göstermektedir: olumlu ya da olumsuz.

Niteliksel verilerin ve özellikle konuşma veya söylem analizinin para ve zaman açısından daha yüksek maliyetlere sahip olduğu düşünülmektedir. Ancak analistlerin manuel çalışmasına dayandığından, sonuçlar kesinlikle daha güvenilirdir. Çalışmada bir konuşmanın neden sadece kelimelerine değil, hem de tüm bileşenlerine odaklanmanın bu kadar önemli olduğunu gösterilmiştir.

Dijital basının etkisi çok büyük olmuş ve büyük bir değişiklik yaratmıştır. Dijital medya var olmadan önce birbirleriyle gerçek hayatta hiç karşılaşmayan okuyucular, fikir alışverişinde bulunamıyor ve yayımlanan konular hakkında tartışmaya fırsat bulamıyorlardı. Teknolojinin ilerlemesiyle tüm bu engeller ortadan kalkmıştır. İnsanlar, çok daha kolay ilgilendikleri konuları araştırmakta, dijital gazeteler sayesinde anında bilgi edinebilmekte ve dünyanın bir diğer ucundaki okuyucuyla iletişime

geçebilmektedir. Yeni medya bileşenlerini kullanarak, dijital yayıncılık, ses, video, fotoğrafçılık gibi çeşitli medyalarından oluşabilmektedir.

Dijital yayıncılık, hızlı yanıt verme ve kısa sürede haberleşme nedenleriyle, on dakika haberlerinin birkaç saniye içinde hızlı, verimli ve doğru bir şekilde raporlanmasını sağlamaktadır. Gazeteciler sadece birkaç saniye içinde okuyucuları gündemden haberdar edebilirler.

Bir hikayenin hızlı bir şekilde yayımlanmasının iki yönü vardır: yazılı basın halka hızlı bilgi verilmesine olanak sağlayamamıştır, ancak diğer yandan, bu yüksek paylaşım hızı doğru olmayan bilginin paylaşılmasına da sebep olabilmektedir. Sosyal, ekonomik ve siyasi önem taşıyan ve insanlığa büyük etkisi olan olaylar konu olduğunda, dijital medya çok daha önemlidir.

Dijital medyada ve daha özel olarak uluslararası medyada sunulan çok önemli bir olay Türkiye 2016 başarısız darbe girişimidir. Türkiye'de gerçekleşen üçüncü darbe olarak, medyada geniş bir şekilde yer almıştır. Türkiye'de önceki darbeler 1960 ve 1980'de gerçekleşmiş ve cumhurbaşkanı ve başbakanın tutuklanması ve yargılanması, ekonomik kriz, yüzlerce insanın tutuklanması ve bazılarının idam edilmesi, başbakanın istifa etmesi gibi ciddi sonuçlara yol açmıştır.

2016 darbe girişimi başarısız bir girişim olması nedeniyle daha az etkiye sahip olmasına rağmen on binden fazla ordu mensubu gözaltına alınmış, general ve amirallere karşı bir tasfiye başlatılmış, onbinlerce polis, öğretmen, akademisyen, öğrenci, gazeteci ve memur tutuklanmış, haklarında soruşturma başlatılmış, görevlerinden uzaklaştırılmış ve yüzlerce sivil yaralanmış ve hayatını kaybetmiştir.

Türkiye'nin uluslararası ilişkileri de idam cezasının getirilmesinin söz konusu olmaya başlaması, Amerika Birleşik Devletleri'ne yapılan suçlamalar ve en çok da Türk yetkilileri ve cumhurbaşkanının süreçleri yönetirken takındığı tutumları nedeniyle olumsuz yönde etkilenmiştir.

Türkiye'de başarısız darbe girişiminin uluslararası sonuçları da farklı devletlerin liderlerinden ve yabancı kurumlardan tepkiler gelmesine yol açan bir faktördü. Daha önce bahsedilen tüm faktörler, uluslararası gazetelerin bu olayla ilgili yazması ve

bilgileri olabildiğince hızlı güncellemesi için bir nedendir. Diğer haber kaynaklarından farklı olarak çevrimiçi gazeteler, büyük sosyal etki yaratan bu olayı, uluslararası ortamda hızlı bir şekilde yaymış ve dünyanın en ilgi çekici haberine dönüşmesini sağlamıştır. Bu nedenle, farklı yabancı gazeteler tarafından yayımlanan 15 Temmuz 2016 darbe olaylarıyla birlikte Türkiye'nin dış ve iç ilişkilerini konu alan haberleri incelemek büyük önem taşımaktadır.

"15 Temmuz 2016 darbe girişiminin uluslararası basın yansımalarında Türkiye algısı" çalışmasında beş çevrimiçi gazeteler tarafından (www.iz.ru, www.theguardian.com, www.thenytimes.com, www.jurnalul.antena3.ro ve www.larazon.es) 15 Temmuz ile 15 Ağustos 2016 tarihleri arasında yayımlanan ve darbe girişimini konu olan 87 haber incelenmiştir.

Rusya'nın www.iz.ru portalında yayınlanan 17 haberi analiz ettikten sonra, kaynağın güvenilirlik ve saygınlık özelliklerini içerdiği görülmüştür, ancak bazen metinden gelen bilgilerin farklı kurumlardan veya liderlerden geldiği durumlarda kontrol unsuru ortaya çıkmaktadır.

Bir gazetenin her zaman tarafsız olması gerektiği ve yalnızca gerçekleri olduğu gibi göstermesi gerektiği göz önüne alındığında, herhangi bir öznel yorum yapılmaksızın www.iz.ru, yeni logosun çoğunda somut cümlelerin temsil ettiği en büyük kısımda yer almayı başarmaktadır.

Pathos, söylemin iletilen mesajların taşıdığı olumlu veya olumsuz duygusal değerleri göstermektedir. Bir gazete olarak, duygusal değerler dengesi bir tarafta veya diğerinde daha fazla ağırlıkta olmamalı, ancak bazı şok edici olaylar veya olayların benzerliğinden dolayı, bazen haberler olumlu veya olumsuz bir duygusal değere eğilebilmektedir.

İngiliz internet gazetesi www.theguardian.com 18 seçilmiş haber aracılığıyla kaynak olarak analiz edildi. Araştırma, bu platformda sunulan haber ve yorum metinlerin çoğunun profesyonel gazetecilerin kendi fikirlerini ifade ettikleri yazıları olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, somut cümlelere ek olarak, varsayım cümlelerinin de olduğu gözlemlenmiştir.

Yalnızca bilgilendirici haber ve yorum metinler bir platform olarak çalışmayan The Guardian ayrıca farklı devlet başkanları veya üst düzey bireyler için bir yayın platformu rolünü de üstlenmektedir. Bunlar, bir kontrol özelliği olarak gazetenin güvenilirliğini ve saygınlığını arttırmaktadır. Logos aracılığıyla sosyal uygulamalar tipi cümlelerin olduğu da ortaya çıkar. Etkili bir iletişimin unsuru olarak Pathos, bu haber ve yorum metinlerde suçlama, suçluluk, üzüntü, keder, itham, şüphe, belirsizlik vb. gibi olumsuz duygusal değerler oluşturur.

Amerikan internet gazetesi www.thenytimes.com, Türkiye'deki başarısız darbe girişimiyle ilgili diğer tüm yayınlardan daha fazla haber içermektedir. Araştırmada kaynağın güvenilirlik ve saygınlığa sahip olması ethos temsili ile kurulmuştur. Ek olarak, önemli kişilerle temsil edilen kontrol özelliği vardır: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Türkiye Başbakanı, Parti Liderleri, Sürüğndeki Din Adamı Fethullah Gülen, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı, Avrupa Sendika yetkilileri (internet gazetesi bu kaynakların konuşmalarını / mesajlarını / yorumlarını yaymak için bir araç olarak hareket eder).

Araştırmada, logos temsili yoluyla, cümlelerin çoğunun somut cümleler olduğu, ancak varsayım cümlelerinin, değer türü cümlelerin ve sosyal uygulamalar türü cümlelerinin olduğu tespit edilmiştir. Etkili bir iletişim sürecinin üçüncü bileşeni Pahos'a gelince, bu haberdeki duygusal değerlerin çoğunun negatif olduğu, ancak sevgi, erdem, hayranlık ve insanlık gibi olumlu değerler oluşturmuştur.

Romanya internet gazetesi - www.jurnalul.antena3.com, araştırmaya toplam 17 haber sunmuştur. Ethos aracılığıyla kaynaklar, güvenilirlik ve saygınlığa sahip, uzmanlık, yetkinlik, statü, tarafsızlık, aşinalık ve yakınlık gibi özelliklere sahip olarak analiz edilmiştir.

Online gazetede yayınlanan mesajların ve yorumların içeriğinden ötürü, logos temsiline analizine göre cümlelerin çoğu somuttur. Araştırma sürecinde, haber ve yorum metinlerin bir kısmının başka bir kaynaktan geldiği, bunun da gazeteyi ikincil bir kaynak haline getirdiği ve dikkatleri varsayım ve sosyal uygulamalar cümle tipine çektiği farkedilmiştir.

Pathos, mesajların belirli duygusal değerlerle nasıl bağlantılı olduğunu göstermektedir ve bu örnekte iletilen mesajların Dışişleri Bakanı ve Mr. Ponta (eski Romanya başbakanı)'nın mesajlarında görülen olumlu değerler(sakinlik, teselli, hayranlık ve güvence gibi) hariç hepsinin olumsuz (korku, üzüntü, endişe, şüphe, belirsizlik) olduğunu göstermektedir.

İspanya'daki en popüler internet gazetelerden biri - www.larazon.es, araştırmaya 12 seçilmiş haberle dahil edildi. Tüm diğer analiz kaynakları gibi, ethos aracılığıyla, bu internet gazetesinin, bir yazı ya da konuşmayı başkasının yorumunu yayınlamak için bir platform görevi gördüğü durumlarda, kontrol özelliğinin birkaç görünümüyle güvenilirlik ve saygınlığa sahip olduğu tespit edilmiştir.

Olaylar ve onların gelişimi hakkında son derece bilgilendirici haber ve yorum metnlerinin kanıtlarla aktarılmasından dolayı cümlelerin çoğunun somut olduğu keşfedilmiştir. Logos temsili sayesinde, diğer kaynaklardan gelen yazı veya konuşmalarda varsayım, değer türü ve sosyal uygulamalar tipi cümleler olduğu anlaşılmaktadır. Analiz edilen tüm haber ve yorum metinlerde pathos temsili mesajların ilettiği duygusal değerlerin tamamen olumsuz olduğunu göstermiştir.

Analizin başlangıcından itibaren, analiz edilecek kaynakların beş internet gazetesi tarafından temsil edildiği belirtilmiştir: Izvestia, The Guardian, The New York Times, Jurnalul National ve La Razon. Dahası, araştırma, iletişimin her bir bileşeninin analiz edilmesinin ve daha iyi anlaşılmasının önemini ortaya koymuş ve böylece haber ve yorum metinlerde bazen bir kaynak olarak gazetenin ikincil hale geldiği, önceliğin belirli yazarlar, uzmanlar, siviller, kurumlar veya politikacılar olduğu gözlemlenmiştir.

Konuşmaların ve yorumların analizi dijital bir program yardımı ile yapılsaydı, araştırma, kaynakların bu özelliklerini tanımlayamazdı. Bu araştırma ile gözlemlenebilecek bir başka özellik, mesajların, bilgisayar tabanlı bir programın algılayamayacağı anlamlara sahip farklı türden cümleler taşımalarıdır. Ethos, logos ve pathos temsiline dayanan araştırmanın üçüncü özelliği, mesajlar yoluyla iletilen duygusal değerlerdir. Bu araştırmanın önemi yeniden gösterilmiştir. Elektronik bir programla karşılaştırıldığında, araştırmacılar tarafından doğrudan yönlendirilen bir

analiz, mesajda bir bütün olarak anlam ve anlayış bulabilir. Mesaj, mesajın anlamını dikkate almaksızın sadece söz konusu kelimeleri içerseydi, program yalnızca duygusal değerleri tanımlayabilecekti.

Nitel analiz, temel olarak görüşme transkriptlerinden veya haberlerden alınan metin verileri gibi nitel verilerin analizidir. Bu tür bir araştırma, araştırmacının analitik ve bütünleştirici becerilerine ve verilerin toplandığı sosyal bağlamdaki kişisel bilgisine büyük ölçüde bağlıdır. Nitel analizde vurgu, öngörme veya açıklamadan ziyade "öngörü kazanma" veya bir olguyu anlama üzerindedir.

Nitel araştırma, teori veya hipotezleri formüle etmek için kullanılan esas olarak tümevarımsal bir süreçtir; nicel araştırma ise, önceden belirlenmiş kavramları, yapıları ve teoriyi oluşturan hipotezleri test etmek için kullanılan esas olarak tümdengelimci bir süreçtir. Nitel araştırma metne dayalı ve daha öznel; bir sorunu ya da durumu, onu deneyimleyenlerin bakış açısına göre tanımlar.

Çoğu kitle iletişim aracı araştırması insanlara gözlem yapma, onlara soru sorma veya yaptıklarını inceleme sürecini içerir, bu anlamda nitel bir analiz yaklaşımına daha yatkındır. Bu inceleme sürecinde, araştırmayı gerçekleştirenler, katılımcıların veya analiz edilenlerin haklarının ihlal edilmemesini sağlamalıdır. Haklarla ilgili duyulan endişe, etik değerlerin göz önünde bulundurulmasını gerektirir. Ne yazık ki, bu terimler için evrensel tanımlar bulunmamaktadır. Bunun yerine, bazı kurallar, geniş genellemeler ve öneriler araştırmacıların çoğu tarafından kabul edilmiştir.

Bu araştırmanın ikinci kısmı, bu gazetelerde çalışan profesyonellerin, Türkiye'deki girişimin İzvestia, The Guardian, The New York Times, Jurnalul National ve La Razon tarafından nasıl ele alındığıyla alakalı algılarına dayanmaktadır. Algı kavramı bilginin bilinçli bir şekilde alınması, seçilmesi, işlenmesi ve yorumlanmasına dayanır. İletişim farklı anlamalara gelebilir. Bu çalışmada iletişim, gazete ve okuyucu arasında veri ve bilgi alımı, alışverişi ve iletimidir. Araştırmanın ikinci bölümünde, kapsam alanı profesyonellerin gazete ve okuyucu arasında kurulan iletişimi (bu tek yönlü bir iletişim süreci olsa da) nasıl algıladığıdır.

Nitel araştırma için bilgi toplama yöntemi olan görüşme yöntemini kullanılarak, bireylerin incelenen konu hakkındaki görüşleri, tecrübeleri, inanışları ve motivasyonları incelenilmiş ve darbe girişimine yol açan toplumsal fenomeni aydınlatabilmiştir. Görüşmeler ve ayrıntılı yazışmalarda, katılımcıların kendi özgür iradeleriyle çalışmaya katılım göstermeleri sağlanmıştır. Katılımcılara mahremiyetlerini ve çıkarlarını gözetebilecekleri ve çalıştıkları gazeteler hakkındaki sorulara cevap verebilecekleri bir platform sağlanmıştır.

Bu araştırmada yapılan görüşmeler, seçilen beş internet gazetesinin eyazarlarının algılarını anlama amacıyla hazırlanan on soruyu içermektedir. Sorular, gazetenin tarafsızlığı, yayınların önyargılı olup olmaması, haberin Türkiye'deki okuyucuların başarısız darbe hakkındaki algılarını değiştirip değiştiremediği, bilgi toplama süreci ve Türkiye ile ilgili darbe girişiminden önceki döneme kıyasla haber ve yorum metinlerin sıklığı ile ilgilidir.

Wwww.izvestia.ru adresinden bir muhabirle yapılan görüşme üzerine araştırma aşağıdakileri sonuçlara varmıştır: gazete oldukça bilgilendirici bir karaktere sahiptir, ancak okuyucular bilgileri uygun gördükleri herhangi bir şekilde almaya eğilimli olabilmektedir. Gazete bilgi toplama ile alakalı herhangi bir sorun yaşamamış ve kişisel görüşlerin ve önyargıların bilgi sürecine girmesine izin vermemiştir. Gazete geçmişte Türkiye ile ilgili haber ve yorum metinler yapmış, ancak bu bunlar uluslararası çevreyi etkileyecek düzeyde olmuş, Türkiye'nin yerel ortamını etkilememiştir. İnternet gazetesi ne tür bilgileri paylaşacağı konusunda bir kısıtlamaya maruz kalmamıştır.

Yapılan ikinci görüşme, www.theguardian.com'dan bir köşe yazarı ile yapıldı. Araştırma bulguları şu şekildedir: haber ve yorum metinler okuyucu tarafından alınabilecek/ anlaşılabilir/ kabul edilebilir veya edilmeyecek yayınlar yaparak ifade özgürlüğünü yerine getirmiştir. Yazılar daha fazla fikrin ifade edilmesi ve halkın yaşananları farklı açılardan görmesi için bir araç olmuştur ve gazete Türkiye'deki temsilcilikleriyle sorunsuz bir şekilde çalışmıştır. Türkiye ile ilgili haber ve yorum metinlerin sıklığı darbe girişiminden önce daha düşüktür. Gazete, yayınlanabileceklerle ilgili herhangi bir kısıtlama olmaksızın sürekli güncellemeler yapmıştır.

Üçüncü görüşme, www.thenytimes.com internet gazetesinden bir muhabirle gerçekleştirilmiştir. On soruya dayanan araştırma, şunu göstermiştir: Gazete tarafsız ve nesnel olup aynı zamanda başkalarının konuşma ve düşünceleri için bir yayın platformu olarak hareket etmiştir. Gazeteden çıkan haber ve yorum metinler halkın algısını etkilememiş, ancak ikincil kullanılmış kaynaklar bunu yapmış olabilir. Bilgi toplama süreci engelsiz bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Darbe girişiminden önce Türkiye ile ilgili haber ve yorum metinler çoğunlukla Türkiye ile ABD arasındaki ilişkilere dayanmaktadır. Yayınlanan tüm haber ve yorum metinler olayları tüm yönleriyle göstermiş ve herhangi bir kısıtlama olmadan yayınlanmıştır.

Bu nitel araştırmanın bir parçası olarak, www.jurnalul.antena3.com adresinden bir muhabirle röportaj yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir: Gazetenin ikincil bir kapsamı veya stratejisi yoktur. Sadece bilginin kapsamı vardır ve gazete daha az yazı ve daha fazla bilgilendirici haber, başka kaynaklardan konuşma ve yazılar yayınlamıştır. Bu anlamda kaynak ve yazılar öznel olabilmektedir.

Haber ve yorum metinlerin çoğu Romanya'nın ulusal haber ajansı Agerpres'in verdiği bilgilere dayanmaktadır ve etik değerlere yüksek önem verilmiş ve kişisel önyargı içermemektedir. Türkiye ile ilgili darbeden evvel de haber ve yorum metinler yayınlanmıştır. Darbe girişimi sonrası yayınlanan haber ve yorum metinler muhtemelen Romen halkı içinde empati duygusuna yol açmış ve herhangi bir sansüre uğramadan yayınlanmıştır.

Araştırma kapsamında yapılan son görüşme, www.larazon.es'den bir köşe yazarı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma, Türkiye'nin darbe girişimi ile ilgili haber ve yorum metinlerin yayınlanma biçimine ilişkin olarak gazeteyle ilgili birkaç algı oluşturmuştur. Araştırmanın bulguları şunu göstermiştir: La Razon'un haber ve yorum metinleri bilgilendirici, nesnel, tarafsız ve profesyonellikle verilmiştir. Bilgi toplama süreci, bir La Razon muhabirinin Türk yetkililerce tutuklanması ve sınır dışı edilmesiyle kesintiye uğramıştır. Türkiye'de meydana gelen olaylar ve muhabirle ilgili olay muhabir ve editörlerin profesyonelliklerini hiçbir şekilde etkilememiştir. Gazetenin uluslararası bölümü daha önce de Türkiye ile alakalı haber ve yorum metinler yapmış ancak bunlar

darbeden sonraki sıklıkta gelmemiştir. Gazete tarafından yapılan güncellemeler hızlı, kapsamlı, tam ve sansürsüzdür.

Bu araştırma, sekiz araştırma sorusu ve iki analiz yöntemine dayanan dört hipoteze sahiptir: iletişim değişkenlerinin ethos, logos ve pathos aracılığıyla temsil edilmesi ve İzvestia, The Guardian, The New York Times , Jurnalul Ulusal ve La Razon'dan profesyonel gazetecilerle yapılan röportajlar.

Nitel araştırmada çalışmanın asıl amacı olan iletişimin bağımsız değişkenlerine (kaynak, mesaj, kanal ve alıcı) ethos, logos ve pathos temsilleri aracılığıyla ulaşılmıştır. İlk araştırma hipotezi, analiz edilen medya kuruluşlarının mesajlarının bilgiye dayandığını, tam olarak somut cümlelerle ifade edildiğini belirtmektedir. Yayımlanan haberlerin çoğu bilgi ve farkındalık gibi gazeteciliğe özgün nitelikleri yansıtan olgusal cümlelerden ibaretti, fakat çevrimiçi gazetelerde yayımlanan bazı örneklerde bir kişinin veya gazetecinin görüşlerini yansıtan haberler yayınlanmıştır. Bahsedilen iki faktörü göz önünde bulundurarak, ilk araştırma hipotezinin kısmen doğrulanmış olduğu sonucuna varılmıştır: mesajların çoğu olgusal cümlelerden ibaretti, fakat büyük bir kısmı da varsayım cümlelerini içermektedir.

Geliştirilen ikinci araştırma hipotezi, iletilen mesajların temelinde olumsuz duygusal değerlerin bulunduğunu belirtmektedir. Bilgilendirici haberlere, başyazılara, söylevlere veya alıntılara bakıldığında, ortaya çıkan en güçlü duygusal değer: korku, alay, kararsızlık, kuşku, suçluluk, üzümlük, keder vb. gibi değerlerdir. Bu sebeple, ikinci hipotezin tamamıyla doğrulanmış olduğu kanaatine varılmıştır.

İletişimin en önemli öğelerinden biri olan kaynak, üçüncü hipotezin merkezinde bulunmaktadır. Bu hipotez, kaynakların, ethos vasıtasıyla tasvir edilmiş olduğundan güvenilirlikle çekicilik niteliklerini barındırmasına rağmen, kontrolden yoksun olduklarını ortaya koymaktadır. Haberleri inceleme süresince, internet gazetelerinin bazı durumlarda ikinci kaynağa dönüşerek veya ikinci plana geçerek, başkasının cümlelerini, metinlerini ve fikirlerini yaydıkları ortaya çıkmıştır. Kaynak olarak, analiz edilen tüm gazeteler, uzmanlık, yetkinlik, statü ve tarafsızlık özelliklerini taşıyan güvenilirliğe ve aşinalık, sempati özelliklerini taşıyan saygınlığa sahiptir. Ancak, internet gazetelerinin sadece bir

alet olarak kullanılmış olduğu durumlarda, kaynaklar yine de güç ve otorite vasıtasıyla sağlanmış kontrol niteliğine ve çekiciliğe bağı özelliikleri barındırmaktadır. Dolayısıyla, üçüncü hipotezin kısmen doğrulandığı kanaatine varılmıştır.

Görüşme ve ayrıntılı yazışmalar için seçilmiş on soru, kaynakların etik ve tarafsız olup, özel görüşlerini kontrol altında tuttuklarını göstererek, çalıştıkları gazetelerde bulunan darbe girişimini konu alan haberlerin yazma şekilleri hakkında detaylı bilgi edinmeyi sağlamıştır. Ancak, başyazıların arka plan bilgileri ve araştırmalara dayanan, profesyonel görüşleri barındırdığı açıktır. Bu sebeple, beş görüşme ve ayrıntılı yazışmalar yapıldıktan sonra, kaynakların etik olup tarafsız ve bilgilendirici mesajları oluşturduğunu belirten dördüncü ve son hipotezin tamamıyla doğrulandığı sonucuna varılmıştır.

Araştırmada başta belirtilmiş hedeflere ulaşılmıştır: Ethos, Logos ve Pathos temsilleri vasıtasıyla iletişim süreci aydınlatılmış ve yapılmış görüşmeler aracılığıyla mesajın oluşturulma süreci ve gazetelerin algıları hakkında bilgi edinilmiştir.

KAYNAKÇA

- Association for Education
in Journalism and Mass
Communication : “Code of Ethics”, 2008.
- Bardin, L. : “L’analyse de contenu”, **PUF, Paris**, 1977.
- Bârsan, Maria : “Metodologia cercetării”, **Accent**, 2001.
- Bentley, Clyde H. : “Citizen journalism: Back to the future?”, **Cambridge**, 2011.
- Boehm, Virginia : “Research in the Real World – a Conceptual Problem, în Personnel Psychology”, **Eastern Psychological Association**, 1980.
- Boyd, Dana M. ; Ellison, Nicole B. : “Social Network Sites: Definition, History and Scholarship”, **Journal of Computer-Mediated Communication**, 2007.
- Coman, Mihai : “Introducere în sistemul mass-media” , **Polirom, Iași**, 2007.
- Crawford, N.C. : “Understanding Discourse: A method of ethical argument analysis”, **y.y.** , 2004.
- Daymon, C.; Holloway, I. : “Qualitative research methods in public relations and marketing communication”, **New York, Routledge**, 2002.
- Davies, A.; Elder, C. : “Handbook of Applied Linguistics”, **Oxford, Blackwell**, 2004.
- Demir, Sertaç, Timur : “15 Temmuz Darbe Girişiminde Medya”, **SETA, Ankara**, 2016.
- Dewing, Michael : “Social Media: An introduction”, **Ottawa, Library of Parliament**, 2012.
- Franklin, Bob : “Digital Journalism”, **Taylor & Francis**, 2012.
- Frey, L.R., Botan, C.H. and Kreps, G.L. : “Investigating Communication: An Introduction to Research Methods”, **Allyn and Bacon, Boston**, 2000.
- Georg, Rückriem ; Claudia, Ang-Stein; Johannes Werner, Erdmann : “Understanding media revolution – How digitalization is to be considered”, **y.y. . t.y.**
- Giddens, Anthony : “The consequences of modernity” , **Polity Press**, 1999.
- Ghiglione, Rodolphe; Landre, Agnès; Bromberg, Marcel ; Molette, Pierre : “L’analyse automatique des contenus”, **Paris, Editions Dunod**, 1998.
- Hamilton, Neil : “Academic Ethics”, **American Council of Education**, 1999.
- Hammersley, Martyn : “Social research: Philosophy, politics and practice”, **SAGE Publications**, London, 1993.
- Hobbs, J.R : “Discourse and Inference”, **Menlo Park, California**, 2004.
- Marinescu, Valentina : “Cercetarea în comunicare. Metode și tehnici”, **Beck, București**, 2009.

- Mayfield, Anthony: "What is Social Media?" , **iCrossing UK Ltd**, 2008.
- Madden, Mary : "Data to Live By: Understanding the Social Media + Technology Landscape" , **Miami, St. Thomas School of Law**, 2013.
- McLuhan, "Understanding Media", **Routledge**, 1964.
- Herbert Marshall :
- McQuails, Denis : "Mass communication theory: an introduction", **Sage Publications**, 1987.
- Monnet, Dominique : "Multimedia", **Paris, Flammarion**, 1998.
- Mucchieli, Alex: "Dicționar al metodelor calitative în științele umane și sociale", **Polirom, Iași**, 2002.
- Neuman, W. Lawrence : "Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches", **Pearson Education, Edinburgh**, 2014.
- Paulus, Trena M.; Lester, "ATLAS for conversation and discourse analysis studies", **International Journal of Social Research Methodology**, 2013.
- Jessica, Nina :
- Smith, Ronald D. : "Strategic Planning for Public Relations", **Mahwah, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates**, 2002.
- St John, W; Johnson, P. : "The pros and cons of data analysis software for qualitative research", **y.y.**, 2000.
- Taprial, Varinder ; Kanwar, Priya : "Understanding Social Media", **Frederiksberg, Ventus Publishing**, 2012.
- Teampău, Petruța : "Metode calitative de cercetare în științele politice", **Polirom**, 2013.
- Thomas, Luckmann; Peter "The Social Construction of Reality", **Doubleday & Company, New York**, 1966.
- L. Berger :
- Ulmanu, Alex - Brăduț : "Manualul de Jurnalism", **Polirom, Iași**, 2009.
- Wimmer, D. Roger; "Mass Media Research: An introduction", **Cengage Learning, Wadsworth**, 2011.
- Dominick R. Joseph :
- Wood, L.A.; Kroger, R.O. : "Doing discourse analysis: Methods for studying action in talk and text", **Sage Publications, London**, 2000.

ÇEVİRİMİÇİ KAYNAKÇA

- Business Dictionary: (15 Kasım 2017). <http://www.businessdictionary.com> adresinden erişilmiştir.
- Cambridge Dictionaries Online (15 Kasım 2017). <http://dictionary.cambridge.org> adresinden erişilmiştir.
- Culture Digitally (17 Kasım 2017). Digitalization and digitization <http://culturedigitally.org/2014/09/digitalization-and-digitization/> adresinden erişilmiştir.
- İzvestia (21 Aralık 2017). <https://iz.ru/news/62246> adresinden erişilmiştir.
(21 Aralık 2017). <https://iz.ru/news/622556> adresinden erişilmiştir.
(21 Aralık 2017). <https://iz.ru/news/622580> adresinden erişilmiştir.
(21 Aralık 2017). <https://iz.ru/news/622610> adresinden erişilmiştir.
(29 Aralık 2017). <https://iz.ru/news/622923> adresinden erişilmiştir.
(29 Aralık 2017). <https://iz.ru/news/623034> adresinden erişilmiştir.
(29 Aralık 2017). <https://iz.ru/news/623078> adresinden erişilmiştir.
(29 Aralık 2017). <https://iz.ru/news/623096> adresinden erişilmiştir.
(11 Ocak 2018). <https://iz.ru/news/623254> adresinden erişilmiştir.
(11 Ocak 2018). <https://iz.ru/news/625410> adresinden erişilmiştir.
(11 Ocak 2018). <https://iz.ru/news/625412> adresinden erişilmiştir.
(23 Ocak 2018). <https://iz.ru/news/625974> adresinden erişilmiştir.
(23 Ocak 2018). <https://iz.ru/news/626296> adresinden erişilmiştir.
(23 Ocak 2018). <https://iz.ru/news/626483> adresinden erişilmiştir.
(29 Ocak 2018). <https://iz.ru/news/626615> adresinden erişilmiştir.
(29 Ocak 2018). <https://iz.ru/news/626690> adresinden erişilmiştir.
(29 Ocak 2018). <https://iz.ru/news/627173> adresinden erişilmiştir.
- Jurnalul Național (07 Şubat 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/stiri/externe/turcia-canalul-public-anunta-proclamarea-legii-martiale-comunicat-al-armatei-719043.html> adresinden erişilmiştir.
(07 Şubat 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/stiri/externe/lovitura-de-stat-in-turcia-armata-anunta-ca-a-preluat-puterea-719046.html> adresinden erişilmiştir.
(07 Şubat 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/stiri/externe/lovitura-de-stat-in-turcia-erdogan-cheama-populatia-sa-iasa-in-strada-pentru-a-opune->

[rezistenta-loviturii-militare-719058.html](https://jurnalul.antena3.ro/stiri/externe/lovitura-de-stat-in-turcia-barack-obama-face-apel-la-calm-si-cere-ca-guvernul-ales-democratic-sa-fie-sprrijinit-719066.html) adresinden erişilmiştir.

(07 Şubat 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/stiri/externe/lovitura-de-stat-in-turcia-barack-obama-face-apel-la-calm-si-cere-ca-guvernul-ales-democratic-sa-fie-sprrijinit-719066.html> adresinden erişilmiştir.

(07 Şubat 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/stiri/externe/lovitura-de-stat-in-turcia-soldatii-pucisti-au-inceput-sa-se-predea-719071.html> adresinden erişilmiştir.

(19 Şubat 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/stiri/externe/lovitura-de-stat-in-turcia-mae-nu-se-inregistreaza-victime-sau-raniti-in-randul-cetatenilor-romani-aflati-in-turcia-719072.html> adresinden erişilmiştir.

(19 Şubat 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/stiri/observator/ponta-noaptea-trecuta-turcia-a-aratat-ca-este-o-tara-de-cetateni-adevarati-719076.html> adresinden erişilmiştir.

(19 Şubat 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/stiri/externe/secretul-loviturii-de-stat-din-turcia-erdogan-ar-fi-inscenat-totul-719112.html> adresinden erişilmiştir.

(19 Şubat 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/stiri/externe/turcia-bilantul-tentativei-de-lovitura-de-stat-a-ajuns-la-290-de-morti-719156.html> adresinden erişilmiştir.

(25 Şubat 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/stiri/externe/tentativa-de-lovitura-de-stat-esuata-in-turcia-103-general-si-amirali-arestati-719201.html> adresinden erişilmiştir.

(25 Şubat 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/editorial/puciul-militar-din-turcia-si-timpul-reprimarii-opozantilor-719245.html> adresinden erişilmiştir.

(25 Şubat 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/stiri/externe/erdogan-turcia-isi-poate-retrage-angajamentele-internationale-privind-pedeapsa-cu-moartea-719288.html> adresinden erişilmiştir.

(09 Mart 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/stiri/externe/turcia-pestel-15-000-de-angajati-din-educatie-au-fost-demisi-licentele-posturilor-ce-au-legaturi-cu-gulen-au-fost-anulate-719336.html> adresinden erişilmiştir.

(09 Mart 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/stiri/externe/turbulentele-din-turcia-vor-adanci-criza-cu-care-se-confrunta-sectorul-turismului-719338.html> adresinden erişilmiştir.

(09 Mart 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/stiri/externe/turcia-stare-de-urgenta-pentru-trei-luni-719469.html> adresinden erişilmiştir.

Kingsley, Patrick

(09 Mart 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/stiri/externe/turcia-aproape-11-000-de-pasapoarte-anulate-si-sute-de-arestari-in-garda-prezidentiala-719570.html> adresinden erişilmiştir.

(09 Mart 2018). <https://jurnalul.antena3.ro/editorial/sultanul-e-departe-nebunii-sunt-printre-noi-719669.html> adresinden erişilmiştir.

(10 Kasım 2017). Turkey purges 4,000 more officials, blocks Wikipedia. <https://news.yahoo.com/turkey-fires-3-900-second-post-referendum-purge-025557346.html> adresinden erişilmiştir.

La Razon

(19 Mayıs 2018). <https://www.larazon.es/internacional/toque-de-queda-en-turquia-EG13153777> adresinden erişilmiştir.

(19 Mayıs 2018). <https://www.larazon.es/internacional/al-menos-17-policias-muertos-y-un-helicoptero-derribado-en-asonada-de-turquia-AG13154523> adresinden erişilmiştir.

(19 Mayıs 2018). <https://www.larazon.es/internacional/cinco-golpes-de-estado-militares-durante-la-historia-democratica-de-turquia-DG13154124> adresinden erişilmiştir.

(19 Mayıs 2018). <https://www.larazon.es/internacional/el-golpe-de-suerte-que-ansiaba-el-sultan-HG13159961> adresinden erişilmiştir.

(19 Mayıs 2018). <https://www.larazon.es/internacional/erdogan-pide-a-ee-uu-la-extradicion-del-clerigo-fethullah-gulen-MG13158756> adresinden erişilmiştir.

(07 Haziran 2018). <https://www.larazon.es/internacional/quien-es-el-clerico-gulen-presunto-cerebro-del-golpe-de-estado-IG13155094> adresinden erişilmiştir.

(07 Haziran 2018). <https://www.larazon.es/internacional/las-cifras-de-la-purga-de-erdogan-OL13187876> adresinden erişilmiştir.

(07 Haziran 2018). <https://www.larazon.es/internacional/juncker-turquia-no-esta-en-situacion-de-ingresar-en-la-ue-ni-a-corto-ni-a-largo-plazo-GB13219971> adresinden erişilmiştir.

(07 Haziran 2018). <https://www.larazon.es/internacional/turquia-pone-en-libertad-a-820-soldados-encarcelados-a-raiz-del-fallido-golpe-de-estado-NF13256964> adresinden erişilmiştir.

(07 Haziran 2018). <https://www.larazon.es/internacional/mas-de-un-millon-de-personas-en-el-mitin-antigolpista-convocado-por-erdogan-HB13304047> adresinden erişilmiştir.

(07 Haziran 2018). <https://www.larazon.es/internacional/turquia-deporta-a-una-espanola-por-tuitear-BA13311761> adresinden erişilmiştir.

(07 Haziran 2018). <https://www.larazon.es/internacional/la-policia-registra-tres-juzgados-de-estambul-con-ordenes-para-detener-a-173-personas-IF13341458> adresinden erişilmiştir.

(01 Ağustos 2018).

<https://www.theguardian.com/world/video/2016/jul/16/turkey-military-coup-attempt-what-we-know-so-far-video-explainer> adresinden erişilmiştir.

(01 Ağustos 2018). <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/16/turkey-failed-coup-attempt-public-resistance-president-erdogan> adresinden erişilmiştir.

(01 Ağustos 2018).

<https://www.theguardian.com/world/2016/jul/16/aftermath-of-turkish-coup-attempt-will-be-bloody-and-repressive> adresinden erişilmiştir.

(01 Ağustos 2018). <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/17/coup-attempt-highlights-widening-faultlines-turkey-alliance-united-states> adresinden erişilmiştir.

(01 Ağustos 2018). <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/17/the-grieving-turkish-families-waiting-to-reclaim-their-dead> adresinden erişilmiştir.

(01 Ağustos 2018).

<https://www.theguardian.com/world/2016/jul/18/turkish-community-of-london-react-to-countrys-military-coup> adresinden erişilmiştir.

(13 Ekim 2018).

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/jul/22/biggest-witch-hunt-turkish-history-coup-erdogan-europe-help> adresinden erişilmiştir.

(13 Ekim 2018). <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/23/turkey-erdogan-closure-of-1000-private-schools-gulen> adresinden erişilmiştir.

(13 Ekim 2018). <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/24/turkish-dismissals-are-more-like-a-purge> adresinden erişilmiştir.

(13 Ekim 2018).

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/jul/23/turkey-failed-coup-erdogan-america-europe-putin> adresinden erişilmiştir.

(13 Ekim 2018). <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/25/turkey-issues-arrest-warrants-42-journalists-attempted-coup> adresinden erişilmiştir.

(13 Ekim 2018). <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/27/turkey-discharges-1700-officers-from-military-after-coup-attempt> adresinden erişilmiştir.

(27 Ekim 2018). <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/28/turkey-fethullah-gulen-extradition-coup-attempt> adresinden erişilmiştir.

(27 Ekim 2018).

<https://www.theguardian.com/media/greenslade/2016/jul/29/press-freedom-groups-condemn-turkish-media-crackdown> adresinden erişilmiştir.

(27 Ekim 2018). <https://www.theguardian.com/world/2016/aug/02/the-west-is-supporting-terrorism-against-turkey-claims-erdogan> adresinden erişilmiştir.

(27 Ekim 2018). <https://www.theguardian.com/world/2016/aug/04/turkey-warrant-fethullah-gulen-failed-july-coup> adresinden erişilmiştir.

(27 Ekim 2018). <https://www.theguardian.com/world/2016/aug/07/turkish-authorities-hold-anti-coup-rally-in-istanbul> adresinden erişilmiştir.

(27 Ekim 2018). <https://www.theguardian.com/world/2016/aug/15/turkey-can-dundar-stepping-down-editor-opposition-paper-cumhuriyet> adresinden erişilmiştir.

The New York Times

(15 Aralık 2018).

<https://www.nytimes.com/video/world/europe/100000004533724/attempted-coup-in-turkey.html?searchResultPosition=1> adresinden erişilmiştir.

(17 Aralık 2018).

<https://www.nytimes.com/2016/07/16/world/europe/tumult-in-turkey-what-we-know-and-what-we-dont-know.html?searchResultPosition=1> adresinden erişilmiştir.

(19 Aralık 2018).

<https://www.nytimes.com/2016/07/16/world/europe/military-attempts-coup-in-turkey-prime-minister-says.html?searchResultPosition=1> adresinden erişilmiştir.

(21 Aralık 2018). <https://www.nytimes.com/2016/07/16/opinion/a-night-at-the-coup.html?searchResultPosition=1> adresinden erişilmiştir.

(17 Mart 2019).

<https://www.nytimes.com/video/world/europe/100000004534426/president-of-turkey-speaks-in-istanbul.html?searchResultPosition=1> adresinden erişilmiştir.

(18 Mart 2019). <https://www.nytimes.com/2016/07/16/opinion/the-counter-coup-in-turkey.html?searchResultPosition=1> adresinden erişilmiştir.

(23 Mart 2019).

<https://www.nytimes.com/video/world/europe/100000004534773/kurds-condemn-coup-attempt.html?searchResultPosition=1> adresinden erişilmiştir.

(23 Mart 2019).

<https://www.nytimes.com/video/world/europe/100000004534728/yildirim-reports-on-deaths-and-arrests.html?searchResultPosition=1> adresinden erişilmiştir.

(23 Mart 2019).

<https://www.nytimes.com/video/world/europe/100000004535159/gulen-denies-involvement.html?searchResultPosition=1> adresinden erişilmiştir.

(29 Mart 2019).

<https://www.nytimes.com/2016/07/16/world/europe/erdogan-turkey-coup-us-fear.html?searchResultPosition=1> adresinden erişilmiştir.

(11 Nisan 2019).

<https://www.nytimes.com/2016/07/17/world/europe/turkey-was-an-unlikely-victim-of-an-equally-unlikely-coup.html?searchResultPosition=1> adresinden erişilmiştir.

(11 Nisan 2019). <https://www.nytimes.com/2016/07/18/world/europe/john-kerry-rejects-suggestions-of-us-involvement-in-turkey-coup.html?searchResultPosition=1> adresinden erişilmiştir.

(11 Nisan 2019). <https://www.nytimes.com/2016/07/17/opinion/is-it-time-to-celebrate-democracy-in-turkey.html?searchResultPosition=1> adresinden erişilmiştir.

(11 Nisan 2019).

<https://www.nytimes.com/video/world/europe/100000004536513/germany-to-turkey-no-eu-membership-if-death-penalty-reintroduced.html?searchResultPosition=1> adresinden erişilmiştir.

(22 Nisan 2019).

<https://www.nytimes.com/video/world/europe/100000004536928/turkey-wants-us-to-extradite-cleric.html?searchResultPosition=1> adresinden erişilmiştir.

(22 Nisan 2019). <https://www.nytimes.com/2016/07/20/opinion/mr-erdogans-reckless-revenge.html?searchResultPosition=84> adresinden

erişilmiştir.

(22 Nisan 2019).

<https://www.nytimes.com/2016/07/21/world/europe/turkey-erdogan-gulen.html?searchResultPosition=87> adresinden erişilmiştir.

(02 Mayıs 2019).

<https://www.nytimes.com/2016/07/21/world/europe/obama-erdogan-turkey-coup-attempt.html?searchResultPosition=90> adresinden erişilmiştir.

(02 Mayıs 2019).

<https://www.nytimes.com/2016/07/23/us/politics/obama-denies-us-coup-turkey.html?searchResultPosition=110> adresinden erişilmiştir.

(02 Mayıs 2019).

<https://www.nytimes.com/2016/07/28/world/europe/turkey-media-newspapers-shut.html?searchResultPosition=131> adresinden erişilmiştir.

(02 Mayıs 2019).

<https://www.nytimes.com/2016/08/02/world/europe/turkey-erdogan.html?searchResultPosition=155> adresinden erişilmiştir.

(08 Mayıs 2019).

<https://www.nytimes.com/video/world/europe/100000004564697/erdogan-says-west-supports-terrorism.html?searchResultPosition=164> adresinden erişilmiştir.

(08 Mayıs 2019).

<https://www.nytimes.com/2016/08/08/world/europe/turkey-erdogan-coup-ataturk.html?searchResultPosition=200> adresinden erişilmiştir.

Pamuk, Gürsen

(10 Eylül 2017). Turkey fires 3,900 in second post-referendum purge.

<https://news.yahoo.com/turkey-fires-3-900-second-post-referendum-purge-025557346.html> adresinden erişilmiştir.